ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘГАРИФ ҺӘМ ФӘН МИНИСТРЛЫГЫ
ӨСТӘМӘ ПРОФЕССИОНАЛЬ БЕЛЕМ БИРҮ
ДӘҮЛӘТ АВТОНОМ МӘГАРИФ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ
«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ ИНСТИТУТЫ»

ЭШ ПРОГРАММАЛАРЫН ТӨЗҮ БУЕНЧА МЕТОДИК ТӘКЪДИМНӘР

(5 НЧЕ СЫЙНЫФ ӨЧЕН “ТАТАР ТЕЛЕ” ПРЕДМЕТЫ БУЕНЧА ЭШ ПРОГРАММАСЫ)

Казан
2015

ББК 74.268.1Тат
Э98

Проект җитәкчесе:
Хәмитов Р. Г., Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты ректоры, педагогика фәннәре кандидаты, доцент

Төзүче-авторлар:
Шәмсетдинова Р. Р., Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институтының татар теле һәм әдәбияты кафедрасы мөдире, филология фәннәре кандидаты, доцент (Проект группасы **җитәкчесе)**

Хадиева Г. К., филология фәннәре кандидаты, татар теле һәм укыту методикасы кафедрасы доценты (КФУ ИМФИ)

Фатхуллова К. С., педагогика фәннәре кандидаты, гомуми лингвистика, лингвокультурология һәм тәрҗемә белеме кафедрасы доценты (КФУ ИМФИ)

Денмухаметова Э. Н., филология фәннәре кандидаты, гомуми лингвистика, лингвокультурология һәм тәрҗемә белеме кафедрасы доценты (КФУ ИМФИ)

Муллахмәтова Р. К., Казан шәһәре Киров районы 137 нче урта гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Валиева М. Н., Казан шәһәре Идел буе районы 24 нче урта гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Гыйниятуллина А. Р., Казан шәһәре Идел буе районы 16 нчы урта гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Сафиуллина Ф. С., Казан шәһәре Идел буе районы 16 нчы урта гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Сиражетдинова З. П., Казан шәһәре Авиатөзелеш районы 49 нчы урта гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Дәүләтшина Л. А., Казан шәһәре Авиатөзелеш районы 49 нчы урта гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

“Татар теле” предметының эш программасын төзү буенча методик тәкъдимнәр “Россия Федерациясендә Мәгариф турында”гы Федераль законы (№ 273-ФЗ, 29.12.2012), федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә һәм гомуми белем бирүнең төп белем бирү үрнәк программаларын исәпкә алып эшләнде.

Методик тәкъдимнәрдә бирелгән материал белем бирү оешмалары җитәкчеләре, татар теле һәм әдәбияты укытучылары, методистлар өчен файдалы булачак.

© ТРМҮИ, 2015

КЕРЕШ

Федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә кую Россия Федерациясенең гомуми белем бирү системасында зур үзгәрешләр тудырды. Әлеге документ барлык төр белем бирү оешмалары өчен мәҗбүри саналган кагыйдә һәм таләпләрне үз эченә алган һәм укыту программаларының нигезен тәшкил иткән төп норматив-хокукый акт булып тора.

Белем бирү процессын Федераль дәүләт белем стандартлары таләпләре буенча оештырганда «төп гомуми белем бирүнең эчтәлеген укучы нәрсә белергә (истә калдырырга, кабатларга) тиеш дигән сорауга җавап кына түгел, уку эшчәнлеген мөстәкыйль оештыруны тәэмин итә торган шәхескә кагылышлы, коммуникатив, танып белү, регулятив универсаль уку гамәлләрен формалаштыруны да» исәпкә алырга кирәк. Шуңа бәйле рәвештә бөтен уку-укыту процессы универсаль уку гамәлләрен формалаштыру һәм бәяләүгә корыла. Татар телен укытуга килгәндә, телгә кагылышлы теоретик материалны яхшы үзләштергән, үз туган телендә камил итеп сөйләшә, үз фикерен дөрес итеп формаштыра, башка телләр белән кызыксынучы, аларны ихтирам итүче, ТР ике дәүләт телендә аралаша ала торган билингваль һәм полилингваль шәхес тәрбияләү максаты куела.

Мәгълүм булганча, һәр уку предметының эчтәлеге укытучы тарафыннан төзелгән эш программасында чагылыш таба.

Укыту предметы буенча төзелгән эш программасы укытучының белем бирү эшчәнлеген оештыру системасын характерлый торган норматив-идарә итү документы(аңлатма язуы, уку предметының эчтәлеге, программаның бүлек һәм темаларны үз эченә алган календарь-тематик план, белем бирүнең планлаштырылган нәтиҗәләре, әлеге нәтиҗәләргә ирешүне бәяләү юллары һәм формалары) булып тора. Ул укытучы тарафыннан үрнәк эш программасына нигезләнеп төзелә. Программаларны эшләү гомуми белем бирү оешмаларының уку-укыту, методик һәм норматив эшчәнлекнең аерылгысыз бер өлеше булып санала. Шул ук вакытта “Россия Федерациясендә Мәгариф турында”гы 273 нче номерлы Федераль законы уку предметы, курсы, дисциплинасының (модуленең) эш программасы дигән төшенчәне үз эченә алса да, биредә әлеге төр программага куела торган таләпләр билгеләнми, шул сәбәпле укытучы эш программасын төзегән вакытта төрле сораулар белән очрашырга мөмкин.

Әлеге методик тәкъдимнәрдә татар теле предметы буенча эш программасының моделен төзү буенча киңәшләр бирелә, эш программасының структурасы, төп өлешләре, аны төзү юнәлешләре билгеләнә.

Эш программасының структурасын, өлешләрен төзүдә аерым уку предметының үрнәк программасының билгеле параметрлары хезмәт итә, чөнки үрнәк программа, югарыда билгеләп кителгәнчә, эш программасы төзү нигезләренең берсен тәшкил итә.

Эш программасын төзегәндә аның максатларын, бурычларын һәм функциясен билгеләү мөһим.

Эш программасының төп максаты – белем бирүнең билгеле бер баскычында төп белем бирү программасының, уку планында каралган сәгатьләр санына туры килгән аерым ук предметы буенча үрнәк программаның эчтәлеген, дәрестән тыш эшләр планын, өстәмә белем бирү сәгатьләрен тормышка ашыру.

Эш программасының бурычларын түбәндәгеләр тәшкил итә:

- гомуми белем бирү оешмасының белем бирү эшчәнлегенең максатлары, бурычлары һәм укучыларның үзенчәлекләрен исәпкә алып аерым уку предметының эчтәлеген, күләмен, уку материалын өйрәнү тәртибен билгеләү;

- уку еллары һәм белем алу баскычлары эчтәлегенең дәвамчанлыгын тәэмин итү;
- төп гомуми белем бирү оешмасының билгеле бер шартларын, уку ихтыяҗларын һәм укучыларның үсеш үзенчәлекләрен исәпкә алып, педагогик эшчәнлекнең индивидуальлеген чагылдыру.

Эш программасының төп функцияләре:

- норматив (эш программасы тулы күләмдә эшләнергә тиеш);
- билгеле бер нәтиҗәгә исәп тоту (уку-укыту процессына кертүнең максатларын билгели);
- эчтәлекле (укучыларның үзләштерергә яки танышырга тиеш булган аерым уку предметы эчтәлеге элементларының составын билгели);
- аерым уку предметы буенча белем бирүнең эчтәлегендә дәвамчанлыкны булдыра;
- белем бирү эчтәлегендә интегратив юнәлеш принцибын тормышка ашыра;
- региональ предмет эчтәлегенең модульләрен үз эченә ала;
- системалы-эшчәнлекле юнәлешне тормышка ашыру өчен шартларны тәэмин итә;
- һәр укучының планлаштырылган нәтиҗәләренә ирешүен тәэмин итә;
- процессуаль (эчтәлек элементларын үзләштерүнең логик эзлеклелеген, уку-укытуны оештыру формаларын, методларын, чараларын һәм шартларын билгели);
- бәяләү (ФДББСны тормышка ашыру шартларында белем бирүнең дәрәҗәсенә туры килгән гомуми белем бирү программаларын үзләштерүдә предмет һәм метапредмет нәтиҗәләргә ирешү дәрәҗәсен ачыклый; ФДББСны тормышка ашыру шартларында эчтәлекне үзләштерү дәрәҗәләрен, контроль объектларын һәм укучыларның белем дәрәҗәсен бәяләү критерийларын билгели).

Аерым уку предметы буенча эш программасы түбәндәге өлешләрдән гыйбарәт:

1) аңлатма язуы (биредә аерым уку предметы спецификасын исәпкә алып, төп гомуми белем бирүнең гомуми максатлары конкретлаштырыла);
2) аерым уку предметының гомуми характеристикасы;
3) уку предметының гомуми уку планында тоткан урыны;
4) аерым уку предметын үзләштерүнең шәхескә кагылышлы, метапредмет һәм предмет нәтиҗәләре;
5) аерым уку предметының эчтәлеге;
6) укучыларның төп уку эшчәнлеге төрләрен билгеләгән тематик планлаштыру;
7) уку-укыту процессының укыту-методик тәэмин ителеше тасвирламасы;
8) аерым уку предметын өйрәнүнең планлаштырылган нәтиҗәләре.[1]

Аерым уку предметы буенча эш программасын килештерү һәм раслауның тәртибе гомуми белем бирү оешмасының локаль норматив актлары белән билгеләнә.

[1] “Төп гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартларын раслау турында”гы Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының боерыгы (№1897, 17.12.2010)

РУС ТЕЛЕНДӘ УРТА (ТУЛЫ) ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ МӘКТӘПЛӘРЕНЕҢ ТАТАР ТӨРКЕМЕНДӘГЕ 5 НЧЕ СЫЙНЫФ УКУЧЫЛАРЫ ӨЧЕН ТАТАР ТЕЛЕ БУЕНЧА БЕЛЕМ БИРҮ ПРОГРАММАСЫ

Дәреслек: Шәмсетдинова Р.Р., Һадиева Г.К., Һадиева Г.В. Татар теле. Рус телендә урта (тулы) гомуми белем мәктәбенең 5 нче сыйныфында укучы татар балалары өчен дәреслек. Казан – “Мәгариф – Вакыт” нәшр.. 2015.

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

5 нче сыйныфлар өчен татар теленнән эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “Об образовании в Российской Федерации”).
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “Об образовании” № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8).
3. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халыктелләре турында”гы 126-ФЗ нчы номерлы Законы (24.07.1998).
4. РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы приказы, 30 нчы август, 2013 нче ел №115 (“Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – начального общего, основного общего и среднего общего образования”).
5. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (Закон Республики Татарстан от 08.07.1992 № 1560-XII (ред. от 03.03.2012г.) “О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан”).
6. “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законы, 2004нче ел, 1нче июль.
7. “2014-2020 нче елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы”, 2013 нче ел, 25 нче октябрь, 794 нче карар.
8. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).
9. Татарстан Республикасында 2012-2020 нче елларда фән һәм мәгариф үсеше турында “Дәүләт программасы”.
10. 2010-2015 нче елларда Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү стратегиясе “Киләчәк” программасы.

5 нче сыйныф өчен "Татар теле " курсының эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Рус телендә Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә татар телен укыту программасы (татар балалары өчен)”, (төзүче-авторлары: Ф.Ф. Харисов, Ч.М. Харисова. В.А. Гарипова – Казан, 2011.), Рус мәктәбендә укучы татар

балаларына татар теленнән үрнәк гомуми программа. V - IX сыйныфлар, (төзүче-авторлары: Ф.Ф. Харисов, Ч.М. Харисова. Г.Р. Шакирова - Казан, 2013.) 5 нче сыйныф өчен Р.Р. Шәмсетдинова, Г.К.Һадиева, Г.В. Һадиева тарафыннан төзелгән (Казан: “Мәгариф – Вакыт” – 2015.) Татарстанның Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән дәреслеккә нигезләнеп төзелде.

Дәреслек: Рус телендә урта (тулы) гомуми белем мәктәбенең 5 нче сыйныфында укучы татар балалары өчен дәреслек. – Казан :“Мәгариф – Вакыт” нәшр. 2015.

Рус телендә белем бирү мәктәбендә татар балаларына татар теле укытуның максаты:

Укучыларда ана телен өйрәнүгә кызыксыну, аның аркылы башка телләрне дә өйрәнү теләге уяту; үз милләтенә, аның мәдәни үзенчәлекләренә, гореф-гадәтләренә, ана теленә мәхәббәт тәрбияләү; шулар аркылы башка милләтләргә, аларның гореф-гадәтләренә, мәдәниятләренә ихтирам уяту.

Балаларда туган телгә, аның яңгырашына, сүзлек байлыгына карата кызыксыну уяту. Тел күренешләрен аңларга, эзлекле фикер йөртергә өйрәтү. Фәнни-тикшерү эшчәнлеге алып баруга мотивация тудыру, проект эшләрен башкаруны дөрес оештыру. Тел берәмлекләрен урынлы кулланып, бәйләнешле сөйләм тудыру өстендә эшләү, аралашу компетенциясе булдыру.

Бурычлары:

- укучыларда, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү;
- укучыларның сөйләм эшчәнлеген һәм фикерләү сәләтен, төрле шартларда әдәби телдә дөрес аралаша белү күнекмәләрен үстерү;
- татар теленең фонетик төзелеше, орфоэпик, орфографик нормалары турында белем бирү;
- телнең лексик байлыгын анализлый, күрә, таба белү сәләтен, осталыгын булдыру, үстерү, сүз байлыгын арттыру;
- татар теленең сүз ясалыш мөмкинлекләрен үзләштерү, гамәли кулланылышка кертү;
- алынган белемне һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәтү;
- сүзлекләр, дәреслек, өстәмә һәм белешмә әдәбият белән эш итү, уку, язу күнекмәләрен камилләштерү;
- үз милләтенә, теленә хөрмәт белән карау, шулай ук татар теле аша башка милләт вәкилләренә, аларның рухи мирасына мәхәббәт хисе тәрбияләү.

Белем дәрәҗәсенә таләпләр:

- фонетик, сүз ясалышы һәм лексик закончалыкларны күрә белү;
- сүзне катлаулы тел берәмлеге буларак бәяләүгә ирешү;
- төрле тип сүзлекләрнең төзелү принципларын үзләштерү;
- татар теленең сүз ясалыш ысулларын таный һәм аера белү;
- укылган текстның эчтәлеген аңлау;
- укылган текстка үз мөнәсәбәтләрен белдерү;
- укылган текстка бәйле рәвештә телдән һәм язмача фикер белдерү;
- сыйныфташлары һәм укытучы белән фикер алышу, үз фикерен дәлилле белү;
- тәкъдим ителгән темага телдән һәм язмача бәйләнешле текст төзү.

Күнекмәләргә таләпләр:

Фонетика, орфоэпия, лексика, съз ясалышына караган белемнәрен тирәнәйтү:

- авазларны классификацияли белү күнекмәләрен тирәнәйтү;

- сүзләрне иҗекләргә бүлә белү, басым кую үзенчәлекләрен үзләштерү;
- җөмләләрнең мәгънәви-интонацион үзенчәлекләрен үзләштерү юнәлешендә күнекмәләр өстендә эшләү.
- сүзләргә фонетик анализ ясый белү;
- сүзлек составын килеп чыгышы ягыннан бәяли белү;
- сүзлек составын куллану өлкәсе һәм активлыгы буенча куллана белү;
- сүзлекләр белән эшли белү;
- татарчадан русчага һәм русчадан татарчага тәрҗемә итү күнекмәләре булдыру;
- яңа сүзләр ясау күнекмәләрен үзләштерү.

Телдән һәм язма сөйләм осталыгы һәм күнекмәләре булдыру:

- җөмләләр төзергә өйрәтү, бәйләнешле сөйләм үстерү өстендә, сөйләм күнекмәләрен барлыкка китерү юнәлешендә эшләү;
- план нигезендә кечкенә хикәя төзи белү;
- репликага нигезләнеп, логик бәйләнешле диалог төзи белү;
- дөрес уку һәм язу күнекмәләре булдыру, тасвирлама, хикәяләү, фикер йөртүне активлаштыруга этәргеч булырлык текстлар төзү күнекмәләрен ныгыту;
- сочинение, изложение язарга өйрәнү;
- укучыларда татар мәдәниятенә караган мәгълүматларны үстерүгә ирешү;
- картина буенча сочинение язу күнекмәләре булдыру;
- проектлар төзү күнекмәләрен ныгыту.

Уку фәненең уку планында тоткан урыны

Укыту-тәрбия эше рус телендә алып барыла торган мәктәпләрдә татар балаларына татар телен өйрәтү үз телләрен өйрәнүгә кызыксыну, омтылыш уяту, мәхәббәт хисләре тәрбияләүдә әһәмиятле роль уйный.

Укыту планында каралганча, татар теле дәресләре өчен эш программасы атнага 3 сәгать исәбеннән елга 105 сәгатькә төзелде.

Укытуның көтелгән нәтиҗәләре

Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:

- шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү:
- милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру;
- әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү;
- күршеңә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү;
- үз алдыңа максат кую, аңа ирешү юлларын эзләү;
- уңышларыңа яки уңышсызлыкларыңа, аларның сәбәпләренә дөрес бәя бирү;
- - индивидуаль эшчәнлек стилен формалаштыру:
- төрле мәгълүмат чараларын (сүзлекләр, Интернет ресурслар һ.б.) танып-белү һәм аралашу вакытында куллану;
- актив, мөстәкыйль, иҗади фикер йөртүче, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген башкара алырлык шәхес буларак формалашуны дәвам итү;
- үзең алган белем күнекмәләрен тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү.

Метапредмет нәтиҗәләр

Танып-белү гамәлләре:

- танып-белү юнәлешендәге максатларны билгеләү;
- укучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра
- белүе, бәяләве, үзенең кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве;

- мөстәкыйль рәвештә теманы, куелган проблеманы ача белү, фикер йөртү;
- уку мәсьәләсе тирәсендә логик фикерләү;
- фикерләүдә логик чылбыр төзү;
- тема тирәсендәге төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү;
- фонетик анализ ясау күнекмәләре булдыру;
- сүз ясалыш ысулларыннан файдаланып сүзләр ясый белү , сөйләм эшчәнлегендә алардан дөрес һәм урынлы файдалана белү;
- телне әдәбият, рәсем һәм музыка сәнгате белән бәйләп, сүз сәнгатенең кыйммәтен күрсәтү, матурлыкны танырга өйрәтү;
- тел берәмлекләренең әдәби әсәр тудырудагы ролен билгеләү;
- татарчадан русчага, русчадан татарчага тәрҗемә итү юлы аша фразеологик берәмлекләрнең эчтәлегендәге фәлсәфәне үзләштерү.

Коммуникатив УУГ

- тыңлый белү;
- диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу;
- сыйныфташлары һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү;
- төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү;
- үз фикерен дәлилле белү, тормыштан мисаллар китерү;
- төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау;
- үз фикерен тулы һәм төгәл итеп әйтә белү;
- күмәк эш вакытында уртак фикергә килү;
- мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек итүдә инициативасы күрсәтү;
- укылган текстлар буенча сораулар бирә алу;
- бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау,фикер әйтү автор фикере белән чагыштыру;
- үз эшен контрольдә тоту, сыйныфташларына ярдәм итү;
- коммуникатив күнекмәләрнең кеше тормышындагы ролен билгеләү;
- үз фикерләрен телдән һәм язмача җиткерә белү;
- башкаларны тыңлый, киңәш бирә белү;
- сыйныфташлары каршында төрле темаларга, башкарылган проектлар буенча чыгыш ясау;
- иптәшенең гамәлләрен бәяләү, күрше белән хезмәттәшлек итү.

Регулятив УУГ:

- дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын мөстәкыйль формалаштыру;
- проблеманы аңлап гипотеза чыгару, үз фикереңне дәлилләр китереп раслый белү, телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен аерып алу, нәтиҗәләрне формалаштыру;
- максатка ирешү юлларын билгеләү;
- үз эшчәнлегеңнең нәтиҗәле булуына ирешү, үз эшчәнлегеңне контрольгә алу;
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләренең җавапларын бәяләү;
- кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу;
- эшләнгән эшкә бәя бирү, сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.

Предмет нәтиҗәләр:

- фонетик, сүз төзелеше һәм лексик берәмлекләр белән эш итүне ныгыту;
- исем, орфоэпик һәм орфографик кагыйдәрне үзләштерү, гамәли куллана белү;
- сүзнең лексик мәгънәсен билгели һәм сөйләмдә урынлы куллана белү;
- тел материалы белән логик фикерләүне сорый торган эш төрләрен башкару;
- телнең сүзлек составын куллану өлкәсе, активлыгыннан чыгып урынлы файдалану;
- сүзләрнең төзелешен һәм ясалышын тикшерү;
- бирелгән темаларга, тормыштан алган фикер-карашларга, хис-кичерешләргә нигезләнеп, кечкенә хикәяләр язу;
- укучыларны иҗади эшчәнлеккә тарту, проект эшләре белән кызыксындыру.

Курсның эчтәлеге

4 нче сыйныфта үткәннәрне кабатлау

Лексикология буенча үткәннәрне кабатлау.

Башлангыч сыйныфларда исем, сыйфат, сан, алмашлык, фигыль буенча үткәннәрне кабатлау.

Синтаксис буенча өйрәнгәннәрне кабатлау: сүзтезмә һәм җөмлә; җөмләнең баш кисәкләре; җәенке һәм җыйнак җөмләләр; җөмләнең иярчен кисәкләреннән аергыч; җөмләнең тиңдәш кисәкләре.

Фонетика, орфоэпия, графика, орфография

Фонетика һәм орфоэпия турында гомуми төшенчә.

Сөйләм органнары. Авазларның ясалышы. Сөйләм аппараты.

Татар телендә сузык һәм тартык авазлар.

Татар телендә сузык авазларның әйтелеше. Сингармонизм законы: рәт һәм ирен гармониясе.

Тартык авазлар классификациясе. *[къ], [к]* һәм *[гъ], [г]* тартык авазлары. *[h]* һәм *[х]* тартык авазлары. *[w]* һәм *[в]* тартык авазлары. *[н]* һәм *[ң]* тартык авазлары. *[']* (һәмзә) тартыгы.

Тартык авазларның сөйләмдәге үзгәреше. Тартыклар чиратлашуы. Борын ассимиляциясе. Ирен ассимиляциясе.

Татар телендә иҗек. Сүзләрне юлдан-юлга күчерү. Сүз басымы. Интонация.

Графика һәм орфография. Аваз һәм хәреф төшенчәләре. Татар алфавиты.

Сузык аваз хәрефләре. *О, ө, е, э* хәрефләренең дөрес язылышы. Икешәр аваз кушылмасын белдергән *е, ю, я,* хәрефләренең дөрес язылышы.

Тартык аваз хәрефләре. *ъ* һәм *ь* хәрефләренең дөрес язылышы. *В, к, г* хәрефләре.

Сүзләрне кушып, сызыкча аша һәм аерып язу. Баш һәм юл хәрефләре.

Сүзләргә фонетик анализ ясау.

Кабатлау.

Лексикология

Лексикология. Лексика һәм лексикология турында төшенчә. Сүзнең лексик мәгънәсе, аны аңлату юлларын аңлату. Аңлатмалы сүзлекләр. Сүзләрне мәгънәләре, килеп чыгышыннан һәм кулланылышы ягыннан төркемләү.

Бер һәм күп мәгънәле сүзләр.

Сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәләре.

Синоним. Антоним. Омоним.

Килеп чыгышы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Гомумтөрки һәм алынма сүзләр. Татар сүзләренең төркемнәре.

Куллану өлкәсе буенча татар теленең сүзлек составы. Гомуми кулланылыштагы (гомумхалык) һәм кулланылышы чикләнгән (диалекталь һәм һөнәрчелек сүзләре) сүзләр.

Куллану активлыгы буенча сүзлек составы: искергән һәм тарихи сүзләр. Искергән сүзләр турында төшенчә.

Яңа сүзләр (неологизмнар).

Фразеологизмнар. Фразеологик әйтелмәләрне сөйләмдә куллану.

Сүзгә лексик анализ ясау.

Кабатлау.

Сүз төзелеше һәм сүз ясалышы

Сүзнең тамыры һәм кушымчалар. Сүзнең мәгънәле кисәкләргә бүленеше.

Мөнәсәбәт белдерә торган кушымчалар: модальлек һәм бәйләгеч кушымчалар.

Модальлек кушымчалары. Исем, сан, сыйфат, фигыльләргә ялгана торган модальлек кушымчалары.

Сүзнең нигезе. Тамыр һәм ясалма нигезле сүзләр.

Сүзләрне төзелеше буенча тикшерү.

Сүз ясалу ысуллары. Ясагыч кушымча ялгау ысулы. Сүзгә кушымчалар ялгану тәртибе.

Сүзләрне кушу ысулы: кушма, парлы һәм тезмә сүзләр ясалу.

Сүзләрне кыскарту ысулы.

Кабатлау.

5 нче сыйныфта үткәннәрне кабатлау

Бәйләнешле сөйләм үстерү

Төрле характердагы диктантлар язу.

Хаталар өстендә эш башкарган вакытта телдән һәм язма рәвештә анализ ясау.

Мәкаләне редакцияләү.

Әдәби текстларның эчтәлеген сөйләү.

Изложение һәм сочинение язарга өйрәнү.

Бирелгән темага, рәсемгә яки планга нигезләнеп, хикәя төзеп язу.

Бирелгән текстка план төзү.

Текстларны, мәкальләрне, фразеологик әйтелмәләрне бер телдән икенче телгә тәрҗемә итү.

Сүзлекләрдән файдалану.

Проектлар төзү.

Картина буенча сочинение язу (Х.Якупов «Канәфер чәчәге. Натюрморт», И. Шишкин «Имәнлек»)

Тематик планлаштыру

№	Төп темалар	Уку-укыту эшчәнлеге	Сәгатьләр саны
1.	Башлангыч сыйныфта үткәннәрне кабатлау	Сүз төркемнәре, җөмлә турында үткәннәрне системага салып кабатлату	5
2.	Фонетика, орфоэпия. Графика һәм орфография.	Графика һәм орфография. Аваз һәм хәреф төшенчәләрен аеру. Татар алфавитын үзләштерүне гамәли ныгыту. Татар теленең үзенчәлекле авазларын дөрес әйтү, язу. Аваз үзгәрешләрен таба һәм билгели белү. Сүзләрне юлдан-юлга күчерү, иҗек калыпларына нигезләнеп, сүзләрне иҗекләргә бүлү.	33

		Сүз басымын дөрес кую. Текстка ярашлы интонация төрен билгеләү һәм куллану	
3.	Лексикология һәм лексикография.	Текстта, сөйләмдә сүзнең кулланылыш үзенчәлеген, лексик мәгънәсен билгеләү. Сүзләрнең актив, пассив кулланылышларын аңлату. Сүзләрнең килеп чыгышларын билгеләү, сәбәпләрен аңлау. Фразеологик берәмлекләр белдергән мәгънәне аңлату, сөйләмдә алардан урынлы куллану. Сүзлекләр белән белешмә материал буларак эшләү	14
4.	Сүз төзелеше һәм ясалышы.	Сүзләрне тамырга һәм кушымчага таркату.Төрле сүз төркемнәрен ясаучы кушымчаларны билгеләү. Мөнәсәбәт белдерүче, бәйләгеч кушымчалар, модальлек кушымчаларын аеру, урынлы куллану. Сүз ясалу ысулларын үзләштерү, тексттан табу дөрес билгеләү	23
5.	Кабатлаулар	5 нче сыйныфта үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	6
6.	Бәйләнешле сөйләм үстерү	Бирелгән терәк сүзләрне кулланып, бирелгән планга таянып, кечкенә хикәя төзү. Хикәя һәм сорау җөмләләрне файдаланып, диалогик сөйләм төзү. Изложение һәм сочинение язарга өйрәнү. Төрле характердагы диктантлар язу	24

Укытуның материаль-техник һәм мәгълүмати тәэмин ителеше

- белем һәм тәрбия бирү өчен барлык шартлар да тудырылган, санитария һәм янгыннан саклану нормаларына туры килгән уку бинасы булу;
- әдәбиятны өйрәнү өчен җитәрлек күләмдә дәреслекләр һәм өстәмә методик ярдәмлекләр белән тәэмин ителгән китапханә;
- электрон китапханә, башка электрон ресурслар, татарча сайтлардан куллану мөмкинлеге булган компьютер классы;
- лингафон кабинеты;
- электрон һәм басма күрсәтмә әсбаплар, дәреслекләр;
- мультимедиа укыту программалары, компьютер программалары;
- укучыларының белемнәрен тикшерү программалары;
- төрле типтагы сүзлекләр, энциклопедияләр;
- белешмә материаллар;
- балалар өчен чыгарылган газета һәм журналлар;
- интерактив тикшерү программалары;
- татар сайтлары (belem.ru; tatarile.org.com).

Әдәбият исемлеге

1. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә татар телен һәм әдәбиятын укыту программасы (татар балалары өчен): 1-11 нче сыйныфлар. – Казан: Мәгариф, 2010.

2. Укыту фәннәре буенча эш программалары: татар теле: методик тәкъдимнәр. Төп гомуми белем мәктәбе. – Казан: ДБО “Белем сыйфаты мониторингының республика үзәге, 2013. – 116 б.

3. Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программалар. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2011. – 239 б.

4. Сафиуллина Ф. С. Хәзерге татар әдәби теле. Югары һәм урта уку йортлары өчен дәреслек. – Казан: “Мәгариф” нәшр., 2006.

5. Хәбибуллина З.Н., Нәбиуллина Г.Ш. Диктантлар җыентыгы: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5 – 11 сыйныфлары өчен:Укытучылар өчен кулланма. – Казан: “Мәгариф” нәшр., 2006.

6. Шәмсетдинова Р.Р. Татар теле: Күнегүләр. Анализ үрнәкләре. Тестлар. – Казан: Татар. кит.нәшр., 2005. – 160 б.

7. Татар теле: Рус мәктәбендә төп гомуми белем бирү оешмаларында (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар белән) эшләүче укытучылар өчен методик әсбап. 5 нче сыйныф./ Р.Р.Шәмсетдинова, Г.К.Һадиева, Г.В. Һадиева. – Казан: “Мәгариф – Вакыт” нәшр., 2015.

Өстәмә әдәбият

1. Фатыйхова Р.Н. Татар теленнән диктантлар, контроль эшләр, тестлар. – Казан, “Гыйлем” нәшрияты, 2009.
2. Максимов Н.В. “Урта мәктәптә татар теле укыту: Фонетика. Морфология.”Укытучылар өчен методик кулланма. – Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2004.
3. “Фән һәм мәктәп”, “Мәгариф” журналлары, “Мәгърифәт”, “Ачык дәрес” газеталары.

Мәгълүмат чыганаклары

http://www.ed.gov.ru
Белем бирү буенча федераль агентлык
http://www.apkppro.ru РФ мәгариф хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү
һәм профессиональ әзерләү академиясе
http://www.lexed.ru Федеральный центр образовательного законодательства
http://www.rustest.ru Федераль тест үткәрү үзәге
http://www. tatedu.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы
http://www.edu. kzn.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы Белем порталы
http://www.mon.tatar.ru
http://www.shoolexpo.ru
http://. belem.ru
http://. tatar.ru ТР рәсми серверы
http://. Tat. Tatar-inform.ru ТР мәгълүмат агентлыгы
http://. intertat.ru ТР электрон газетасы
http://. xat.ru Татар хат алышу хезмәте
http://. suzlek.ru on-line русча сүзлек
http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе
http://. Tatar.com.ru татар теле сүзлекләр һәм үзәйрәткечләр
http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар
http://. tataroved.ru Татар тарихы: төрки-татар дөньясы
http://. selet.ru “Сәләт” яшьләр
http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе
http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар

Электрон ресурслар: “Бала” китапханәсе, “Татар мультфильмнары”, мультимедиа укыту программалары; электрон китапханә; татар сайтлары (belem.ru, tatarile.org.com);

Кушымта

Календьдар-тематик план[1]

Барлыгы – 105 сәгать (* билгесе белән бәйләнешле сөйләм үстерү күрсәтелде)

№	Дәрес темасы	Дәрес саны	Төп эчтәлек	Көтелгән нәтиҗә			Укучылар эшчәнлеге төрләре	Контроль эш төрләре	Үткәрү вакыты план / факт
				метапредмет	предмет	шәхескә кагылышлы			
Башлангыч сыйныфта үткәннәрне кабатлыйбыз, хәтердә яңартабыз (5с.+ 3с.*)									
1.	Дәреслек белән танышабыз. «Туган тел, тынычлык, дуслык» темасына әңгәмә	1*		Дәреслек белән танышу барышында уку төрләрен (танышу һәм өйрәнү характерында) куллану; тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; төркемнәрдә эшләү.	Туган телнең кеше һәм җәмгыять тормышындагы әһәмиятен, ролен аңлау; текстның темасын билгеләү, тезисны аңлата белү.	Татар теленең байлыгын, матурлыгын тоярга өйрәнү; туган телне өйрәнүнең әһәмиятен аңлау; үзеңне тыңлаучы күзлегеннән анализлау	Дәреслек, сүзлек белән эш итә белү		
2.	Лексикология	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; төркемнәрдә эшләү; үз фикереңне төгәл һәм ирекле җиткерә белү	Сүз, аның лексик мәгънәсе, туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләр, синоним, антоним, омонимнар төшенчәләрен белү; бирелгән сүзләр белән җөмләләр төзи белү.	Татар теленең байлыгын, матурлыгын тоярга өйрәнү; туган телне өйрәнүнең әһәмиятен аңлау; туган телнең кешенең шәхси сыйфатларын үстерүдәге ролен аңлау	Логик фикер йөртү, гомумиләштерү, системалаштыру, нәтиҗә ясау	Бирем үтәү	

[1] Укыту-методик тәэмин итү буларак укытучы календарь-тематик планны бирә ала

3.	Исем, сыйфат, сан, алмашлык, фигыль сүз төркемнәре	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; төркемнәрдә эшләү; үз фикереңне төгәл һәм иркле җиткерә белү	Исем, сыйфат, сан, алмашлык, фигыль сүз төркемнәре белү; бирелгән сүз төркемнәренә караган сораулар һәм билгеләрне аерып чыгару; сүзләрне төркемнәре буенча аера белү	Татар теленең байлыгын, матурлыгын тоярга өйрәнү; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Логик фикер йөртү, гомумиләштерү, системалаштыру, нәтиҗә ясау		
4.	Җөмлә	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; төркемнәрдә эшләү; язмадагы мәгълүматның (текстның төп фикерен) дөрес аңлау.	Җөмләнең төп билгеләрен белү; җөмләнең чикләрен аера һәм тыныш билгеләрен куя белү; җөмләнең грамматик нигезен билгели белү; текстның төп фикерен билгеләү	Татар теленең эстетик кыйммәтен аңлау; сөйләмнең сәнгатьлелеген тою	Логик фикер йөртү, гомумиләштерү, системалаштыру, нәтиҗә ясау	Бирем үтәү	
5.	Тикшерү характерындагы диктант	1*		Үзконтрольгә сәләтле булу	Сүзләрне дөрес язу; сүзләрне төркеме буенча аеру	Үзбәягә сәләтле булу	Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант	
6.	Хаталар өстендә эш. Мәкаләне редакцияләү	1*		Үзконтрольгә сәләтле булу.	Текстның темасын һәм төп фикерен билгеләү; төп фикердән һәм терәк сораулардан чыгып, текстны редакцияли белү	Үзбәягә сәләтле булу	Логик фикер йөртү, чагыштыру, анализ, нәтиҗә ясау	Мәкаләне редакцияләү	
Фонетика (34+12*)									
7.	Фонетика һәм орфоэпия турында гомуми төшенчә	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	Фонетиканың өйрәнү предметын белү; тел белеменең фонетика һәм орфоэпиясе турында төшенчә бирә белү; сөйләмнең авазлардан торуын һәм сөйләм авазларының сүзнең мәгънәсен аеруда катнашуын белү; язуда авазларның хәрефләр белән	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту	Төшенчә, термин, кагыйдәләрне аңлап кабул итү, эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне чишү юлларын үзләштерү		

					белдерелүен белү; авазлар һәм хәрефләр турында аңлата белү; транскрипци-яне, аның билгеләрен белү; сүзләрне аваз һәм хәре-фләргә таркатып яза белү				
8.	Сөйләм органнары. Авазларның яса-лышы	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	Сөйләм процессында кат-наша торган сөйләм орган-нарын белү; сөйләм авазларының ясалышын, авазлар ясалганда сөйләм органнарының ничек кат-нашуын белү; сузык һәм тартык авазларны әйт-кәндә, тавыш ярыларының хезмәтен аңлата алу; телнең авазлар ясауда кат-нашуын аңлата белү; сузык авазларның шаудан, тар-тык авазларның тавыш һәм шаудан яки шаудан гына торуын аңлата белү; текстның төп фикерен формалаштыру; текстка исем бирү, текстка карата бирелгән сорауларга җавап бирә белү.	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу; бирелгән текстның эчтәлеген язуга кызыксынды-ру	Логик фикер йөртү, анализ, гому-миләштерү, нәтиҗә ясау, тексттан мәгълүмат алу техни-касын камилләштерү	Бирем үтәү	
9.	Сузык һәм тартык авазлар	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; үзеңнең сөйләмеңне камил-ләштерүгә омтылу	Хәзерге татар әдәби те-лендә сузык һәм тартык авазларның санын белү; текстка исем бирү, текстка карата бирелгән сорауларга җавап бирә белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Схема буенча логик фикер йөртү, нәтиҗә ясау, тәрҗемә итү	Тәрҗем ә итү	
10.	Сузык авазлар, аларның әйтелеше.	4		Тексттан фактик мәгълүматны аерып	Татар телендәге сузык авазлар, нечкә һәм калын	Татар теленең бай-лыгын, матурлыгын	Схема буенча логик фикер йөртү, нәтиҗә	Ши-гырьне	

	Сингармонизм законы			алу; орфографик сүзлекчәне куллану, үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу; тексттагы мәгълүматны төркемли белү	сузыклар, кыска һәм озын сузыкларны аерып әйтә белү; *[о], [ы], [э]* һәм *[о¯], [ы¯], [э¯]* авазларының ясалышындагы һәм әйтелешендәге аерманы төшенү; сузыкларның калынлыкта-нечкәлектә ярашулары – сингармонизм законы турында төшенчә бирә белү; рәт гармониясе һәм рәт гармониясе сакланмаган очракларны аңлата белү; сүзләргә кушымчалар ялгану үзенчәлекләрен аңлата белү; иреннәрнең хәрәкәтенә карап, сузыкларның иренләшкән-иренләшмәгән булуын аера белү; татар телендә беренче иҗектә *[а]* авазы *[о]* төсмере белән әйтелүен һәм бу әйтелешнең әдәби тел әйтелеше булуын, ә рус телендәге *[а]* авазының ачык әйтелүен мисаллар белән дәлилли белү; ирен гармониясен аңлата белү, аның язылышта чагылыш тапмавын төшендерә белү; текстның төп фикерен формалаштыру; текстка исем бирү, текстка карата бирелгән сорауларга җавап бирә белү; планга нигезләнеп, хикәя төзеп яза	аңлау; телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу; план буенча хикәя төзеп язу эзлеклелеген билгели белү	ясау, текстан мәгълүмат алу техникасын камилләштерү, нәтиҗә ясау, термин, кагыйдә, закончалыкларны аңлап кабул итү, татар теле һәм рус теле авазларының аермалы якларын таба белү, планга нигезләнеп, хикәя төзеп язуны камилләштерү, рәсемгә карап хикәя язуны камилләштерү	хәтердән язу (54 нче күнегү) . План буенча хикәя төзеп язу. Рәсемгә карап, хикәя төзеп язу Фонетик пропорцияне чишү	

					белү; рәсемгә карап, ирен гармониясенә буйсынган сүзләрне кертеп, хикәя төзи белү; сузык авазларга характеристика бирә белү һәм фонетик пропорцияләрне чишә белү				
11.	Диктант (фонетика буенча)	1*			Дөрес язу күнекмәләрен булдыру.		Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант	
12.	Хаталар өстендә эш. Тартык авазлар, аларның әйтелеше. Тартык авазларның сөйләмдәге үзгәреше	3		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу; тексттагы мәгълүматны төркемли белү	Яңгырау һәм саңгырау тартыклар, парлы яңгырау һәм парлы саңгырау тартыкларны белү; парсыз яңгырау һәм саңгырау тартыкларны белү; сүздә яңгырау һәм саңгырау тартыкларны аера белү; тартык авазларның яңгырау яки саңгырау булуын тәҗрибә үткәреп, аңлатып бирә белү; тел шомарткычларны дөрес, тиз һәм ачык итеп әйтә белү, авазларны дөрес әйтүдә тел шомарткычларының әһәмиятен аңлата белү; татар һәм рус телләрендә тартыкларның калын яки нечкә әйтелүе нәрсәгә нигезләнгән булуын аңлата белү; үпкәдән килә торган һаваның тоткарлану урынына бәйле тартыкларның ясалу урыны буенча төркемнәрен, шул төркемнәргә нинди авазлар керүен әйтә белү;	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Схема буенча логик фикер йөртү, нәтиҗә ясау, текст нигезендә тәҗрибә үткәрү, татар теле һәм рус теле тартык авазларын чагыштыра белү	Тәҗрибә үткәрү. Фонетик пропорцияне чишү	

					авыз һәм борын тартыкларын аера белү				
13.	Изложение (81 нче күнегү)	1*		Укылган әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу; текстны язганда, татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын саклау	Предметны тасвирлаганда, детальләрнең ролен белү; башлангыч текстның планын төзи белү; әдәби текстның эчтәлеген сөйләгәндә структурасын саклау; үз текстныңны төзи белү.	Бирелгән текстның эчтәлеген язуга кызыксыну уяту.	План төзеп изложение язуны камилләштерү	Изложение	
14.	*[къ]* һәм *[к], [гъ]* һәм *[г]* тартык авазлары	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу; тексттагы мәгълүматны төркемли белү	*[къ], [к], [гъ], [г]* авазларының мөстәкыйль аваз булуына һәм аларның ясалыш үзенчәлекләренә төшенү; кече тел *[къ], [гъ]* авазлары кергән сүзләрне дөрес әйтү; рус теленнән алынган сүзләрдә *[к]* авазының әйтелеш үзенчәлеген аңлата белү; татар һәм рус сүзләрендәге тартыклар чиратлашуын мисаллар ярдәмендә аңлата белү; тексттагы, күнегүләрдәге сүзләрдән кече тел һәм тел арты тартыклары кергән сүзләрне аерып әйтә белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, схема, текст белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне үзләштерү, кагыйдә, закончалыкларны аңлап кабул итү	Бирем үтәү	
15.	*[h]* һәм *[x]* тартык авазлары	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; үзеңнең сөйләмеңне камил-	Йоткылык тартыгы *[h]*, кече тел тартыгы *[x]* авазларның мөстәкыйль авазлар булуына һәм аларның ясa-	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә	Дәреслек, сүзлекчә, схема, текст белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү,	Сүзлек диктанты (*[h]*	

				ләштерүгә омтылу	лыш үзенчәлекләренә төшенү; бу авазлар кергән сүзләрне дөрес итеп әйтә белү; *[h], [х]* авазлары кергән сүзләрнең язылышын хәтердә калдыру	омтылу.	эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне үзләштерү, кагыйдә, закончалыкларны аңлап кабул итү	һәм *[х]* тартык авазлары)	
16.	*[w]* һәм *[в]* тартык авазлары	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Ирен-ирен *[w]*, ирен-теш *[в]* авазларының мөстәкыйль аваз булуына һәм аларның ясалыш үзенчәлекләренә төшенү; *[w], [в]* авазлары кергән сүзләрне дөрес әйтү; *[в]* авазының алынма сүзләрдә генә булуын белү; *-ау, -әү* кушылмасына беткән сүзләргә тартым кушымчасы ялганганда, тартым кушымчасы алдыннан ирен-ирен *[w]* авазы әйтелүен, ә язуда *в* хәрефе күрсәтелүен мисаллар ярдәмендә аңлата белү; бу авазлар кергән сүзләргә дөрес транскрипция ясый белү. Рус телендәге текстны татарчага тәрҗемә итеп сөйләү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, схема, текст белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне үзләштерү, кагыйдә, закончалыкларны аңлап кабул итү, текстны русчадан татарчага тәрҗемә итүне камилләштерү	Текстны дәвам итеп язу (111 нче күнегү)	

17.	*[н]* һәм *[ң]* тартык авазлары	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; орфографик сүзлекне куллану; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	*[н], [ң]* авазларының ясалыш үзенчәлекләренә төшенү һәм аларны дөрес уку, язу. *[ң]* авазының сүз башында килмәвен белү; борын ассимиляциясен белү һәм тексттан борын ассимиляциясенә мисаллар таба белү; *[н]* авазы, *[къ], [к], [гъ], [г]* авазлары алдыннан килгәндә, *[ң]* булып укылуын аңлата белү; ирен ассимиляциясен белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, схема, текст белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне үзләштерү, кагыйдә, закончалыкларны аңлап кабул итү, сүзләргә транскрипция ясауны үзләштерү	Сүзлек диктанты (*[н]* һәм *[ң]* тартык авазлары)	
18.	Контроль изложение (120 нче күнегү)	2*		Укылган әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу; текстны язганда татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын саклау	Предметны тасвирлаганда, детальләрнең ролен белү; текстка исем бирү; башлангыч текстның планын төзи белү; әдәби текстның эчтәлеген сөйләгәндә, структурасын саклау; үз текстныңны төзи белү.	Бирелгән текстның эчтәлеген язуга кызыксыну булу.	План төзеп изложение язуны камилләштерү	Изложение	
19.	*[’]* (һәмзә) тартыгы	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу.	*[’]* (һәмзә) тартыгының ясалыш үзенчәлегенә төшенү; бугаз тартыгының язуда *э, ъ, ь* хәрефләре белән язылуын аңлата белү.	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу; сөйләмдә аерым сүзләрнең дөрес әйтелешен булдырырга омтылу	Схема белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү,		
20.	Иҗек. “Минем әнием – иң	2 + 1*		Тексттан фактик мәгълүматны аерып	Иҗеккә билгеләмә бирә белү; ачык һәм ябык	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту;	Проблеманы тирәнтен өйрәнү максатыннан	Бирем үтәү.	

	матур әни” (сочинение, 138 нче күнегү)			алу	иҗекләр турында белү; татар телендәге иҗек калыплары, рус теленнән кергән иҗек калыплары турында белү; сүзләрне иҗекләргә аерып язу һәм аларның ачык иҗек яки ябык иҗек булуын билгели белү; текстның төп фикерен формалаштыру; текстка исем бирү; бирелгән тексттан төп мәгълүматны аера белү һәм кечкенә хикәя төзеп яза белү	үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	өлешчә эзләнү, тикшеренү методларын кулланып мөстәкыйль эшчәнлекне оештыру, план төзеп изложение язуны камилләштерү	Сочинение	
21.	Сүзләрне юлдан-юлга күчерү. Изложение “Кечкенә тургайның сәяхәте” (143 нче күнегү)	1 + 1*		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	Сүзләрне юлдан-юлга күчерү кагыйдәләрен белү; тексттагы сүзләрне, юлдан-юлга күчерерлек итеп, иҗекләргә таркатып яза белү; иҗек калыпларына туры килә торган сүзләр уйлап, аларны юлдан-юлга күчерерлек итеп, иҗекләргә таркатып яза белү; текстны кыскарту алымнарын белү; текстның төп фикерен формалаштыру; тексттагы һәр абзацка исем бирү; бирелгән тексттан төп мәгълүматны аера белү; план төзи белү; кыска текст төзи белү; изложение яза белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек белән эш итә белү, биремнәрне үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү, план төзеп изложение язуны камилләштерү	Изложение	
22.	Басым	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; тексттагы	Татар телендә басымның соңгы иҗеккә төшүен белү; сүзгә кушымча ялганганда,	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне	Татар һәм рус сүзләренең басымын куя белү, танып белү	Мөстәкыйль эш	

				мәгълүматны төркемнәргә дөрес урнаштыру	басымның соңгы иҗеккә күчә баруын аңлата белү; татар телендәге басымның рус теле белән чагыштырганда мәгънәгә тәэсире көчле булмавын аңлата белү; татар телендә сүз басымының соңгы иҗеккә төшмәгән очракларын белү; тексттан сүзнең басымы соңгы иҗеккә төшмәгән сүзләрне таба белү; татар теленә, рус теленнән һәм рус теле аша башка телләрдән кергән сүзләрдә, басымның шул телдәгечә куелуын белү; басымсыз *[ы], [э]* сузык авазларының сөйләмдә кыскаруын мисаллар ярдәмендә аңлата белү	камилләштерүгә омтылу	активлыгын арттыру, игътибарлылык һәм кызыксынучанлыкны арттыру		
23.	Интонация	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	Әйтү максаты буенча җөмлә төрләрен белү; интонация турында белү; җөмләләрне әйткәндә, тавышның төрлечә хәрәкәтенә карап, җөмлә төрләрен аера белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек белән эш итә белү, танып белү активлыгын арттыру		
24.	Диктант	1*			Дөрес язу күнекмәләрен булдыру		Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант	
25.	Хаталар өстендә эш. Графика һәм орфография	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; чит сөйләмне бәяләү	Тел белеменең графика һәм орфографиясе турында төшенчә бирә белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек белән эш итә белү, термин, кагыйдәне аңлап кабул итү		

26.	Алфавит	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	Алфавитның билгеле бер тәртиптә урнашкан барлык хәрефләр җыелмасы булуын белү; татарларда язу тарихын белү; алфавитны төгәл белү; тартык аваз хәрефләренең исемнәрен дөрес әйтә белү; бер үк хәрефтән башланган сүзләрне алфавит тәртибендә яза белү; план буенча укыган китапка бәяләмә яза белү, рус телендәге текстны татар теленә тәрҗемә итә белү.	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту	Дәреслек белән эш итә белү, сүзләргә транскрипция ясауны камилләштерү, рус телендәге текстны татар теленә тәрҗемә итү	Тәрҗемә итү	
27	Сузык аваз хәрефләре	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; орфографик сүзлекне куллану	Сузык аваз хәрефләрен белү; бер генә авазга билге булган хәрефләрне белү; ике авазга билге булган *о, ы, е* хәрефләре, һәркайсы икешәр авазлар җыелмасын белдергән *е, ю, я* хәрефләренең нинди авазларга билге булуларын, кулланылыш үзенчәлекләрен белү; алынма сүзләрдә е, ё, ю, я хәрефләренең үзенчәлеген аңлата белү; сүздә *[й]* һәм *[о], [ө]* авазларының аерым хәрефләр белән күрсәтелүен белү; *о, ө* хәрефләренең дөрес язылышын белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, сүзлекчә, схема, текст белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, сүзләргә транскрипция ясауны камилләштерү	Бирем үтәү	
28.	Диктант	1*			Дөрес язу күнекмәләрен булдыру		Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант	

29.	Хаталар өстендә эш. Тартык аваз хәрефләре	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; орфографик сүзлекне куллану; тексттагы мәгълүматны төркемнәргә дөрес урнаштыру	Татар телендә тартык аваз хәрефләрен белү; *к, г, в* хәрефләренең ике авазга билге булып йөрүенә төшенү; сүз һәм иҗек ахырындагы *у, ү* хәрефләренең *[w]* тартык авазын белдерүен мисаллар белән аңлата белү; ъ һәм *ь* хәрефләренең сүзләрдә нинди очракларда язылуын һәм телдәге вазифаларын төшендерү; сүзләрнең дөрес язылышын аңлата белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, сүзлекчә, схема, текст белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, сүзләргә транскрипция ясауны камилләштерү	Сүзлек диктанты (ъ һәм ь хәрефләре)	
30.	Сүзләрне кушып, сызыкча аша һәм аерып язу. Баш һәм юл хәрефләре	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	Татар орфографиясенең кагыйдәләрен: сүзләрне кушып һәм сызыкча аша язуны, баш һәм юл хәрефләрен куллануны, сүзләрне юлдан-юлга күчерүне белү	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, сүзлекчә, схема, текст белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, сүзгә транскрипция ясауны камилләштерү	Сүзлек диктанты (кушма һәм парлы сүзләр)	
31.	Фонетик анализ ясау	1		Эшне эзлекле эшләү сәләте; план буенча эшләү	Фонетик анализ ясау тәртибен белү; сүзгә фонетик анализ ясау (телдән һәм язма)		Сүзгә фонетик анализ ясауны үзләштерү һәм камилләштерү		
32.	Контроль диктант	1*			Дөрес язу күнекмәләрен булдыру		Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант	
33.	Картина буенча сочинение язу. “Харис Якупов “Канәфер чәчәге. Натюрморт”	1*		Визуаль мәгълүматны текстка әйләндерү; картинада тасвирланган күренешләр буенча үз фикереңне дөрес итеп белдерә алу; язма текст төзү; текстта та-	Картинаны аңлау өчен махсус лексика файдалана белү, картинадагы натюрмортны тасвирлау	Үз текстыңны төзүгә кызыксыну булу; сөйләм камиллегенә омтылу; сочинение язу барышында фикерләреңне төгәл	Картина буенча телдән сөйләм һәм язма сөйләм осталыгы, күнекмәләре булдыру	Сочинение	

				тар теленең әдәби тел нормаларын һәм дөрес язу кагыйдәләрен саклау		һәм ирекле куллану өчен грамматик чаралар һәм сүзлек запасы җитәрлек булу			
34.	Белемеңне тикшер. Фонетика, орфоэпия, графика, орфография буенча йомгаклау тесты	2+1*		Бирелгән мәгълүматны дөрес аңлау	Фонетика, орфоэпия, графика, орфография бүлекләре буенча тест сорауларына җавап бирү; сүзләргә фонетик анализ һәм транскрипция ясау; сүздәге хәрефләрне дөрес итеп әйтү һәм авазларын дөрес билгеләү; авазларга дөрес характеристика бирү		Биремнәрне үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү, сүзгә фонетик анализ һәм транскрипция ясауны камилләштерү, авазларга дөрес характеристика бирү	Тест	
35.	Орфографик сүзлек төзибез (проект төзү)	1*		Проект эшен башкаруга сәләтлелек; проект эшен башкарганда татар әдәби теленең нормаларын саклау һәм дөрес язу кагыйдәләрен үтәү	«Фонетика, орфоэпия, графика, орфография» бүлекләре буенча белемнәрне гомумиләштерү; сүздәге хаталарны табып, дөрес итеп язу; орфографик сүзлекчә төзи белү	Проект эшен башкаруга кызыксыну булу	Газета-журналлардан сүзләр туплап, сүзлекчә төзи белү, танып белү активлыгын арттыру	Проект төзү	
Лексикология (17 с.+5 с.*)									
36.	Лексикология. Лексика һәм лексикология турында төшенчә	3		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; сүзнең фикер, хисләрне белдерүдәге ролен аңлау; аңлатмалы сүзлекчәне куллану	Лексикологиянең өйрәнү предметын белү; сүзнең телдәге функциясен, «сүзнең лексик мәгънәсе», «сүзлек составы», «аңлатмалы сүзлек» төшенчәләренең эчтәлеген белү; сүзнең лексик мәгънәсен аңлату юлларын белү; төрле юлларны кулланып, сүзнең лексик мәгънәсен аңлата алу; план	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау, туган тел белән горурлану; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, сүзлекчә, схема, таблица белән эш итә белү, тексттан мәгълүмат алу техникасын камилләштерү, текстны русчадан татарчага тәрҗемә итә белү	Тәрҗемә итү. Сүзлек турында язу	

					буенча теләгән сүзлек турында хикәя төзи белү				
37.	Бер һәм күп мәгънәле сүзләр	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; сүзнең фикер, хисләрне белдерүдәге ролен аңлау; аңлатмалы сүзлекчәне куллану; фикереңне төгәл итеп аңлату	«Бер мәгънәле», «күп мәгънәле» төшенчәләренең эчтәлеген белү; аңлатмалы сүзлекчәдә сүзләрнең мәгънәләре бирелешенә төшенү, бер һәм күп мәгънәле сүзләрне аера белү; күп мәгънәле сүзләрнең лексик мәгънәләре арасында уртаклыкны билгели белү	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау, туган тел белән горурлану; сүзләрне урынын белеп куллану	Дәреслек, сүзлекчә белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү	Хәтердән язу (225 нче күнегү)	
38.	Сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәләре	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; аңлатмалы сүзлекчәне куллану	Сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәләре, аларның аңлатмалы сүзлекчәдә бирелүе, әдәби текстларда күчерелмә мәгънәле сүзләрнең роле турында белү; тексттан күчерелмә мәгънәле сүзләрне табу; сүзнең туры һәм күчерелмә мәгънәсен билгели белү; үз сөйләмеңдә күчерелмә мәгънәле сүзләрне куллану	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау, туган тел белән горурлану; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, сүзлекчә белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү	Шигырьне хәтердән язу (230 нчы күнегү)	
39.	Синоним. Антоним. Омоним. “Ике ялкау” әкияте	1+1*		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; телдәге берәмлекләрне стилистик үзенчәлекләрдән чыгып куллану	«Синоним», «антоним», «омоним» төшенчәләренең эчтәлеген, синоним, антонимнарның сөйләмдәге ролен белү, омонимнарны күп мәгънәле сүзләрдән аера белү; төрле максатлардан чыгып, тиешле синонимны куллану; бирелгән сүзләргә синоним, ан-	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, сүзлекчә белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, игътибарлылык һәм кызыксынучанлыкны үстерү	Телдән сөйләм. “Ике ялкау” әкияте	

					тонимнар сайлый белү, аларны җөмләләрдән табу				
40.	Килеп чыгышы ягыннан татар теленең сүзлек составы	3		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; аңлатмалы сүзлекчәне куллану	Килеп чыгышы ягыннан татар теленең сүзлек составын, татар теленең үз сүзләрен һәм алынмаларны аера белү; алынма сүзләргә хас билгеләрне аера белү; тексттан гомумтөрки һәм алынма сүзләрне табу	Татар теленең байлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, сүзлекчә белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү, тексттан мәгълүмат алу техникасын камилләштерү	Бирем үтәү	
41.	Куллану өлкәсе буенча татар теленең сүзлек составы	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; аңлатмалы сүзлекчәне куллану	Кулланылу өлкәсе буенча татар теленең сүзлек составы турында белү; «гомумхалык сүзләре», «һөнәрчелек сүзләре», «диалекталь сүзләр» төшенчәләренең эчтәлеген белү; кулланылышы чикләнгән сүзләрне аеру	Татар теленең байлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Татар теленең сүзлек составын кулланылу өлкәсе буенча бәяли белү	“Минем һөнәрне тап” конкурс	
42.	Куллану активлыгы буенча сүзлек составы. Искергән сүзләр	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; аңлатмалы сүзлекчәне куллану	Кулланылыш активлыгы буенча сүзлек составын, «архаизмнар», «тарихи сүзләр» төшенчәләренең эчтәлеген белү; тексттан искергән сүзләрне табу	Татар теленең байлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Татар теленең сүзлек составын кулланылу активлыгы буенча бәяли белү		
43.	Изложение	2*		Укылган әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу; текстны язганда, татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби	Предметны тасвирлаганда, детальләрнең ролен белү; башлангыч текстның планын төзи белү; әдәби текстның эчтәлеген сөйләгәндә структурасын саклау; үз текстыңны төзи белү	Бирелгән текстның эчтәлеген язуга кызыксыну уяту	План төзеп изложение язуны камилләштерү	Изложение	

				нормаларын саклау					
44.	Яңа сүзләр (неологизмнар)	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; аңлатмалы сүзлекчәне куллану	Яңа сүзләр (неологизмнар) төшенчәсенең эчтәлеген белү; текстлардан неологизмнарны табу, аларның лексик мәгънәләрен аңлату	Татар теленең байлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек белән эшли белү, танып белү активлыгын үстерү	Мөстәкыйль эш (268 нче күнегү)	
45.	Фразеологизмнар	2		Тексттан фактик мәгълүматны табу	«Фразеологизм», «тотрыклы сүзтезмә» төшенчәләренең эчтәлеген белү; текстлардан фразеологимнарны табу, аларның мәгънәләрен аңлату; фразеологик әйтелмәләрне русчага тәрҗемә итү	Татар теленең байлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек белән эшли белү, биремнәрне үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү, фразеологик әйтелмәләрне русчага тәрҗемә итә белү	Тәрҗемә итү	
46.	Аңлатмалы диктант	1*			Дөрес язу күнекмәләрен булдыру		Үз-үзеңә контроль ясау	Аңлатмалы диктант	
47.	Хаталар өстендә эш. Сүзгә лексик анализ ясау			План буенча эшләү эзлеклелеген билгеләү күнекмәсен үстерү	Сүзгә лексик анализ ясау тәртибен белү; сүзгә лексик анализ (телдән, язма) ясау		Сүзгә лексик анализ ясау тәртибен белү		
48.	Белемеңне тикшер	1					Биремнәрне үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү		
49.	Сүз турында хикәя (проект төзү)	1*		Проект эшен башкаруга сәләтлелек; проект эшен башкарганда татар әдәби теленең нормаларын саклау һәм дөрес язу кагыйдәләрен үтәү	«Лексикология» бүлеге буенча белемнәрне гомумиләштерү	Проект эшен башкаруга кызыксыну уяту	Дәреслек белән эшли белү, игътибарлылык һәм кызыксынучанлыкны үстерү, проектны үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү	Проект төзү	
Сүз төзелеше һәм сүз ясалышы (16с.+5 с.*)									

50	Сүзнең тамыры һәм кушымчалар	3		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; телдән сөйләү барышында татар әдәби теленең нормаларын үтәү	Сүз төзелеше һәм ясалышының предметы, «тамыр», «кушымча» төшенчәләренең эчтәлеген белү; сүздә мәгънәле кисәкләрне аера белү; тамырның сүздә төп мәгънә белдерүче кисәк булуын белү; тамырдаш сүзләрне сүзнең төрле формаларыннан аера белү; сүздә тамырны дөрес аера белү һәм тамырдаш сүзләр сайлау; ясагыч һәм мөнәсәбәт белдерә торган кушымчаларны аеру	Сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Термин, төшенчә, кагыйдәләрне аңлап кабул итү	Бирем үтәү	
51.	Мөнәсәбәт белдерүче кушымчалар	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; башлангыч текстны телдән сөйләүгә кызыксыну булу; телдән сөйләү барышында татар әдәби теленең нормаларын үтәү	«Мөнәсәбәт белдерә торган кушымчалар» төшенчәсенең эчтәлеген белү; мөнәсәбәт белдерә торган кушымчаларның модальлек һәм бәйләгеч кушымчаларга бүленүен белү; сүздә тамыр һәм кушымчаларны аера белү	Сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Термин, төшенчә, кагыйдәләрне аңлап кабул итү, схема белән эшли белү	Бирем үтәү	
52.	Модальлек кушымчалары	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; башлангыч текстны телдән сөйләүгә кызыксыну булу; телдән сөйләү барышында татар әдәби теленең нормаларын үтәү	«Модальлек кушымчалары» төшенчәсенең эчтәлеген белү; исем, сыйфат, сан, фигыльләргә ялгана торган модальлек кушымчаларын белү; сүзләрдә модальлек кушымчаларын аера белү	Сөйләмне камилләштерүгә омтылу	Дәреслек, схема белән эшли белү, логик фикер йөртә белү, гомумиләштерү, нәтиҗә ясау	Бирем үтәү. Мөстәкыйль эш	
53.	Сүзнең нигезе. Та-	2		Тексттан фактик	«Сүзнең нигезе»	Татар теленең бай-	Дәреслек, схема белән	Бирем	

	мыр һәм ясалма сүзләр			мәгълүматны аерып алу; бирелгән текстны телдән сөйләүгә кызыксыну булу; телдән сөйләү барышында татар әдәби теленең нормаларын үтәү	төшенчәсенең эчтәлеген белү; тамыр һәм ясалма нигезле сүзләрне аера белү; сүзләрдә нигезне аера белү, бирелгән ясагыч кушымчалар белән сүзләр уйлау	лыгын, матурлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу	эшли белү, логик фикер йөртә белү	үтәү.	
54.	Сүзләрне төзелеше буенча тикшерү	1		План буенча эшләү эзлеклелеген билгели белү	Сүзләрне төзелеше буенча тикшерү тәртибен белү; сүзләрне төзелеше буенча тикшерү (телдән һәм язма)		Сүзләрне төзелеше буенча тикшерү тәртибен белү		
55.	Бирелгән тема буенча сочинение язу (“Кызыклы кич” темасына хат язу)		1*	Язма текстны төп үзенчәлекләрдән чыгып төзи белү; язма текст төзү барышында татар әдәби теленең нормаларын һәм дөрес язу кагыйдәләрен саклау	Бирелгән тема буенча сочинение язу	Үз текстыңны төзүгә кызыксыну булу; сочинение язу барышында фикерләрне төгәл итеп җиткерү өчен сүзлек запасы һәм грамматик чаралар җитәрлек күләмдә булу.	Телдән сөйләм һәм язма сөйләм осталыгы, күнекмәләре булдыру	Сочинение	
56.	Сүз төзелеше темасы буенча контроль изложение	2*		Өйрәнелгән материалны гомумиләштерү; укылган әдәби текстны кыскартып яза белү; текстны кыскартып язу барышында логик бәйләнешне саклау; дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби тел нормаларын саклау	Текстны кыскарту алымнарын белү; текстның төп фикерен формалаштыру; текстка исем бирү; башлангыч текстта төп мәгълүматны аера белү; кыска текст төзи белү; кыска изложение яза белү	Язылган текст өчен җаваплылык хисе тою; башлангыч текстны кыскартып язуга кызыксыну булу	Фикер йөртү элементлары кертеп, план төзеп изложение язуны камилләштерү	Изложение	
57.	Хаталар өстендә	1*					Үз-үзеңә контроль ясау		

	эш								
58.	Сүз ясалу ысуллары. Ясагыч кушымчалар ялгау	2		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	«Сүз ясалу ысуллары», «кушымча ялгау ысулы» төшенчәләренең эчтәлеген белү; ясагыч кушымчалар белән ясалган сүзләрне аера белү, төрле сүз төркемнәре ясый торган кушымчалар белән яңа сүзләр ясау	Татар теленең байлыгын аңлау	Дәреслек белән эшли белү, танып белү активлыгын үстерү		
59.	Сүзләр кушылу ысулы	3		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	«Сүзләрне кушу ысулы», «кушма сүзләр», «парлы сүзләр», «тезмә сүзләр» төшенчәләренең эчтәлеген белү;сүзләр кушылу ысуллары белән ясалган сүзләрне аера белү; сүзләрне кушу ысулы белән яңа сүзләр ясау, тезмә сүзләрнең иркле сүзтезмәләрдән аермасын аңлау, аерырга өйрәнү	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау	Дәреслек белән эшли белү, танып белү активлыгын үстерү	Тәрҗемә итү	
60.	Сүзләрне кыскарту ысулы	1		Тексттан фактик мәгълүматны аерып алу	«Сүзләрне кыскарту ысулы» төшенчәсенең эчтәлеген белү; сүзләрне кыскарту юллары белән танышу, кыскартылган сүзләрнең ясалышын һәм язылышын истә калдыру	Татар теленең байлыгын аңлау	Дәреслек белән эшли белү, танып белү активлыгын үстерү		
61.	И.Шишкин «Имәнлек» картинасы буенча сочинение	1*		Визуаль мәгълүматны текстка әйләндерү; картинада тасвирланган күренешләр буенча үз фикереңне дөрес итеп белдерә алу; язма	Картинаны аңлау өчен махсус лексика файдалана белү, картинадагы пейзажны тасвирлау	Үз текстыңны төзүгә кызыксыну булу; сөйләм камиллегенә омтылу; сочинение язу барышында фи-	Телдән сөйләм һәм язма сөйләм осталыгы, күнекмәләре булдыру	Сочинение	

				текст төзү; текстта татар теленең әдәби тел нормаларын һәм дөрес язу кагыйдәләрен саклау		керләреңне төгәл һәм ирекле куллану өчен грамматик чаралар һәм сүзлек запасы җитәрлек булу			
62.	Белемеңне тикшер. Сүз төзелеше һәм сүз ясалышы буенча йомгаклау тесты	1		Бирелгән мәгълүматны дөрес аңлау	«Сүз төзелеше һәм сүз ясалышы» бүлеге буенча контроль соруларга җавап бирү; сүзләрне төзелеше буенча тикшерү; сүзләрне ясалышы буенча аеру		Дәреслек белән эшли белү, игътибарлылык һәм кызыксынучанлыкны үстерү, биремнәрне үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү	Тест	
Кабатлау (5с.+3с.*)									
63.	5 нче сыйныфта үткәннәрне кабатлау	3		Үз фикереңне дәлилли белү; эшеңнең уңышлылыгын билгеләү	«Фонетика», «Лексикология», «Сүз төзелеше һәм сүз ясалышы» буенча белемнәрне системалаштыру; төп билгеләр буенча татар теленең авазларын классификацияләү; сүзләрнең лексик мәгънәсен билгеләү; сүзләрне төзелеше буенча тикшерү	Укуга кызыксыну уяту; туган телгә хөрмәт хисе тәрбияләү	Дәреслек белән эшли белү, биремнәрне үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү	Бирем үтәү	
64.	«Алтын болын» дигән темага изложение язу	1*		Укылган әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу; текстны язганда, татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби	Предметны тасвирлаганда, детальләрнең ролен белү; башлангыч текстның планын төзи белү; әдәби текстның эчтәлеген сөйләгәндә структурасын саклау; үз текстыңны төзи белү	Бирелгән текстның эчтәлеген язуга кызыксыну уяту	План төзеп изложение язуны камилләштерү	Изложение	

				нормаларын саклау					
65.	Еллык контроль диктант	1*			Дөрес язу күнекмәләре булдыру		Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант	
66.	Орфографик һәм пунктуацион хаталар өстендә эш (резерв дәрес)	1*							
67.	Йомгаклау дәресе	1			Уку елы буенча өйрәнелгән кагыйдәләрне гамәлдә кулланырга өйрәнү				

РУС ТЕЛЕНДӘ УРТА (ТУЛЫ) ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ МӘКТӘПЛӘРЕНЕҢ РУС ТӨРКЕМЕНДӘГЕ 5 НЧЕ СЫЙНЫФ УКУЧЫЛАРЫ ӨЧЕН ТАТАР ТЕЛЕ БУЕНЧА БЕЛЕМ БИРҮ ПРОГРАММАСЫ

Дәреслек: Ягъфәрова Р.Х., Фәтхуллова К.С. Татар Теле. 5 сыйныф: Рус телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014

Аңлатма язуы

5 нче сыйныфлар өчен татар теленнән эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “Об образовании в Российской Федерации”).
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “Об образовании” № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8).
3. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халыктелләре турында”гы 126-ФЗ нчы номерлы Законы (24.07.1998).
4. РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы приказы, 30 нчы август, 2013 нче ел №115 (“Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – начального общего, основного общего и среднего общего образования”).
5. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (Закон Республики Татарстан от 08.07.1992 № 1560-XII (ред. от 03.03.2012г.) “О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан”).
6. “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законы, 2004нче ел, 1нче июль.
7. “2014-2020 нче елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы”, 2013 нче ел, 25 нче октябрь, 794 нче карар.
8. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).
9. Татарстан Республикасында 2012-2020 нче елларда фән һәм мәгариф үсеше турында “Дәүләт программасы”.
10. 2010-2015 нче елларда Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү стратегиясе “Киләчәк” программасы.

5 нче сыйныф өчен "Татар теле " курсының эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теленнән үрнәк программа”, (төзүче-авторлары: Хәйдәрова Р.З., Фәтхуллова К.С., Җәүһәрова Ф.Х. – Казан, 2013), 5 нче сыйныф өчен Ягъфәрова Р.Х., Фәтхуллова К.С.

тарафыннан эшләнгән (Казан: Татар. кит. нәшр., 2014.) Татарстанның Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән уку әсбабына нигезләнеп төзелде.

Дәреслек: Татар теле. 5 сыйныф: рус телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014.

Рус телендә сөйләшүче балаларга та тар теле укытуның төп максаты

Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә һәм чит телләрдә иркен аралаша алырлык билингваль, полилингваль шәхес тәрбияләү. Татарстан Республикасы Конституциясенең 8 нче маддәсендә һәм “Татарстан Республикасы халыкларының телләре турындагы” Законда күрсәтелгәнчә,Татарстанда дәүләт телләренең икесен дә белү милләтләрнең үзара аңлашып, тату яшәвенең нигезен тәшкил итә.

Бурычлары:

- укучыларның аралашу даирәсен, аралашу ситуацияләрен исәпкә алып, сөйләм эшчәнлегенең барлык төрләре (тыңлап аңлау, сөйләү, уку, язу) буенча укучыларда *коммуникатив компетенция (аралашу осталыгы)*формалаштыру; укучының танып белү, гомуми уку күнекмәләрен, сөйләм культурасын үстерү; татар милләтенә, аның тарихи һәм мәдәни хәзинәләренә карата хөрмәт тәрбияләү;
- укучыларны мәдәниятара диалогка тарту; татар телен дәүләт теле буларак өйрәнүгә ихтыяҗ тудыру;
- башлангыч гомуми белем бирү баскычы программасы белән дәвамчанлыкны саклау;
- укыту процессы коммуникатив методның төп принципларын исәпкә алып оештыру: *аралашуга аралашу аша өйрәтү принцибы* (телгә өйрәтү шартларын тормышта телне куллану шартларына якынлаштыру); *шәхси индивидуальләштерү принцибы* (укыту процессын укучыларның шәхси ихтыяҗларын, теләк-омтылышларын, индивидуаль-психик үзенчәлекләрен исәпкә алып оештыру); *телне актив фикерләү нигезендә өйрәнү принцибы* (аралашу ситуацияләрендә сөйләм бурычына тәңгәл килгән лексик-грамматик материалны укучыларның мөстәкыйль кулланууын тәэмин итү); *телне функциональ төстә өйрәнү принцибы* (лексик-грамматик материалның коммуникатив максаттан, аралашу ихтыяҗыннан һәм куллану ешлыгыннан чыгып билгеләнүе);
- *ана телен исәпкә алу принцибы* (балаларның ана теле буенча белемнәр системасын исәпкә алу;
- рус телендә сөйләшүче балаларга татар телен укытуны аларның коммуникатив культурасын үстерүгә юнәлтү.

Белем дәрәҗәсенә таләпләр:

- татар теленең төп фонетик үзенчәлекләрен гамәли белү;
- татар теленә генә хас фонемаларны дөрес әйтә белү, сөйләмдә дөрес әйтү;
- татар телендәге сүз ясалыш ысулларын үзләштерү, гамәли куллану;
- сүз басымын дөрес куюга ирешү;
- һәр сүз төркеменең сөйләмдә дөрес һәм урынлы кулланылышын үзләштерү;
- аралашканда лексик-грамматик нормаларны саклап, сораулар бирә белү һәм җавап кайтара алу;
- диалогик сөйләмдә орфоэпик, лексик-грамматик нормаларны саклап, сөйләм яңалыгын җиткерә, үз фикереңне дәлилли белү;
- тәкъдим ителгән ситуация буенча сөйләшү үткәрү;

- тәкъдим ителгән ситуациягә карата фикерне язмача оештыра белү.

Күнекмәләргә таләпләр:

Гомуми белем мәктәбендә татар теле дәресләре укучыларның сөйләм телен үстерүгә юнәлтелә, бу исә аларның **тыңлап аңлау, сөйләү һәм сөйләшү, уку, язу һәм язма сөйләм күнекмәләрен формалаштыруны** үз эченә ала.

- **Тыңлап аңлау** – аерым авазларны, иҗек калыпларын, сүзләр, сүзтезмәләр, җөмләләрне, бәйләнешле текстларны ишетеп, мәгънәләрен һәм эчтәлекләрен аңларга өйрәтү.
- **Диалогик сөйләмгә өйрәткәндә**, укучыларны чынбарлыктагы ситуацияләргә куеп карау кирәк. Татарча аралашырга өйрәтү өчен, укучыларның мәктәптәге, өйдәге, урамдагы һәм җәмәгать урыннарындагы көндәлек тормышыннан чыгып, үрнәк диалоглар тәкъдим ителә.
- **Монологик сөйләмгә өйрәтү** аерым кешеләрне, әйберләрне табигать күренешләрен, хайваннарны тасвирлауга, сыйныф, мәктәп, авыл, шәһәр тормышы һ. б. турында хәбәр итүгә, укылган (тыңланган) текстның эчтәлеген план буенча сөйләп бирүгә кайтып кала.
- **Укуга өйрәткәндә**, рус телле балалар татар хәрефләрен танып, алар белдергән авазларны дөрес әйтергә; алга таба сәнгатьле итеп, йөгерек һәм аңлап укырга, яңа сүзләрне сүзлектән табарга өйрәтү максаты куела.
- **Язуга өйрәтү** татар алфавитындагы хәрефләрнең дөрес язылышын истә калдыру; сүзләрне иҗекләргә бүлеп, юлдан юлга дөрес күчерү кагыйдәләрен үзләштерү; сөйләмдә актив кулланыла торган сүзләрне орфографик дөрес язу күнекмәләрен үстерү; нокталар урынына кирәкле сүзләрне куеп яки җәяләр эчендә бирелгән сүзләрне кирәкле формада кулланып, җөмләләрне күчереп язу.
- **Язма сөйләмгә өйрәтү**, терәк сүзләр, сүзтезмәләр һәм үрнәк җөмләләргә нигезләнеп, өйрәнелә торган лексик тема яки бирелгән ситуация буенча җөмләләр яза белү. Укучылар язма рәвештә үзләренең гаиләләре, мәктәпләре, сыйныфташлары һәм дуслары, яшәгән шәһәрләре яки авыл турында кечкенә күләмле хикәяләр язарга өйрәнәләр. Рус теленнән татарчага тәрҗемә итү дә язма сөйләм күнекмәләрен камилләштерүгә китерә. Укучыларның уку һәм язу күнекмәләре тыңлап аңлау һәм сөйләү нигезендә үстерелә.
- Укучыларда **фонетик күнекмәләр** булдыру өчен, түбәндәгеләргә игътибар итү мөһим: татар теленә генә хас булган авазларның әйтелешен үзләштерү; татар һәм рус телләрендә уртак булган, ләкин әйтелешләре белән аерылган авазларны чагыштырып өйрәнү; авазларны сүзләрдә, сүзтезмәләрдә, җөмләләрдә, бәйләнешле сөйләмдә дөрес әйтүгә ирешү. Бу төр күнекмәләр булдыру өстендә эзлекле эшләү генә укучыларның сөйләмендәге фонетик хаталарны бетерергә мөмкинлек бирә.
- Укучыларның **лексик күнекмәләрен** үстерү өчен, сүзләрнең әйтелешен, язылышын, мәгънәсен, ясалышын, башка сүзләр белән бәйләнешен, сөйләмдә кулланышын үзләштерү шарт. Моның белән беррәттән, татар һәм рус сүзләрнең мәгънә ягыннан аермаларын күрсәтеп бару да, рус телендә эквивалентлары булмаган сүзләрне аңлатып бирү дә сорала.
- Укучыларның **грамматик күнекмәләрен** үстерү – төрле сүз төркемнәренең морфологик формалары, ясалышлары белән таныштыру, сүзләрнең җөмләдә үзара бәйләнеш чараларын үзләштерү һәм кагыйдәләрен белү дигән сүз. Татар телен икенче тел буларак укытканда, лексик-грамматик материалны синтаксик нигездә

үзләштерү принцибына таянып эш итү кирәк, чөнки сүзләр башка сүзләр белән бәйләнештә булганда гына, җөмлә, гомумән, сөйләм барлыкка килә.

Уку фәненең уку планында тоткан урыны

5 нче сыйныфта телне гамәли үзләштерү нәтиҗәсендә укучыларда татар теленең күп мәдәниятле дөньядагы роле һәм мөһимлеге турында күзаллаулар формалаша. Татар мәдәниятенең укучылар өчен булган катламы белән танышу башка мәдәниятләргә карата ихтирам хисе уята, укучыларга үз мәдәниятләрен дә тирәнрәк аңларга һәм объектив бәяләргә мөмкинлек бирә.

Укыту планында каралганча, татар теле дәресләре өчен эш программасы атнага 3 сәгать исәбеннән, елга 102 сәгатькә төзелде.

Укытуның көтелгән нәтиҗәләре

Шәхскә кагылышлы нәтиҗәләр:

- шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда татар теленә карата ихтирамлы булу һәм аны яхшы өйрәнергә теләү;
- туган илеңнең, туган ягыңның тарихын, анда яшәүче халыкларның мәдәниятен һәм сәнгатен белү;
- укуга, үзлегеңнән белем алуга җаваплы карау;
- әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау;
- *гаилә, туган ил* төшенчәләрен кабул итү, башкаларга карата түземле һәм кайгыртучан, ихтирамлы булу;
- үз-үзеңне эстетик яктан тәрбияләү;
- башкаларны тыңлый һәм аңлый белү, итагатьле әңгәмәдәш булу, үзара аңлашуга ирешү;
- белем алу һәм башка эшчәнлек барышында үз яшьтәшләре, өлкәннәр белән мөнәсәбәт урнаштыра һәм аралаша белү;

Предметара нәтиҗәләре:

Татар теле, танып белү чарасы буларак, укучыларның фикер йөртү, интеллектуаль һәм иҗади сәләтләрен үстерүгә, шулай ук реаль тормышта туган проблемаларны хәл итү өчен кирәк булган укуның универсаль гамәлләрен (***танып белү, регулятив, коммуникатив)*** формалаштыруга хезмәт итә.

Предметара универсаль уку гамәлләре татар телен өйрәнү күнекмәләрен чит телләрне өйрәнүгә, чит телләрне өйрәнү гамәлләрен татар телен өйрәнүгә, аларның икесен дә үз ана телләрен тирәнрәк өйрәнүгә этәргеч булып тора.

Укучыларда мәгълүмати җәмгыятьтә яшәү һәм эшләү өчен кирәкле күнекмәләр үстерелә. Укучылар текст, күрмә-график символлар, хәрәкәтле яисә хәрәкәтсез сурәтләр, ягъни төрле коммуникацион технологияләр аша тапшырыла торган мәгълүмати объектлар белән эшләү тәҗрибәсе ала; презентацияләр әзерләп, зур булмаган аудитория алдында чыгыш ясарга өйрән*ә; у*кучыларда, компьютер яисә ИКТ нең башка чаралары белән эш иткәндә, сәламәтлеккә зыян китерми торган эш алымнарын куллана алу күнекмәләре формалаша.

Танып белү нәтиҗәләре:

- фикер йөртү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәпле-нәтиҗәле бәйләнешләрне табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;
- иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү алгоритмнарын мөстәкыйль төзи алу;

- объектларны чагыштыру нигезендә уртак билгеләрне күрсәтү;
- төп һәм икенчел мәгълүматларны аеру, укылган яки тыңланган эчтәлеккә бәя бирә белү;
- тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллану.

Регулятив нәтиҗәләр:

- уку хезмәтендә үзеңә максат куя, бурычларны билгели алу;
- эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыру, нәтиҗәле эш алымнарын табу;
- уку эшчәнлеге барышын, нәтиҗәләрен тикшереп бару һәи кирәкле төзәтмәләр кертү;
- укудагы уңышларның, уңышсызлыкларның сәбәбен аңлый, анализлый белү;
- ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләргә ия булу;
- дәрескә кирәкле уку-язу әсбапларын әзерли һәм алар белән дөрес эш итә белү;
- дәрестә эш урынын мөстәкыйль әзерләү һәм тәртиптә тоту.

Коммуникатив нәтиҗәләр:

- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
- әңгәмәдәш белән аралашу калыбын төзү;
- аралаша белү сәләтенә ия булу;
- парларда һәм күмәк эшли белү;
- мәгълүматны туплау өчен, күмәк эш башкару;
- әңгәмәдәш белән сөйләшүне башлау, дәвам иттерү, уңышлы тәмамлау.

Татар теленә өйрәтүнең **предмет нәтиҗәләре**:

Сөйләү

- сорау һәм җавап репликаларын дөрес кулланып, тәкъдим ителгән ситуация буенча диалог оештыру (һәр укучының репликалар саны 7 дән ким булмаска тиеш);
- укылган яки тыңланган текстның эчтәлеге буенча әңгәмә кору;
- җыйнак җөмләләрне җәенкеләндереп, хикәя төзү;
- лексик тема буенча бәйләнешле текст төзеп сөйләү (җөмләләр саны 8дән ким булмаска тиеш);
- укылган (тыңланган) текстның эчтәлеген сөйләгәндә, төрле җөмлә калыпларын урынлы куллану һәм фикерне эзлекле белдерү.

Тыңлап аңлау

- 1 минутлык бәйләнешле текстны тыңлап, аның буенча сорауларга җавап бирү; эчтәлеген аңлау;
- дәрестә катнашучыларның җанлы сөйләмен тыңлап, эчтәлегенә төшенү.

Уку

- төрле жанрлардагы текстларны сәнгатьле итеп һәм тулысынча аңлап уку һәм төп фикерне табып әйтү;
- тексттагы таныш булмаган сүзләрнең мәгънәләрен сүзлекләрдән табып аңлату; контекстка таянып, мәгънәсенә төшенү;
- шигырьләрне яттан сөйләү.

Язу

- сүзлек диктантлары язу;
- лексик тема буенча хикәя язу;
- - укылган (тыңланган) текстның эчтәлеге буенча сорауларга җаваплар язу;
- җөмләләрне, бәйләнешле текстны үзгәрешләр кертеп язу.

Тел чаралары һәм аларны куллану күнекмәләре

– татар сөйләмен фонетик яктан дөрес оештыру;
– үзенчәлекле авазлы сүзләрне дөрес әйтү;
– аерым сүзләрдә, фразада басымны дөрес кую;
– әйтү максаты ягыннан җөмлә төрләрен аеру;
– ритм һәм интонация үзенчәлекләрен исәпкә алып, җөмләләрне дөрес әйтү;
– актив үзләштерелгән сүзләрне дөрес язу.
– аралашу барышында, коммуникатив максаттан чыгып, актив лексикадан файдалану;
– өйрәнелгән аралашу темаларына караган лексик берәмлекләрне һәм сүзтезмәләрне тану.
– өйрәнелгән грамматик формаларны сөйләмдә дөрес куллану һәм тексттан табып әйтү;
– җөмләнең төп коммуникатив төрләрен сөйләмдә куллану.

Сөйләмнең предмет эчтәлеге

Телдән һәм язма сөйләмнең эчтәлеге белем һәм тәрбия бирү максатларыннан, шулай ук укучыларының яшь үзенчәлекләре һәм мәнфәгатьләреннән чыгып билгеләнә:

Яңа уку елы белән! (11 сәгать)
Кеше һәм сәламәтлек (11 сәгать)
Өйдә һәм кунакта (10 сәгать).
Туган ягыбызның табигате (10 сәгать).
Татарстан Республикасы (10 сәгать).
Уйныйбыз да, биибез дә (10 сәгать).
Һөнәрләр дөньясында (10 сәгать).
Музейлар һәм театрлар (10 сәгать).
Сәяхәт итү (10 сәгать).
Бигрәк матур җәй! (10 сәгать).

Тел материалы

Фонетика. Лексик темаларга караган сүзләрнең әйтелеше һәм язылышы. Әйтелеше белән язылышы арасында аерма булган сүзләр. Татар һәм рус телләрендә сүз басымы.

*Лексика.*Аралашу темаларына караган лексик берәмлекләрне рецептив һәм продуктив рәвештә үзләштерү. Гади тотрыклы гыйбарәләр; сөйләм әдәбе берәмлекләре. Алынма сүзләр (мәсәлән, *музей, театр*). Актив үзләштерелгән сүзләрнең синонимнары, антонимнары. Сүз ясагыч кушымчалар: *-даш/-дәш, -таш/-тәш (сыйныфташ, юлдаш).*

Морфология һәм синтаксис. Сан, тартым белән төрләнгән исемнәргә килеш кушымчалары ялгану тәртибе (*апа + лар + ым + ны; дәф + тәр + ләр + егез + гә).* Зат алмашлыкларын җөмлә төзүдә куллану үзенчәлекләре: (*Бу — абыем.* ***Аның*** *исеме — Марат.* ***Бу — безнең*** *мәктәп. Ул яңа.* ***Без аны*** *яратабыз*). Берлек һәм күплек сандагы тартымлы исемнәр. Тартым кушымчасының рус теленә тәрҗемә итү үзенчәлекләре. Инфинитив формасындагы фигыльнең модаль сүзләр белән кулланылышы: *барырга кирәк (кирәкми), алырга ярый (ярамый), сөйләргә тиеш (+түгел).* Хикәя фигыльнең өйрәнелгән заман формалары. Билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең барлыкта-юклыкта зат-сан белән төрләнеше. *Буенда, буйлап, буенча* бәйлек сүзләре. *Бәлки, билгеле, димәк, беренчедән, икенчедән, минемчә, синеңчә* кереш сүзләре. Кушма *(башваткыч, тизәйткеч, урынбасар),* парлы *(бала-чага)* һәм тезмә (*бака яфрагы*) исемнәр. Җөмләнең баш кисәкләре. Хикәя, боеру, сорау җөмләләрдә сүз тәртибе. Җөмлә калыплары.

Тематик планлаштыру

Төп темалар, сәгатьләр саны	Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат
Яңа уку елы белән! (11 сәгать) Беренче сентябрь – Белем бәйрәме. Җәйге ялны үткәрү. Дәресләр расписаниесе, дәресләр әзерләү, өй эше эшләү. Билгеләр. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә, саклап тоту. Китапханәдә	Беренче сентябрь - Белем бәйрәме турында сөйли белү. Җәйге ялны ничек үткәрү турында сөйләшү. Дәресләр расписаниесе буенча нәрсә эшләгәнне әйтә белү. Өй эшен әзерләү, әзерләмәүнең сәбәбен әйтә белү. Ни өчен яхшы, начар билгеләр алу турында сөйләшү. Уку-язу әсбаплары, аларны саклап тоту турында киңәш бирә белү. Китапханәчедән кирәкле китапларны сорап ала белү.
Кеше һәм сәламәтлек (11 сәгать) Көндәлек режим. Тән әгъзалары. Табибта. Сәламәт булу кагыйдәләре. Спорт белән шөгыльләнү	Үзеңнең көндәлек режимың турында сөйли белү. Тән әгъзаларының исемнәрен, нәрсә авыртуын, авыртмавын табибка әйтә, сорый белү. Спорт төрләрен аера, үзеңнең нинди спорт төрен яратканыңны, нинди спорт түгәрәгенә йөргәнеңне, физкультура дәресендә нәрсә эшләгәнеңне әйтә белү. Вакытны сорый, әйтә белү. Өйдә эшләгән эшләрне әйтә, сорый, куша белү. Эш эшләргә риза булуыңны, булмавыңны белдерү. Өй эшләрендә үзеңә булышырга, ярдәм итәргә сорый, нәрсә эшләргә кирәк икәнен әйтә белү. Кибеткә барырга куша, нәрсә алырга икәнен әйтә, сорый белү. Өйдәге эшләрне эшләргә киңәш бирә, яхшы эшләр өчен мактый белү. Өйдәге хезмәттә катнашуга карап, кешеләргә бәя бирә белү.
Өйдә һәм кунакта (10 сәгать). Без әти-әнигә булышабыз. Өйдәге эшләр. Без бергә эшлибез. Өй хезмәте өчен рәхмәт белдерү һәм мактау. Табын әзерләү. Табын янында үз-үзеңне тоту.Кунакларны чакыру, сыйлау. Гафу үтенү	Өйдә эшләгән эшләрне әйтә, сорый, куша белү. Эш эшләргә риза булуыңны, булмавыңны белдерү. Өй эшләрендә үзеңә булышырга, ярдәм итәргә сорый, нәрсә эшләргә кирәк икәнен әйтә белү. Кунакларны чакыра һәм сыйлау репликаларын белү, дөрес куллану. Табын әзерләү турында сөйләшү. Табын янында үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен сөйли белү.Сөйләм этикеты сүзләрен урынлы куллана белү
Туган ягыбызның табигате (10 сәгать). Кош исемнәре, аларга хас булган үзенчәлекләр. Үсемлекләр, аларга хас булган билгеләр. Туган як табигатен тасвирлау	Кошларның исемнәрен үзләштерү. Алар турында сөйли белү. Үсемлекләр турында сөйли белү. Туган як табигатен тасвирлап сөйли белү, тиешле сыйфатларны куллану. Табигатьтәге гүзәллеккә, нәфислеккә соклануны чагылдыра бел
Татарстан Республикасы (10 сәгать). Татарстан күпмилләтле республика. Төрле милләт вәкилләре үзара дус яшиләр. Татарстанда җитештерелә торган продукция күп төрле	Татарстан халкы, аларның үзара мөнәсәбәтләрен чагылдырып сөйли белү. Республикада авыл хуҗалыгы үсеше турында сөйләшә белү. Татарстанда төрле товарлар җитештерелүе турында сөйләү. Республиканың танылган кешеләре турында хикәя төзү
Уйныйбыз да, биибез дә (10 сәгать). Сабантуй. Милли уеннар, аларның атамалары. Уеннарда катнашу.Тәбрик итү	Сабантуйдагы милли уеннарны әйтә, Сабантуйга бару, катнашу турында сөйләшү. Бәйрәмгә чакыра белү. Бәйрәм белән тәбрик итә белү
Һөнәрләр дөньясында (10 сәгать). Һөнәр атамалары. Барлык һөнрләр дә мактаулы. Якыннар, аларның һөнәрләре	Төрле һөнәрләр турында диалогик сөйләм оештыра белү. Китапханәче һөнәре турында сөйләшү. Остаханәдә эшләүче рәссам, кульязмалар белән эшләүче тарихчы, янгын сүндерүче, игенче, терлекче һөнәре белән иптәшеңне таныштыра белү. Гаиләгездәге һөнәрләр турында сөйли белү
Музейлар һәм театрлар (10 сәгать).	Музейга, театрга баруың яки баруыгыз турында берничә җөмләдән торган хикәя төеп сөйли белү.

Казан – музейлар һәм театрлар шәһәре. Музейларның, театрларның атамалары, үзенчәлекле яклары.Тарихны чагылдыра. Борынгы әйберләр. Милли киемнәр	Тема буенча диалог төзү. Казан шәһәрендәге музей һәм театрларның исемнәрен тулы һәм дөрес атау. Музейларның үзенчәлекле якларын чагылдыра, тасвирлый белү
Сәяхәт итү (10 сәгать). Сәяхәт итү. Чит илләргә бару турында хыял. Билет алу. Тимер юл вокзалында. Елга портында. Диңгездә. Чит ил. Телләр. Ял йорты	Сәяхәт итү турындагы хыялыңны белдерә белү. Кая да булса булган сәяхәт турында кечкенә хикәя төзеп сөйләү. Елга портында һәм тимер юл вокзалында булырга мөмкин булган сөйләшү. Чит илләргә сәяхәт турында сөйләшү. Диңгезгә сәяхәт турында сөйләшү
Бигрәк матур җәй! (10 сәгать). Җәйге көн. Елга буе, андагы табигать. Су коену. Балык тоту. Ситуациягә карата үз фикереңне белдерү	Җәйге һава торышын чагылдыра белү. Җәйге ялны оештыру турында кечкенә хикәя төзеп сөйләү.Диалог төзү: су коену, балык тоту. Киңәшләр бирә белү, үз фикереңне чагылдыру

Белем бирүне материаль-техник һәм мәгълүмати яктан тәэмин итү

Татар теленә өйрәткәндә, түбәндәге материаль-техник чаралардан файдалану тәкъдим ителә: күрсәтмә әсбаплар; белешмә материаллар; аудио- һәм видеоәсбаплар; мультимедиа технологияләре; компьютер программалары; интерактив тикшерү программалары; татар сайтлары; электрон китапханә; лингафон кабинет.

Интернет ресурслары:

http://www.belem.ru

http://kitap.net.ru

Онлайн курс татарского языка «Татарский язык для всех»: http://**tatarile.org**

Онлайн школа EF-АНА ТЕЛЕ: http:// **anatele.ef.com.**

Кушымта

Календарь-тематик план[1]

Дәрес №	Дәрес темасы	Дәрес саны	Төп эчтәлек	Көтелгән нәтиҗә			Укучылар эшчәнлеге төрләре	Контроль эш төрләре	Үткәрү вакыты план / факт
				шәхси	метапредмет	предмет			
Яңа уку елы котлы булсын! – 11 сәг.									
1	Сузык авазлар. Җөмләинтонациясе. Белем көне.	1	Татар теленең сузык авазларын кабатлау, интонация төрләрен искә төшерү. Җөмлә калыпларын диалогик һәм монологик сөйләмдә дөрес кулланугa ирешү. Белем көне турында сөйләшү.	Үзең укыган мәктәбеңне, укытучыларыңны хөрмәт итү.	Татар һәм рус алфавитларын, ике телдәге сузык авазларны чагыштыра белү.	Сүзләрдә авазларны, сөйләмдә интонацион калыпларны, дөрес әйтә белү.	Җәйге ял турында әңгәмә кору; диалогны уку һәм сорауларга җавап бирү; җөмләләр төзеп язу; яңа сүзләрне дөрес әйтү.	Белем бәйрәме турында сөйләү.	
2	Калын һәм нечкә сузыклар.Татар теле дәресләре.	1	Татар телендәге сузык авазларның төрләрен, аларның нинди хәрефләр белән билгеләнүен гамәли үзләштерү. Төрле дәресләр турында сөйләшү.	Татар теленә карата ихтирамлы булу.	Калын һәм нечкә сузыкларны рус телендәге авазлар белән чагыштырып, аермасын билгели алу.	[а], [ә],[ө], [ү], [и], [ы] авазларын сөйләмдә дөрес әйтә белү.	Диалогны уку; сораулар куеп, җөмләләрне уку; тизәйткеч өйрәнү.	Фронталь әңгәмә, диалогны яттан сөйләү.	
3	Авазлар һәм хәрефләр. Сүзләрнең калын яки нечкә әйтелеше. Безнең сыйныф.	1	Татар алфавитындагы хәрефләрне һәм алар белдергән авазларны искә төшерү, сүзләрнең калын һәм нечкә әйтелешен бил-	Уку эшчәнлеген мөстәкыйль оештыра алу. Парлап һәм төркемдә эшли белү.	Рус алфавитына өстәлгән татар хәрефләрен белү. Дәресләрдә активлык	Сөйләмне фонетик һәм лексик яктан дөрес оештыра белү.	Диалогны уку һәм тәрҗемә итү; диалог төзү; җөмләләрне дәвам итеп уку; шигырь өйрәнү.	Сорауларга язмача җавап бирү.	

[1] Укыту-методик тәэмин итү буларак укытучы календарь-тематик планны бирә ала

			геләү. Сыйныф тормышы турында сөйләшү.		күрсәтү.				
4	[а],[ә] сузыклары. Уку көне.	1	[а], [ә] сузыкларның әйтелешен аңлату, транскрипция билгеләре белән таныштыру. Уку көнен үткәрү турында фикер алышу.	Көндәлек режимның сәламәтлеккә йогынтысын аңлау.	Коммуникатив бурычны куя һәм хәл итә белү.	Көндәлек режим турында мөстәкыйль сөйләшү оештыра алу. Өйрәнелгән тел материалын сөйләмдә дөрес куллану.	Бирелгән үрнәккә таянып, охшаш диалог төзү; сөйләм репликаларын әйтү; җөмләләрне дәвам итеп язу; шигырь өйрәнү.	Коммуникатив биремнәр.	
5	[о] сузыгы. Дусларым-сыйныфташларым.	1	[о] сузыгының үзенчәлеген һәм рус сүзләрендәге аермасын аңлату. Укучыларның монологик һәм диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Дусларга карата ихтирамлы булу.	Дәрес барышында үз нәтиҗәләреңне тикшереп бару һәм сөйләмгә төзәтмәләр кертә алу.	[о] сузыгын аерым сүзләрдә, җөмләдә дөрес әйтү. Дуслар турында сөйли белү.	Сүзләрне тыңлау һәм укытучы артыннан кабатлау; җөмләләргә сораулар куеп уку; текстны уку һәм үрнәк буенча якын дуслар турында сөйләү; һава торышы һәм үсемлекләр турында диалоглар төзү; боерык фигыльләрне истә калдыру.	Сүзлек диктанты.	
6	[ө] сузыгы. Көндәлек тормыш.	1	[ө] сузыгының әйтелеш үзенчәлекләрен аңлату. Сорау –җавап репликаларын дөрес кулланырга өйрәтү.	Сыйныфташларның җавабын тыңлый белү.	[ө] авазлы сүзләр ярдәмендә мәктәп тормышы һәм табигать турында фикер йөртә белү.	[ө] сузыклы сүзләрне телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллана белү.	Кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; җөмләләрне дәвам итеп уку; рәсемнәргә карап, сорауга җавап бирү; *өй* сүзен төрле килешләрдә куеп, җөмләләрне уку; дөрес җавапны табып әйтү.	Фронталь әңгәмә,сорауларга телдән җавап бирү.	
7	[ы] авазы. Хәзер-	1	[ы] сузыгының әйте-	Дәерсләрдә кызык-	Укытучы һәм	[ы] сузыгы	Диалогны уку; сора-	Хикәя	

	ге заман хикәя фигыль. Татар теле дәресләре.		леш үзенчәлекләрен аңлату. [ы] авазлы сыйфатларны һәм хикәя фигыльләрне сөйләмдә кулланырга күнектерү. Монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	сынучан булу.	сыйныфташлар белән аралаша белү сәләтенә ия булу.	авазлы сүзләрне дөрес әйтә һәм монологик сөйләмдә куллана белү.	уларга телдән җавап бирү; кирәкле фигыльләрне кулланып, җөмләләрне дәвам итеп язу; табышмакның җавабын әйтү.	төзеп сөйләү.	
8	[э] авазы. Билгеләү алмашлыклары.	1	[э] сузыгының әйтелеш үзенчәлекләрен, нинди хәрефләр белән белдерелүен аңлату. Килеш кушымчаларын кабатлау. Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләрен ныгыту.	Йорт хайваннарына мәрхәмәтле булу.	Авазларны чагыштыру нигезендә уртак билгеләрне күрсәтү. Парларда эшли белү.	[э] авазлы сүзләрне дөрес әйтү, килеш кушымчаларын дөрес ялгау, җавап репликаларын куллана белү.	Сүзләрне күмәк рәвештә әйтү һәм истә калдыру; яңа сүзләр белән җөмләләрне уку һәм тәрҗемә итү; кирәкле кушымчаларны куеп, җөмләләрне уку; парлап диалоглар төзү; шигырь уку һәм эчтәлеген сөйләү.	Фронталь әңгәмә. Телдән сөйләмне тикшерү.	
9	[у] авазы. Боерык фигыль. Ел фасыллары.	1	[у] авазлы сүзләрнең әйтелеш үзенчәлекләрен аңлату, боерык фигыльләрне кабатлау, укылган текстның эчтәлеге буенча фикер алышу.	Төрле ел фасылларындагы матурлыкка соклана белү.	Әңгәмәдәшенңне ң фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү.	[у] сузыклы сүзләрне дөрес әйтү, текстны сәнгатьле итеп һәм тулысынча аңлап уку һәм сорауларга телдән җавап бирү.	Боерык фигыльле җөмләләрне татарча әйтү; текст уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; *чөнки* теркәгечле җөмләләр төзеп уку; шигырь өйрәнү.	Сүзлек диктанты	
10	[ү] авазы. Тартымлы исемнәрне кабатлау.	1	[ү] авазлы сүзләрнең әйтелеш үзенчәлекләрен аңлату, тартымлы исемнәр белән җөмләләр төзеп әйтергә өйрәтү.	Аралашу барышында үзара аңлашуга ирешү; дәрес материалына кызыксыну белдерү.	Дөрес җавапны эзләп таба һәм күрсәтә белү.	[у], [ү] авазларын ишетеп таный,калын һәм нечкә әйтелешле сүзләрнеаера белү, сорау җөмләләрне куллана алу.	Тема буенча үзләштерелгән сүзләрне кабатлау; сораулар куеп, җөмләләрне әйтү; җөмләләрне дәвам итеп уку; дөрес җавапны табып әйтү;. Хаталар	Сүзләрне кирәкле грамматик формада язу.	

						өстендә эш.		
11	Тартык авазлар. Ясалма сүзләр. Җәйге ял.	1	Тартык авазлар турындагы белемнәрне гомумиләштереп кабатлау; ясалма, кушма,парлы сүзләр турында башлангыч мәгълүмат бирү; җәйге ял турында сөйләшү үткәрү.	Туганнарга карата игътибарлы булу, туган ягың белән горурлану.	Укылган текстның эчтәлегенә бәя бирә белү.	Тартык авазларны сөйләмдә дөрес әйтә белү, ясалма сүзләрнең мәгънәләрен аңлау һәм аера белү, тема буенча бәйләнешле текст төзеп сөйли алу.	Яңа сүзләрне тыңлау һәм кабатлау; диалогны тулыландыру; текстны уку һәм эчтәлеген сөйләү; ясалма, парлы һәм кушма сүзләрне куеп. җөмләләрне уку; тизәйткеч өйрәнү.	Тест № 1	
Кеше һәм сәламәтлек – 11 сәг.								
12	*г* хәрефе. Көндәлек режим.	1	Татар телендә *г* хәрефенең ике аваз белдерүен аңлату; тема буенча укучыларның бәйләнешле сөйләмен үстерү.	Көндәлек режимны саклауның сәламәтлек өчен файдалы булуын аңлау.	Проектлар төзи белү.	*г* хәрефле калын һәм нечкә әйтелешле сүзләрне аера белү; сөйләмне лексик яктан дөрес оештыра алу.	Яңа сүзләрне күмәк рәвештә әйтү; сүзтезмәләрне тулыландыру; җөмләләрне дәвам итеп уку; текстны уку һәм эчтәлеген сөйләү; җөмләләрне тәрҗемә итү.	Тест №22	
13	***В*** хәрефе Саннар. Сәламәт көнкүреш.	1	*В* хәрефенең ике аваз белдерүен аңлату, рус телендәге шул ук хәреф белдергән авазны чагыштырып күрсәтү, сорау-җавап репликаларын кулланырга күнектерү.	Спортның әһәмиятен аңлый, үз сәламәтлегеңне үзең кайгырта белү.	Сәламәтлек турында аралашып, логик фикер йөртә алу.	*В* хәрефле сүзләрне дөрес әйтә белү; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирә алу, өйрәнелгән грамматик формаларны дөрес куллана алу.	Текстны уку һәм сорауларга җавап бирү; яңа сүзләрне истә калдыру; саннарны кирәкле килешләрдә куеп, җөмләләрне язу; җөмләләрне дәвам итеп уку; тартымлы исемнәрне кабатлау.	Сорау алмашлыклары белән җөмләләр төзеп язу.	
14	Саннар. Кеше ничек үсә?	1	Актив лексиканы гамәли үзләштерү;	Үзеңнең үсешеңә тиешле игътибар	Кешенең үсеше сәламәтлеккә	Актив үзләштерелгән сүзләрне	Яңа сүзләрне истә калдыру; охшаш	Фронталь әңгәмә;	

			саннарны дөрес кулланырга күнектерү, укучыларның диалогик сөйләмен үстерү; кеше үсеше турында сөйләшергә өйрәтү.	бирә белү.	бәйле булуын белү.	сөйләмдә дөрес әйтә белү; тема буенча бәйләнешле сөйләмне дөрес оештыра алу.	диалог төзү; текстны укып, сорауларга җавап бирү; дөрес җавапны табып язу; сораулар куеп, җөмләләрне уку.	мәкальләрне яттан әйтү.	
15	*К* хәрефе. Билгесез киләчәк заман хикәя фигыль. Күзләрне саклау.	1	*К* хәрефенең ике аваз белдерүен аңлату; билгесез киләчәк заман хикәя фигыльләр белән таныштыру.	Үз сәламәтлегеңне үзең сакларга тиешлеген аңлау.	Дәрестә активлык сәләтенә ия булу.	*К* авазы кергән сүзләрне дөрес әйтә белү; билгесез киләчәк заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә дөрес куллануа алу.	Сүзләрне тыңлау һәм дөрес әйтү; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; текстны укып, сорауларга җавап бирү; табышмакның дөрес җавабын табып әйтү.	Тест № 21	
16	Билгесез киләчәк заман хикәя фигыль. Ял итә белү.	1	Билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең җөмләдә кулланылышын аңлату; барлык һәм юклык формаларын кулланырга күнектерү, укучыларның бәйләнешле сөйләмен үстерү.	Сәламәтлекне саклау өчен, ялны дөрес оештыра белү.	Текстны аңлап уку һәм төп фикерне табып әйтә белү.	Билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең барлык / юклык формасын бәйләнешле сөйләмдә дөрес оештыруа алу.	Фигыльләрне дөрес әйтү; фигыль кушымчаларын куеп. җөмләләрне уку; кирәкле репликаларны куеп, диалогларны уку; билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең юклык формасын истә калдыру; сорауларга җавап бирү; җөмләләр төзеп язу.	Мәкальләрне яттан әйтү.	
17	Хикәя фигыльнең заман формалары. Өлкәннәргә булышу.	1	Хикәя фигыльнең заман формаларын сөйләмдә кулланырга күнектерү; барлык һәм юклык формаларын кулланып, сорауларга җавап бирергә өйрәтү; укучыларның диалогик сөйләмен	Өлкәннәрне хөрмәт итә белү.	Итагатьле әңгәмәдәшче булу, үзара аңлашуга ирешү.	Хикәя фигыльнең төрле заман формаларын сөйләмдә куллана белү.	Төрле заманнардагы хикәя фигыльләрне дөрес әйтү; диалогны уку һәм охшаш диалог төзеп сөйләү; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; шигырьне сәнгатьле итеп укып,	Тест №5	

			үстерү.				сорауларга җавап бирү; әби турында хикәя язу.		
18	Тартымлы һәм тартымсыз исемнәр. Минем дустым.	1	Тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнешен аңлату; күнегүләр аша әлеге грамматик формаларны сөйләмдә кулланырга күнектерү; тема буенча укучыларның бәйләнешле сөйләмен үстерү.	Дустың белән горурлану белү.	Дустың турында әңгәмә үткәрә белү.	Тартымлы һәм тартымсыз исемнәрнең килеш формаларын әйтә белү; тема буенча бәйләнешле сөйләм оештыра алу.	Калын һәм нечкә әйтелешле тартымлы, тартымсыз исемнәрнең килеш белән төрләнешен истә калдыру; җөмләләрне дәвам итү; сораулар куеп җөмләләрне язу.	Кирәкле кушымча ларны куеп язу (1 һәм 2 вариант).	
19	Төрле килешләрдәге тартымлы исемнәр. Табиб һөнәре.	1	Тартымлы исемнәрнең төрле килешләрдә кулланылышын сөйләм аша ныгыту; кушымчалар ялганганда, сузыкларның тәэсиренә басым ясап әйтү, бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Табиблар хезмәтенә хөрмәтле булу.	Табиб һөнәре турында әңгәмәдә катнаша алу. үткәрү.	Тартымлы исемнәрне төрле килешләрдә куллана белү; сөйләм ситуацияләренә бәйле репликаларны дөрес әйтә алу.	Тартымлы сүзтезмәләрне дөрес әйтү; сораулар куеп, җөмләләрне уку; диалогны укып, охшаш диалог төзү; ситуатив репликаларны әйтү; шигырьне сәнгатьле итеп уку	Фронталь әңгәмә. Диалог сөйләү.	
20	Хәзерге заман хикәя фигыльләрнең барлык/юклык формалары. Кеше йокысы.	1	Хәзерге заман фигыльнең барлык һәм юклык формасын дөрес кулланырга күнектерү; тема буенча укучыларның монологик сөйләмен устерү.	Кеше организмы турында мәгълүматлы булу.	Иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгели белү.	Фигыльләрне җөмләдә дөрес куллану белү, хикәяне дәвам итеп сөйли алу.	Хәзерге заман фигыльнең барлык һәм юклык формаларын дөрес әйтү; фигыльләрне юклыкта куеп, сорауларга җавап бирү; текстны уку һәм сорауларга җавап бирү; җөмләләрне дәвам итеп язу.	Сүзлек диктанты.	
21	Исемнәрдә күплек сан, тартым һәм килеш	1	Исемнәргә күплек сан, тартым, килеш кушымчалары ялгану	Күршеләргә, туганнарга, дусларга ихтирамлы булу.	Күршеләр һәм дуслар белән итагатьле ара-	Кирәкле сүзләрне кулланып. якыннар-	Сүзләрне дөрес әйтү, үрнәк буенча җөмләләр төзеп	Сүзлек эше.	

	кушымчалары. Тышкы кыяфәт.		тәртибен аңлату; тышкы кыяфәтне тасвирларга өйрәтү.		лаша белү.	ның тышкы кыяфәтен тасвирлый алу; кушымчаларны кирәкле тәртиптә куеп. сүзләрне әйтә алу.	әйтү; диалогны тулыландырып уку; кирәкле кушымчалар куеп, сүзтезмәләрне уку; сорауларга җавап бирү; тизәйткечне уку.		
22	Күплек сандагы тартымлы исемнәр. Туган көн белән котлау.	1	Тартымлы исемнәрне сөйләмдә куллану күнекмәләрен активлаштыру; хат язарга өйрәтү.	Туганнарыңа, дусларыңа котлау язып, игътибар күрсәтә белү.	Хат аша аралаша белү.	Тартымлы исемнәрне сөйләмдә дөрес куллана алу; шигырьнең эчтәлеген сөйли белү.	Тартымлы исемнәрне дөрес әйтү һәм җөмләләрдә куллану; котлау хаты язу; сорауларга җавап бирү; кирәкле кушымчаларны куеп, сүзтезмәләрне язу; шигырьне сәнгатьле итеп уку.	Тизәйткечне яттан әйтү. Коммуникатив биремнәр.	
Өйдә һәм кунакта – 10 сәг.									
23	Боерык фигыльләр.Безнең гаилә.	1	Боерык фигыльләрне әдәпле сөйләмдә кулланырга өйрәтү; тема буенча укучыларның бәйләнешле сөйләмен үстерү.	Үзеңә һәм туганнарыңа карата түземле һәм кайгыртучан булу.	Дәрестә активлык, мөстәкыйльлек сәләтләренә ия булу.	Әдәпле сөйләмне лексик яктан дөрес оештыра алу; сөйләм гыйбарәләрен аралашуда куллана белү.	Боерык фигыльләрне һәм сөйләм гыйбарәләрен дөрес әйтү һәм истә калдыру; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; кирәкле кушымчаларны куеп, җөмләләр язу; сораулар куеп. җөмләләрне уку.	Диалогны дәвам итеп сөйләү.	
24	Әдәпле сөйләм берәмлекләре. Туган көн.	1	Сөйләмдә әдәпле сүзләрне урынлы куллана белергә өйрәтү; монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Туган көн бәйрәмен олылый белү.	Бәйрәмдә итагатьле һәм игътибарлы әңгәмәдәш була белү	Әдәпле сөйләм берәмлекләрен кулланып, җөмләләр төзи белү; ситуатив репликаларны әйтә алу; туган	Тамырдаш сүзләрне дөрес әйтү һәм истә калдыру; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; ситуатив репликаларны әйтү; текстны уку һәм	Туган көн турында сөйләү.	

						көн бәйрәме турында сөйли белү.	эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; үрнәк буенча үз туган көнең турында сөйләргә өйрәнү.		
25	***Бу*** алмашлыгы. Тылсымлы сүзләр.	1	*Бу* алмашлыгының килеш формаларын аңлату; тылсымлы сүзләр кертеп, җөмләләр төзергә һәм сөйләм оештырырга өйрәтү.	Әдәпле сүзләрдән файдалана белү.	Көндәлек тормышта төрле кешеләр белән аралаша алу.	Әдәпле сөйләм берәмлекләрен куллана белү; сөйләмне грамматик яктан дөрес оештыра алу.	Тылсымлы сүзләрне дөрес әйтү; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; сүзләрдән җөмләләр төзеп әйтү; дөрес җавапны табып әйтү; җөмләләрне дәвам итеп язу; шигырьне сәнгатьле итеп уку.	Әдәпле сүзләр белән диалог төзеп сөйләү.	
26	Тартымлы исемнәрнең килеш формалары. Эт – кешенең якын дусты.	1	Тартымлы исемнәрнең килеш формалары белән җөмләләр төзергә күнектерү; диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Туган көн бәйрәмендә үзүзенне тота белү.	Этләрнең кеше тормышында тоткан урынын белү.	Тартымлы исемнәрнең килеш формаларын диалогик һәм монологик сөйләмдә куллана белү.	Диалогларны укып яттан сөйләтү; сораулар куеп җөмләләрне язу; сораулар куеп текстнын эчтәлеген сөйләү.	Шигырьне яттан сөйләү.	
27	Ясалма сыйфатлар. Дусларым.	1	Ясалма сыйфатларның төзелешен һәм кулланылышын аңлату; дуслар белән аралашу турында сөйләргә күнектерү.	Дусларга тугры була белү.	Үз фикереңне эзлекле тәртиптә җиткерә белү.	Сыйфатларны сөйләмдә дөрес куллана белү; ситуациягә бәйле репликаларны әйтә алу.	Ясалма сыйфатларны дөрес әйтү һәм истә калдыру; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; ситуатив репликаларны әйтү; сораулар куеп җөмләләрне уку; тизәйткеч өйрәнү.	Диалогны яттан сөйләү. Сүзлек диктанты №7 .	

28	Боерык фигыльләрнең барлык/юклык формасы. Кибеттә.	1	Боерык фигыльнең барлык һәм юклык формаларын аңлату; үтенечне белдергән форма белән таныштыру; аралашуда кирәкле репликаларны кулланырга күнектерү.	Әйләнә-тирәдәге кешеләргә карата ихтирамлы булу.	Сөйләм этикеты үрнәкләреннән файдалану алу; итагатьле әңгәмәдәшче булу.	Боерык фигыльнең барлык һәм юклык формаларын, аралашу репликаларын сөйләмдә куллана алу.	Боерык фигыльләрне дөрес әйтү; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; ситуациягә бәйле репликаларны дөрес әйтү.	Тизәйткечне яттан әйтү. Боерык фигыльләрне юклык формасында әйтү.	
29	Хикәя фигыльләрнең заман формалары. Сабан туе.	1	Хикәя фигыльләрнең заман формаларын сөйләм аша активлаштыру; монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Татар халкының милли бәйрәмнәре белән кызыксыну.	Аралашу барышында сөйләмгә кирәкле төзәтмәләр кертә белү.	Хикәя фигыльләрнең заман формаларын куллана белү; бәйләнешле текст оештыра алу.	Хикәя фигыльнең төрле заман формаларын әйтү; җөмләләргә сораулар куеп уку; яңа сүзләр ясап әйтү; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; текстны укып, эчтәлеген сөйләү; җөмләләрене дәвам итеп уку; шигырьне уку.	Сүзлек диктанты № 6	
30	Фигыльнең инфинитив формасы. Урман.	1	Инфинитив формасын аңлату; төрле замандагы хикәя фигыльләрне бәйләнешле сөйләм аша активлаштыру; урманның файдасы турында фикер алышырга өйрәтү.	Урман байлыкларына сакчыл мөнәсбәттә булу.	Дөрес җавапны эзләп таба һәм күрсәтә белү.	Инфинитив формасындагы, төрле заманнардагы фигыльләрне дөрес куллана белү; урманның файдасы турында сөйли белү.	Инфитив формасындагы фигыльләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; диалогны дәвам итеп сөйләү; охшаш җөмләләр төзеп әйтү; кирәкле сузләрне куеп, җөмләләрне уку; сорауларга язмача җавап бирү.	Шигырьне яттан сөйләү. Сүзлек диктанты № 4	

31	Хикәя фигыльләрнең юклык формасы. Безнең бакча.	1	Хикәя фигыльләрнең юклык формасын аңлату; әлеге грамматик форманы җөмлә калыплары аша ныгыту; диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Бакчаның матурлыгын күрә белү.	Иҗади проблеманы билгели һәм хәл итә белү.	Хикәя фигыльнең юклык формаларын куллана белү; укылган текстның төп эчтәлеген аңлый алу; татар халкының милли ризыкларын атый алу.	Фигыльле сүзтезмәләрне дөрес әйтү; җөмләләр төзеп әйтү; текстны уку һәм артык җөмләне табып әйтү; диалогны уку һәм охшаш диалог төзеп сөйләү; рәсемнәр буенча сорауга җавап бирү.	Тест № 5	
32	Фигыльнең тамыры. Кунакларны каршы алу.	1	2 зат берлек сан боерык фигыль формасы фигыльнең тамыры белән туры килүен аңлату; диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Башкалабыз Казан белән горурлана белү.	Дәрес барышында үз нәтиҗәләреңне тикшереп бару һәм дөрес җавапны таба белү.	Фигыльләрнең өйрәнелгән формаларын сөйләмдә куллана беолү; сөйләмне лексик яктан дөрес оештыра алу.	Фигыльләрне дөрес әйтү һәм истә калдыру; диалогны уку һәм парлап яттан сөйләү; сорауларга җавап бирү; дөрес җавапны табып әйтү.	Фронталь әңгәмә. Коммуникатив биремнәр.	
Туган ягыбызның табигате - 10 сәг.									
33	Беренче зат күплек/берлек сандагы тартымлы исемнәр. Туган ягымда җәй.	1	Беренче зат күплек/ берлек сандагы тартымлы исемнәрне сөйләмдә кулланырга күнектерү; диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Табигатьне ярата белү.	Туган як табигатен саклау турында фикер йөртә белү.	Лексик-грамматик материалны телдән сөйләмдә куллана алу.	Тартымлы исемнәрне дөрес әйтү; диалогны парлап уку; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; тартым кушымчаларын куеп, сүзтезмәләрне әйтү; җөмләләрне дәвам итеп язу.	Туган як турында рәсем ясап сөйләү.	
34	Сорау җөмлә. Кош атамалары.	1	Сорау-җавап репликаларын кулланырга күнектерү; укучыларның бәйләнешле сөйләмен үстерү.	Туган як табигатенә сакчыл мөнәсәбәттә булу.	Проектлар төзиһәм яклый белү.	Кош исемнәрен әйтә алу; диалогны тулыландыра алу.	Кош исемнәрен дөрес әйтү һәм истә калдыру; кирәкле репликалар куеп диалогларны уку; сораулар куеп, җөмләләрне уку;	Ситуатив репликаларны язу.	

							җөмләләрне дәвам итеп язу; табышмакның җавабын әйтү.		
35	Саннарның кулланылышы. Татарстан саннарда.	1	Саннарның исемне ачыклап килгәндә төрләнү/төрләнмәвен аңлату; саннарны сөйләмдә куллану күнекмәләре булдыру; мәкаль белән таныштыру.	Яшәү урының турында әйтә алу.	Әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү.	Саннарны кулланып, сорау һәм хикәя җөмләләр төзеп әйтә алу.	Берлек һәм күплек сандагы сүзләрне дөрес әйтү; сорауларга җавап бирү; сораулар куеп, җөмләләрне уку; кирәкле саннарны куеп язу.	Мәкальне уку һәм яттан әйтү.	
36	Хәзерге заман хикәя фигыльләрне кабатлау. Көзге табигать.	1	Хикәя фигыльләрне кулланып, кошлар турында сөйләшергә өйрәтү; сөйләм репликаларын дөрес кулланырга күнектерү.	Табигатькә сакчыл карашлы булу.	Иҗади якын килеп, табигать турында сөйли алу.	Кошлар һәм табигать күренешләрен тасвирлый алу, ситуатив репликаларны әйтә алу.	Сүзтезмәләрне тыңлау һәм кабатлау; сорауларга җавап бирү; кирәкле сүзләрне куеп җөмләләрне уку; туры килгән ситуатив репликаларны әйтү; җөмләләрне дәвам итеп язу; шигырьне сәнгатьле итеп уку.	Сүзлек диктанты.	
37	Үсемлекләрне белдергән сүзләр. Кошлар һәм кышкы табигать.	1	Темага бәйле җөмлә калыпларын диалогик һәм монологик сөйләмдә дөрес куллануга ирешү; кышкы табигатьтә кошлар яшәве турында сөйләшү үткәрергә өйрәтү.	Урманда яшәүче кошлар, җәнлекләр белән кызыксыну.	Парлап һәм төркемдә эшли белү; дөрес җавапны эзләп таба белү.	Диалогны сәнгатьле итеп укый алу, укылган текстның эчтәлеге буенча сөйләшү үткәрә алу.	Диалогны парлап уку; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; сораулар төзеп, җөмләләрне уку; рәсем буенча сорауга җавап бирү; текстны тәрҗемә итү; кушымчалар куеп, җөмләләрне язу.	Шигырь сөйләү.	
38	Инфинитивның барлык/юклык формалары. Бурсык.	1	Фигыльнең инфинитив формасын барлыкта һәм юклыкта дөрес кулланырга күнектерү; хайваннар	Урман җәнлекләренә карата сакчыл булу.	Җәнлек исемнәрен атый белү.	Фигыльнең инфинитив формасын барлыкта/юклыкта сөйләмдә кул-	Хайваннарның атамаларын дөрес әйтү; тасвирламаны укып, сорауга уйлап җавап бирү; текстны уку һәм	Сүзлек диктанты № 4	

			турында сөйләргә өйрәтү.			лана белү; тасвирлау буенча җәнлекләрне атый алу.	эчтәлеген сөйләү; сорауларга җавап язу.		
39	Вакыт рәвешләре. Күгәрченнәр.	1	Вакыт рәвешләрен сөйләмдә кулланукга ирешү; укылган текстның эчтәлеге буенча фикер алышырга өйрәтү..	Табигатьне күзәтә белү.	Укылган текстның эчтәлегенә бәя бирә белү.	Вакыт рәвешләрен кулланып, сөйләм оештыра алу; фигыльнең затсанын үзгәртеп әйтә алу.	Вакыт рәвешләрен дөрес әйтү; җөмләләрне үзгәртеп әйтү; текстны уку һәм эчтәлеген сөйләү; сорауларга җавап бирү; табышмакның җавабын әйтү.	Вакыт рәвешләрен кулланып, җөмләләр төзеп язу.	
40	Сыйфатлар. Агачлар.	1	Җөмләләрдә сыйфатларны урынлы кулланырга күнектерү; укучыларның бәйләнешле сөйләмен үстерү.	Тирә-яктагы табигатькә соклана белү.	Тел өйрәнүдә нәтиҗәгә омтыла белү.	Сыйфатларны кулланып, агачларны тасфирлый алу; аларның исемнәрен атый алу.	Берлек һәм күплек сандагы сүзләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм агач исемнәрен әйтү; сүзтезмәләргә тартым кушымчасын ялгап әйтү; шигырьне уку.	Җөмләләрне дәвам итеп язу	
41	Вакыт рәвешләрен кабатлау. Дару үләннәре.	1	Вакыт рәвешләрен телдән һәм язма сөйләм аша активлаштыру; тема буенча бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Табигатьтәге матурлыкны күрә белү.	Сөйләмгә ирешү өчен, төрле биремнәрне эшли алу.	Җөмләләрдә һәм бәйләнешле сөйләмдә вакытны белдерә торган сүзләрне дөрес куллана белү; уйлап җавап бирә белү.	Тезмә сүзләрне дөрес әйтү; үсемлек исемнәрен уку һәм истә калдыру; кирәкле кушымчаларны куеп, җөмләләрне уку; текстны уку һәм сорауларга җавап бирү; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; тасвирлау буенча җавапны әйтү.	Шигырьне яттан сөйләү. Коммуникатив биремнәр.	
42	Билгеле/билгесез үткән заман хикәя фигыльләр. Табигатькә чыгу.	1	Билгеле/ билгесез үткән заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә куллану	Сәламәтлегеңне кайгырта белү.	Тел күренешләрен чагыштыра белү.	Үткән заман хикәя фигыльне сөйләмдә дөрес куллана	Билгеле/ билгесез үткән заман хикәя фигыльләрне дөрес әйтү; парлап диалог-	Тест № 5 Коммуникатив биремнәр.	

			күнекмәләрен тирәнәйтү; диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү.			белү; ситуатив репликаларны әйтә алу; диалогны яттан сөйли алу.	ны уку һәм яттан сөйләү; сорауларга җавап бирү; җөмләләрне дәвам итеп язу; ситуатив репликаларны әйтү.		
Татарстан Республикасы – 10 сәг.									
43	Тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнүе . Татарстан Републикасы.	1	Административ атамаларны төрле килешләрдә кулланырга күнектерү; Татарстан Республикасы турында сөйләшергә өйрәтү.	Үзең яшәгән республика белән горурлана белү.	Сорауларга җавап биргәндә, үз фикереңне белдерә белү.	Елга,күл, шәһәр, район h.б. атамаларны дөрес әhтә һәм сөйләмдә куллана алу.	Административ атамаларны дөрес әйтү; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; килешләр грамматик материалны истә калдыру; җөмләләрне дәвам итеп уку; сораулар куеп, җөмләләрне язу; табышмакның җавабын әйтү.	Уйлап, дөрес җавапны әйтү	
44	Инфинитив формасындагы фигыльләр. Татарстанның дәүләт символлары.	1	Үзләштерелгән фигыль формаларын сөйләмдә кулланырга өйрәтү; Татарстанның символлары турында сөйләшү алып барырга күнектерү.	Республиканың үткәне, хәзергесе белән горурлана белү.	Татарстан турындагы мәгълүматны эзлекле әйтә белү	Инфинитив формаларын сөйләмдә куллана алу; Татарстан турындагы сорауларга җавап бирә алу.	Инфинитив формасындагы фигыльләр дөрес әйтү һәм истә калдыру; сорауларга җавап бирү; сораулар куеп, җөмләләрне уку; җөмләләрне дәвам итеп язу.	Сүзләрдән чылбыр төзеп язу.	
45	Билгеле киләчәк заман хикәя фигыль. Татарстан Республикасы.	1	Билгеле киләчәк заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә активлаштыру; Татарстан турында сөйләргә өйрәтү.	Республикаңың казанышлары белән горурлану.	Әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү.	Сорау җөмләләрне дөрес әйтә алу; укылган текстның эчтәлеген аңлый һәм сөйли алу.	Билгеле киләчәк заман хикәя фигыльләрне дөрес әйтү; сораулар куеп, җөмләләрне уку; билгеле киләчәк заман фигыльләрнең ясалышын истә калдыру; текстны уку һәм	Җөмләләрне дәвам итеп язу.	

							эчтәлеген сөйләү; җөмләләрне дәвам итеп язу.		
46	Исемнәрнең килеш формалары. Татарстан халыклары.	1	Укучыларның сүз байлыгын арттыру, диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү.	Милләтләр арасындагы дуслыкның мөһимлеген аңлау.	Татарстан Республикасында яшәүче халыклар турында хәбәрдар булу.	Милләтләрне атый белү; диалогик сөйләм оештыра алу.	Милләтләрне белдергән сүзләрне дөрес әйтү; диалог төзеп сөйләү; текстны сәгатьле итеп уку һәм эчтәлеге буенча сораулар язу; кирәкле кушымчалар куеп язу; шигырьне сәнгатьле итеп уку.	Канатлы сүзләрне әйтү.	
47	Вакытны белдерә торган лексика. Китап – кешенең юлдашы.	1	Вакытны белдерә торган сүзләрне сөйләмдә кулланырга күнектерү, төркемдә сөйләшү үткәрү күнекмәләре булдыру.	Китаплар укуга омтылу.	Китап - кешенең юлдашы гыйбарәсенең мәгънәсенә төшенә алу.	Вакытны белдерә торган сүзләрне сөйләмдә дөрес куллана алу; лексик-грамматик белемнәргә ия булу.	Вакытны белдерә торган сүзләрне дөрес әйтү һәм истә калдыру; сорауларга җавап бирү; текстны укып, китаплар турында әңгәмә үткәрү; кирәкле сүзләрне куеп уку һәм язу; фигылҗләрне кирәкле формада куеп. җөмләләрне язу..	Шигырьне яттан сөйләү. Сүзлек диктанты № 8	
48	Изафә бәйләнешендәге исемнәр. Туган як.	1	Изафә бәйләнешендәге исемнәрнең үзенчәлекләрен аңлату; сорау –җавап репликаларын дөрес кулланырга өйрәтү.	Туган ягының тарихы белән горурлана белү.	Туган иленнең, туган ягының тарихын, анда яшәүче халыкларның мәдәниятен һәм сәнгатен белү.	Географик атамаларны дөрес әйтә белү; лексик-грамматик биремнәрне хатасыз эшли алу.	Изафә бәйләнешендәге исемнәрне е дөрес әйтү; сораулар куеп, җөләләрне уку; географик атамаларны уку һәм истә калдыру; җөмләләрне дәвам итеп язу; кушымчалар куеп, җөмләләрне уку.	Табышмакның җавабын табып әйтү.	
49	Тартымлы исемнәр. Танышу.	1	Тартымлы исемнәрне диалогик сөйләмдә куллану күнекмәләрен	Үзеңнең кызыксынуларың турында әйтә белү.	Әңгәмәдәшеңнең фикерен	Үрнәк буенча диалог төзеп сөйли алу, үз	Бирелгән үрнәкне укып, охшаш диалог төзеп сөйләү;	Татарстан турында хат язу.	

			ныгыту; адресны язарга өйрәтү.		тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү. Парларда эшли белү.	адресыңны һәм дусларга хат яза алу.	җөмләләрне дәвам итеп уку; тартымлы исемнәрне дөрес әйтү; адресны дөрес язу.		
50	Әйтелеш ягыннан җөмлә төрләре. Китапханәдә.	1	Әйтелеш ягыннан җөмләр калыпларын дөрес интонация белән әйтергә күнек-терү; фигыльләрнең юклык формасын ка-батлау; диалогик сөйләм күнекмәләрен ныгыту.	Китапка рәхмәтле була белү.	Дөрес җавапны эзләп таба һәм күрсәтә белү.	Интонацион калыпларны дөрес әйтә белү, юклыкта-гы хикәя фигыльләрне сөйләмдә кул-лана алу; диа-логларны дәвам итеп сөйли алу.	Интонацион калы-пларны сәнгатьле итеп уку; кирәкле сүзләрне куеп, тезмә сүзләрне әйтү; диало-гны дәвам итеп сөйләү; дөрес җавап-ны табып әйтү.	Хикәяне дәвам итеп язу.	
51	Кереш сүзләр. Якын дустым.	1	Темага бәйле лексик-грамматик күнек-мәләрне ныгыту; сыйныфтагы дуслар турында сөйләргә өйрәтү.	Сыйныфташла-рыңны хөрмәт итү.	Сыйныфташлар белән әңгәмә кору сәләтенә ия булу.	Сүтезмәләрне, тартымлы ис-емнәрне, кереш сүзләрне сөйләмдә дөрес куллана алу.	Сүзтезмәләрне дөрес әйтү; сорауларга җавап бирү; укылган текст үрнәгендә үз сыйныфташларың турында сөйләү; яңа сүзләрне истә калды-ру; тасвирлауны укып уйлау һәм җавап бирү; Татарстанның бер шәһәре турында сөйләү.	Яңа сүзләр ясап әйтү.	
52	Төрле ки-лешләрдәге тар-тымлы исемнәр. Казан шәһәре.	1	Төрле килешләрдәге тартымлы исемнәрне сөйләмдә кулланырга күнектерү; диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләрен ныгыту.	Туган якка, истәлек-ле урыннарга карата сакчыл мөнәсәбәттә булу.	Кирәкле мәгълүматны табу өчен, эн-циклопедия һәм электрон ресур-слардан файда-лана белү.	Төрле ки-лешләрдәге тартымлы ис-емнәрне сөйләмдә дөрес куллана белү, сөйләмне грамматик яктан дөрес	Сүзтезмәләрне тыңлау һәм дөрес әйтү; сораулар куеп, җөмләләрне уку; со-рауларга җавап бирү; сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; кушымчаларны ялгап, текстны язу; яңа	Коммуни-катив би-ремнәр.	

						оештыра алу.	сүзләр төзеп язу; шигырьне сәнгатьле итеп уку.		
Уйныйбыз да, бииибез дә – 10 сәг.									
53	Исемнәрдә –да/-дә кушымчалары. Яңа ел бәйрәме.	1	Укучыларның бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; темага караган урын-вакыт килешендәге сүзләрне коммуникатив максаттан чыгып куллану.	Милли бәйрәмнәргә, гореф-гадәтләргә карата игътибарлы була белү.	Этнографик белешмәләрдән файдалана алу.	Кайчан?, Кайда? сорауларын һәм шуларга җавап булган сүзләрне дөрес куллана белү.	Урын-вакыт килешендәге сүзләрне тыңлау һәм һәм кабатлау; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; сүзләрне кирәкле грамматик форммада куеп, җөмләләр төзеп әйтү; сүзләрне дөрес язу.	“Яңа ел бәйрәме ” монологын сөйләү.	
54	Сыйфатлар ясалышы. Нәүрүз бәйрәме.	1	Укучыларның бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; ел фасылларын ачыклаган сыйфатларны сөйләмдә куллану; -әү дифтонгын дөрес әйтү күнекмәләре булдыру.	Төрле халыкларда үткәрелә торган бәйрәмнәргә карата ихтирамлы булу.	Этнографик һәм этнологик белемнәргә ия булу.	Темага бәйле сыйфатларны дөрес әйтә һәм яза белү, телдән һәм язма сөйләмдә алардан файдалана алу.	Сыйфатларның ясалышын кабатлау; бирелгән сүзләрдән сыйфатлар ясап әйтү, -*әү* дифтонгы кергән сүзләрне дөрес әйтү; “Нәүрүз” текстын уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; сораулар куеп. җөмләләрне уку; шигырь өйрәнү.	“Язгы бәйрәмнәр” темасына хикәя төзеп сөйләү.	
55	Ялгызлык исемнәрдә –да/-дә кушымчалары. Олимпия уен-	1	Спорт турында бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; алынма сүзләрне сөйләмдә кулланырга	Спорт уеннарының тарихы белән кызыксыну.	География һәм тарих дәресләрендә алган мәгълүматны	Ялгызлык исемнәрне урын-вакыт килешендә дөрес әйтә һәм яза белү, хикәя	Укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; Кемдә? Нәрсәдә? Сораула-	Олимпия уеннары турында сөйләү.	

	нары.		күнектерү; кеше исемнәрен, фамилияләрне урын-вакыт килешендә дөрес язу һәм әйтү күнекмәләре булдыру.		татарча әйтә белү.	төзегәндә, алардан урынлы файдалана белү.	рына җавап биргән сүзләрне уку; спорт уеннары исемнәрен кулланып, җөмләләр төзеп язу, алынма сүзләрне урын-вакыт килешендә дөрес язу.		
56	Исемнәрнең ясалышы. Телләр белү.	1	Бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; кушма сүзләр ясарга һәм сөйләмдә кулланырга өйрәтү; затны белдергән ясалма исемнәрне дөрес әйтү күнекмәләре булдыру.	Спортчыларга карата ихтирамлы булу , спорт төрләре белән кызыксыну.	Физкультура дәресләрендә кулланыла торган сүзләрне аңлау.	Затны белдергән ясалма исемнәрне дөрес әйтү һәм шәхси хат язганда хатасыз язу.	спорт төре атамларыннан бу төр белән шөгыльләнүче затларны белдергән сүзләрне тыңлау һәм әйтү; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; “Кызык уен” текстындагы ситуацияне дәрестә дәвам итү; кушма сүзләр ясап, аларны рус теленә тәрҗемә итү.	Шигырь сөйләү.	
57	Инфинитив.Яраткан уеннарым.	1	Фигыльләрне инфинитив формасында кулланып, спорт командалары бирергә өйрәтү; хәрәкәт фигыльләрен искә төшереп кабатлау.	Хәрәкәтле уеннарның сәламәтлеккә файдасын аңлау.	Эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра алу.	Инфинитив формасындагы фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана лау.	Инфинитив кергән сүзтезмәләрне дөрес әйтү һәм татарчага тәрҗемә итү; тестны уку һәм эчтәлеге буенча диалог төзү; укылган тексттагы уенны дәвам итү; җөмләләрне дәвам итеп уку; шигырьне сәнгатьле итеп уку.	Шигырь сөйләү.	

58	Тартыкларның чиратлашуы. “Сукыр тәкә” уены	1	Татар телендә тартык авазлар чиратлашуы турында мәгълүматлар бирү; әйтелеш белән язылыш арасында аерма булган сүзләрне дөрес уку һәм әйтү күнекмәләре булдыру.	Телләргә карата ихтирамлы булу.	Укылган текстның эчтәлегенә бәя бирә белү.	Татар авазларының үзенчәлекләрен истә тоту һәм аларны дөрес әйтеп, сөйләм оештыра алу, аралашуда катнашу.	Рәсем буенча тартык авазлардагы үзгәрешләрне ачыклау һәм сүзләрне дөрес әйтү; укылган текстның эчтәлеге буенча сораулар төзү һәм аларга җавап бирү; тексттан файдаланып, борынгы славян халыкларының ышанулары турында әйтеп бирү; “Сукыр тәкә” уены белән танышу; шигырьдән фигыльләрне табып язу.	Тест.	
59	Бәйлек сүзләр. Сабан туе.	1	Бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; бәйлекләр һәм бәйлек сүзләрне сөйләмдә дөрес куллануга ирешү; сәнгатьле уку күнекмәләрен ныгыту.	Сабан туена, андагы ярышларга әзерлекле булу.	Рус һәм татар телләрендәге аермалы грамматик форманы (предло – бәйлек сүз) чагыштыра белү.	Сөйләмне фонетик һәм лексик яктан дөрес оештыра алу.	Хаталар өстендә эш. Рәсемгә карап, бәйлек сүзләрнең рус телендәге кайсы предлогка туры килүен ачыклау; сүзләрне дөрес әйтү; бәйлек белән ясалган сүзтезмәләрне телдән тәрҗемә итү; сүзлектән файдаланып ; кирәкле сүзләрне куеп, сораулар төзү һәм аларга җавап бирү.	Сүзләрне алфавит тәртибендә язу.	

60	Вакыт төшенчәсенбелдергән исемнәр. Яраткан уенчыкларым.	1	Бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; вакыт төшенчәсенә караган исемнәрне сөйләмдә кулланырга һәм төрле килешләрдә дөрес язарга өйрәтүу; омонимик грамматик формаларны аеру күнекмәләре булдыру.	Вакытның кадерен белү.	Коммуникатив бурычны куя һәм хәл итә белү.	Өйрәнелгән тел материалын сөйләмдә дөрес куллана алу.	“Таган” текстын уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга язмача җавап бирү; сүзтезмәләрне русча язу; -да/-дә кушымчасы һәм теркәгечләренең омонимик үзенчәлекләрен ачыклауга күнегү эшләү; яңа сүзләр табып язу; күпме вакыт нәрсә эшләү турында җөмләләр әйтү.	“Күпме вакыт нәрсә эшләдең?” темасына диалог сөйләү.	
61	*К* хәрефе. Табышмак әйтәм – җавабын тап.	1	Бәйләнешле сөйләм күнекмәләре булдыру; яңа сүзләрне сөйләмдә активлаштыру; фигыльләрне коммуникатив максаттан чыгып кулланырга өйрәтү.	Татар табышмаклары белән кызыксыну.	Активлык сәләтенә ия булу.	*К* хәрефе белдергән авазларны сөйләмдә дөрес әйтә белү, үткәндәге эш турында яза алу.	Калын әйтелешле сүзләрне тыңлау һәм күмәк рәвештә кабатлау; текстны уку, төп эчтәлегенә төшенү һәм табышмак уйлап әйтү; табышмаклар турындагы җөмләләрне дөрес итеп уку; фигыльләрне тиешле грамматик форма язу; табышмакларның җавапларын әйтү.	*К* хәрефле сүзләрдән торган диктант язу.	
62	Боерык фигыльләр. Яшелчәләр.	1	Яшелчәләрне тасвирларга өйрәтү, боерык фигыльләрнең юклык формасында басымны дөрес кую һәм	Боеру, тыю сүзләренең мәгънәсен аңлау.	Рус һәм татар телләрендә юклык формасындагы боерык	Өйрәнелгән тел материалын сөйләмдә дөрес куллана алу.	Барлык һәм юклыктагы фигыльләрне дөрес әйтү; антонимнарны уку һәм	Коммуникатив биремнәр.	

			сөйләмдә куллану күнекмәләре булдыру, күмәк уенда катнашырга өйрәтү.		фигыльләрнең аермаларын аңлау.		тәрҗемә итү; яңа сүзләр ясап язу; “Яшелчәләр” текстын уку һәм сорауларга телдән җавап бирү; уен турындагы текстны укыу һәм тасвирлаулар буенча уенның исемен атау; шигырьне сәнгатьле итеп уку.		
Һөнәрләр дөньясында – 10 сәг.									
63	Хәзерге заман хикәя фигыль. Аяк киеме фабрикасында	1	Һөнәрләр турында бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; тамыры сузыкка тәмамланган фигыльләрдән хәзерге заман формаларын ясарга өйрәтү; рус һәм татар телләре өчен уртак булган һөнәр атамаларын барлау, аларны дөрес уку һәм әйтү күнекмәләре булдыру.	Һәр һөнәргә карата ихтирамлы булу.	Борынгыдан килгән һәм яңа барлыкка килгән һөнәрләр турында белү.	Темага бәйле сүзләрне кулланып, сөйләм оештыра алу.	Фигыльләрне тиешле формага куеп уку; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; нокталар урынына н һәм ң хәрефләрен куеп язу; фигыльләргә тиешле исемнәр сайлап, җөмләләр төзеп язу; сүзләрнең антонимнарын табып язу.	Шигырь сөйләү.	
64	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы. Яшелчәләр кайдан барлыкка килә?	1	Фигыльләрнең юклык формасында басымны дөрес куеп әйтергә һәм сөйләмдә кулланырга өйрәтү; аңлап уку күнекмәләре булдыру.	Яшелчәләрнең сәламәтлек өчен файдасын аңлау.	Парларда һәм күмәк эшли белү.	Укылган текстның эчтәлеге буенча эшли белү; өйрәнелгән тел материалын сөйләмдә дөрес куллана алу.	Сүзләрне дөрес әйтү һәм сүз басымының -ма/-мә; -мый/-ми кушымчалары алдындагы иҗеккә төшүе турындагы кагыйдәне гамәли үзләштерү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча	Биремне язмача тәрҗемә итү.	

							сорауларга җавап бирү; җөмләләрне дәвам итеп уку; табышмакларның җавабын табып әйтү.		
65	*я* хәрефе белдергән авазлар. Китапларны ничек бастыралар?	1	*я* хәрефле сүзләрне дөрес әйтергә һәм язарга өйрәтү; төрле һөнәрләргә бәйле сүзләрне коммуникатив максаттан чыгып куллану күнекмәләре булдыру.	Китапны саклап тота белү.	Рус һәм татар телләрендә *я* хәрефе белдергән авазларны белү.	*Я* хәрефле сүзләрне дөрес әйтә һәм яза белү, сораулар төзеп әйтү алу.	*я* хәрефле сүзләрне дөрес әйтү, “Китапны кемнәр яза?” текстын сәнгатьле итеп уку һәм сорауларны тулыландырып язу; кирәкле сүзләрне куеп, сүзтезмәләрне уку; рәссам һөнәре турындагы текстны татарчага тәрҗемә итү; сыйфатларга исемнәрне табып уку; санамыш өйрәнү.	Сәнгатьле уку.	
66	*в* хәрефе белдергән авазлар. Икмәк пешерү.	1	*в* хәрефе кергән сүзләрне дөрес әйтергә һәм язарга өйрәтү; пешекче һөнәренә караган сүзләрне коммуникатив максаттан чыгып куллану күнекмәләре булдыру.	Икмәкне хөрмәтләү.	Рус һәм татар телләрендә *в* хәрефенең төрле авазлар белдерүен белү; әңгәмәдәш белән сөйләшүне башлап, уңышлы тәмамлый алу.	*в* хәрефле сүзләрне сөйләмдә дөрес әйтә алу; ипи пешерү серләре турында сөйли алу.	Сүзләрне тыңлау һәм дөрес уку; “Күмәч ничек пешә?” текстын сәнгатьле итеп буенча рус һәм татар телләре өчен уртак сүзләрне язу; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; сораулар куеп, кара-каршы сөйләшү оештыру.	Санамыш әйтү.	
67	Исемнәрнең килеш белән	1	Төрле килешләрдәге тартымлы һәм тар-	КамАЗ машиналарының кайда яса-	Тиешле мәгълүматны	Тартымлы исемнәрне монологик	Сүзләрнең авазлар схемасын хәрефләр	Сорауларга язмача	

	төрләнеше. КамАЗ заводы.		тымсыз исемнәрне сөйләмдә куллана белү күнекмәләре булдыру; КамАз заводы турында мәгълүмат бирү; укучыларның үзара сөйләшә алуына ирешү.	луын белү.	табу өчен, энциклопедия, электрон ресурслар куллана белү.	сөйләмдә куллана алу.	белән язу; текстны уку һәм, кирәкле сүзләрне куеп, сораулар төзеп язу; төрле килешләрдәге изафә бәйләнешендәге сүзләр белән җөмләләр төзеп әйтү; тартымлы исемнәрне язу; шигырьне уку.	җавап бирү.	
68	Сыйфатлардан исемнәр ясау. Антонимнар. Нефтьтән ясалган әйберләр.	1	Бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү; сыйфаттан ясалган исемнәрне сөйләмдә дөрес кулланууга ирешү; антонимнарны коммуникатив максаттан чыгып файдалана белергә өйрәтү.	Туган илнең казылма байлыклары белән горурлану.	Нефть турында сөйли белү.	Текстны укып, төп эчтәлеген аңлатып бирә алу.	Төшем килеше күплек сандагы исемнәрне дөрес әйтү; «Нефтьтән нәрсә ясыйлар?» текстын уку һәм аның эчтәлеге буенча сорауга язмача җавап бирү; сыйфатлардан исемнәр ясап язу; кирәкле кушымчаларны куеп. җөмләләрне уку.	Шигырь сөйләү.	
69	Кайда? соравы. Эшләп алган акча.	1	Кайда? соравына җавап бирә торган сүзләрне дөрес әйтергә күнектерү; грамматик форманы коммуникатив максаттан чыгып куллана белергә өйрәтү; эшләп алган акча кадере турында фикер йөртергә өйрәтү.	Хезмәтнең кадерен белү.	Төрле ситуацияләрдә кирәкле мәгълүматны табa белү.	Укылган текстның эчтәлегенә төшенеп, сорауларга җавап бирә һәм үз фикереңне әйтә алу.	Сүзләрнең аваз схемасын хәрефләр белән язу; укылган текстның эчтәлеге буенча үзара сөйләшү үткәрү һәм фикер алышу, сорауларга җавап бирү; сүзләргә кирәкле кушымчаларны куеп укуу;	Тест.	

							шигырьне сәнгатьле итеп уку.		
70	*Мин* алмашлыгының төрләнеше. Әйберләр ни өчен кирәк?	1	Төрле килешләрдәге ялгызлык исемнәрне, *мин* алмашлыгын коммуникатив максаттан чыгып куллануга ирешү. Тирәягыбыздагы предметлар турында сөйләшү үткәрергә өйрәтү.	Һәр предметның үз вазифасын белү.	Төп мәгълүматны аера, укылган текстның эчтәлегенә бәя бирә белү.	Төрле килешләрдәге сүзләрне дөрес әйтеп һәм язып, сөйләмдә куллана алу, сәнгатьле укый алу.	Үрнәк буенча дуслар һәм аларның якын туганнары турында җөмләләр төзеп әйтү; *мин* алмашлыгын төрле килешләрдә кулланып, җөмләләр язу, сүзләрдән җөмләләр төзеп әйтү; сүзләрдән җөмләләр төзеп язу; “Ни Өчен Ни” текстын уку һәм тексттагы сорауларга җавап бирү.	Шигырь сөйләү. Кроссворд чишү.	
71	Саннар. Көндәлек тормыш.	1	Диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү; язмача сораулар бирергә күнектерү. Саннарның кулланылышын кабатлау.	Үзара аңлаша белү.	Төрле телләрдә сорау бирү формаларын белү.	Сорау җөмләләр яза белү; саннарны язма сөйләмдә куллана алу.	*Й* хәрефле сүзләрне тыңлау һәм кабатлау; саннарны кулланып, текстны язмача тәрҗемә итү, диалогны рольләргә бүлеп уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү, дусларга кызыклы сораулар бирү; шигырьне сәнгатьле итеп уку.	“Тегүче кырмыска” шигырен яттан сөйләү. Сүзлек диктанты.	
72	Саннарның исемнәр белән кулланылышы. Су ни өчен кирәк?	1	Саннарның исемнәр белән кулланылыш үзенчәлекләрен аңлату. Сораулар кую һәм	Суның кадерен белү, аның чисталыгын саклауга әзер булу.	Табигатьтә су әйләнешен күзаллау.	Укылган текстның эчтәлеген сөйли алу; сораулар төзи һәм җавап бирә	Сүзләрне тыңлау һәм дөрес уку; текстны уку һәм эчтәлеген сөйләү;	Хикәяне дәвам итеп сөйләү.	

			җавап кайтару күнекмәләре булдыру. Суның тереклектәге әһәмияте турында фикер йөртергә өйрәтү.			алу; табигатькә бәйле мәгълүматны татарча әйтә алу.	сорауларны уку һәм аларга җавап бирү; сораулар куеп. җөмләләрне уку; текстны тәрҗемә итү.		
				Музейлар һәм театрлар – 10 сәг.					
73	*й* ның язуда *е* белән чиратлашуы. Музейларның барлыкка килүе.	1	*й* хәрефенең язуда *е* белән чиратлашуын аңлату, сүзләрне дөрес әйтергә өйрәтү. Музейларның тарихы турында аралашырга күнектерү.	Музейлар – хәзинә сакчысы булуын аңлау.	Тарихи вакыйгалар турында хәбәр итә белү.	Музейлар турында сөйләшү оештыра алу; сөйләмне грамматик яктан дөрес оештыра.	Сүзләрне дөрес әйтү һәм үрнәк буенча алар белән сүзтезмәләр төзү; парлап язылган фигыльләрне уку һәм истә калдыру; җөмләләрне татарча әйтү; текстны уку һәм сорауларга җавап бирү.	Музейлар тарихы турында сөйләү.	
74	Тартымлы исемнәр. Г.Тукай музее.	1	Тартым кушымчаларын дөрес кулланырга күнектерү; диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү; ялгызлык исемнәрне кабатлау.	Г.Тукайның иҗаты белән кызыксыну.	Укытучы һәм сыйныфташлар белән аралаша белү сәләтенә ия булу.	Темага бәйле сүзләрне һәм җөмлә калыпларын сөйләмдә куллана алу; текстны сәнгатьле итеп укый һәм эчтәлегенә төшенә алу	Сүзләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; тексттан шәһәр һәм авыл исемнәрен язып алу; сораулар куеп, җөмләләрне уку.	Г.Тукай шигырен яттан сөйләү.	
75	Сыйфатларның чагыштыру дәрәҗәсе. Яхшы кәеф.	1	Сыйфатларның чагыштыру дәрәҗәсен, аның ясалышы һәм сөйләмдә кулланылышын аңлату; чагыштыру дәрәҗәсендәге сыйфатларны сөйләмдә дөрес кулланырга күнектерү; телдән аралашу күнекмәләре булдыру үткәрү.	Күтәренке кәефле була белү.	Предметларны чагыштыра белү.	Укылган шигырьнең эчтәлеге буенча сөйләшү оештыра алу; сыйфатларны сөйләмдә дөрес куллана алу.	Чагыштыру дәрәҗәсендәге сыйфатларны дөрес әйтү; шигырьне уку һәм эчтәлеге буенча сөйләшү үткәрү;я ңа сүзләрне истә калдыру; җөмләләрне тәрҗемә итү.	Чагыштыру дәрәҗәсендәге сыйфатлар белән 5 җөмлә язу.	

76	Тартымлы исемнәр. Милли музей.	1	Өйрәнелгән грамматик формаларны сөйләмдә дөрес кулланырга өйрәтү; ТРның Милли музеена виртуаль сәяхәт үткәрү.	Милли хәзинәрне белү.	Татарстандагы рухи һәм табигый байлыклар турында мәгълүматлы булу.	Тартымлы исемнәрне, җөмлә калыпларын сөйләмендә урынлы файдалана алу, сөйләшү үткәрә белү.	Сүзләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; җөмләләрне дәвам итеп уку; нокталар урынына тиешле хәрефләрне куеп язу; *музей* сүзен төрле килешләрдә куеп язу.	Татарстанның байлыклары турында диалог төзеп сөйләү.	
77	Сүзтезмәләр. Татарстанның Кызыл китабы.	1	Үзләштерелгән тел материалына нигезләнеп, табигатькә сакчыл караш турында фикер алышырга өйрәтү; хайван һәм үсемлек атамалары белән ясалган сүзтезмәләрне сөйләмдә кулланырга күнектерү.	Татарстанның табигате белән горурлану.	Коммуникатив бурычны куя һәм хәл итә белү.	Сөйләмне лексик яктан дөрес оештыра алу.	Сүзтезмәләрне дөрес әйтү; кирәкле сүзләрне куеп, җөмләләрне уку; Кызыл китап шигырен сәнгатьле итеп уку һәм сорауларга җавап бирү; хайван исемнәрен дөрес язу.	“Кызыл китап” шигырен сәнгатьле итеп уку.	
78	Сыйфатларның артыклык дәрәҗәсе. Балет сәнгате.	1	Сыйфатларның артыклык дәрәҗәсен аңлату; артыклык дәрәҗәсендәге сыйфатларны дөрес куллануга ирешү; балет сәнгате турында фикер алышырга өйрәтү.	Сәнгать төрләре белән кызыксыну.	Сәнгать төрләре турында фикер йөртә алу.	Артыклык дәрәҗәсендәге сыйфатларны телдән һәм язма сөйләмдә куллана алу; сәнгатҗ төрләре турында сөйли алу.	Сүзтезмәләрне дөрес әйтү; укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү һәм фикер алышу; балет сүзен төрле килешләрдә кулланып. җөмләләрне язу; яңа формаларны истә калдыру; җөмләләрне дәвам итеп уку.	“Кызыл китап” шигырен яттан сөйләү.	
79	Сыйфатларны һәм хәзерге заман хикәя фигыльләрне ка-	1	Өйрәнелгән сыйфатларны һәм хәзерге заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә	Балет йолдызларына соклану.	Сәнгать аша дөньяны тапып белү.	Татар балетлары турында әңгәмә кора алу; хәзерге заман хикәя	Сүзтезмәләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм сорауларга җавап бирү; текстның	Коммуникатив биремнәр.	

	батлау. Татар балетлары.		куллануны активлаштыру. Балет карау турында күмәк сөйләшү оештырырга өйрәтү.			фигыльләрне сөйләмдә куллана белү.	эчтәлеге буенча фикер алышуү; текстагы исемнәргә сыйфатлар табып язу; фигыльләрне дөрес әйтү һәм тәрҗемә итү; сүзтезмәләр төзеп әйтү; җөмләләрне русчадан татарчага тәрҗемә итү.		
80	Сыйфатларның кулланылышы. Музыка сәнгате.	1	Сыйфатларның сөйләмдә кулланылышын кабатлау, аларны урынлы файдалануга ирешү; музыка сәнгате турында сөйләргә өйрәтү.	Музыканың гүзәллегенә соклана белү.	Оркестрлар турында мәгълүматлы булу.	Өйрәнелгән лексик һәм грамматик материалны сөйләмдә дөрес куллана алу.	Сүзтезмәләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; мәзәкне сәнгатьле итеп уку һәм җавап бирү; җөмләләрне сыйфатлар белән тулыландыру.	Сүзлек диктанты.	
81	Исемгә ияреп килгән сыйфатлар. Сынлы сәнгать музее.	1	Исем белән янәшә килгән сыйфатларның кулланылыш үзенчәлекләрен аңлату; сыйфатларны исем белән дөрес куллануга ирешү. Сынлы сәнгать музеена виртуаль экскурсия ясау.	Сәнгатьнең тәэсир көче турында белү.	Коммуникатив бурычны куя һәм хәл итә белү.	Исем белән янәшә килгән сыйфатларны сөйләмдә куллана алу; текстны уку һәм эчтәлегенә төшенү, кирәкле мәгълүматны табып әйтә алу.	Сүзтезмәләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; фикер алышу; җөмләләрне татарча әйтү; шигырьне сәгатьле итеп уку.	Сүзлек эше	
82	Тезмә исемнәрне кабатлау. Театрлар.	1	Тезмә исемнәрне сөйләмдә дөрес кулланырга өйрәтү; татар театры турында диалогик һәм монологик формада аралашырга күнектерү.	Театр тормышның чагылышы булуын аңлау.	Сөйләм барышында үз нәтиҗәләреңне тикшереп бару һәм төзәтмәләр кертә алу.	Грамматик формаларны җөмләләрдә дөрес куллана алу; сәнгатьле итеп уку һәм сөйли белү.	Хаталар өстендә эш; тезмә исемнәрне тыңлау һә дөрес әйтү; “Татарстан театрлары” текстын уку, эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү һәм төп эчтәлеген әйтеп бирү; диалогны тулыланды-	Коммуникатив бирем.	

							рып уку, җөмләләрне дәвам итеп уку, җөмләләрне күчереп язу һәм сорауларга җавап бирү.		
Сәяхәт итү – 10 сәг.									
83	Тамырдаш сүзләр. Юлдашлар.	1	Актив сүз ясагыч кушымчаларны ка- батлау һәм аларны танып белергә өйрәтү; сәнгатьле уку күнек- мәләрен ныгыту.	Юлдашның яхшы булуы мөһимлеген аңлау.	Рус һәм татар телләрендә сүз ясалышы ысуллары турында хәбәрдар бу- лу.	Ясалма сүзләрне диалогик һәм моно- логик сөйләмдә кул- лана алу, аларның мәгънәсенә төшенү.	Ясалма сүзләрне дөрес әйтү; шигырьне сән- гатьле итеп уку һәм грамматик биремне эшләү; сораулар куеп, җөмләләрне уку; ясал- ма сүзләрне тәрҗемә итү; табышмакларның җавабын табып әйтү.	Яңа сүзләр ясап язу.	
84	Билгеле һәм бил- гесез үткән заман хикәя фигыль. Урманга бару.	1	Фигыльнең билгеле һәм билгесез үткән заман формаларын җөмлә калыплары аша ныгыту; грамматик күнекмәләрне ак- тивлаштыру. Урманга бару турында сөйләргә өйрәтү.	Куркынычсызлык кагыйдәләрен белү.	Табигый объ- ектларның исемнәрен хәтердә кал- дыру.	Грамматик форма- ларны сөйләмдә дөрес куллануа алу; укыдганның эчтәле- ген сөйли алу.	Билгеле һәм билгесез үткән заман хикәя фигыльләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеген үз сүзләрен белән сөйләп бирү; кирәкле сүзләр куеп, җөмләләрне уку; кирәкле кушымчалар куеп, җөмләләрне язу; җөмләләрне үзгәртеп әйтү.	Төрле форма- дагы фигыль ләр белән 5 сорау җөмлә язу.	
85	[щ’], [ч’] авазла- ры. География дәресендә.	1	[щ’], [ч’] авазларының аермалы якларын һәм кулланылыш үзенчәлекләрен аңлату; мондый сүзләрне дөрес әйтергә өйрәтү; вакыт- ны белдерүче лексик берәмлекләрне ка- батлау. География дәресе турында	Дәрестә кызыксы- нучан булу.	Географик атамаларны дөрес куллана белү.	[щ’], [ч’] авазллы сүзләрне дөрес әйтә алу; ялгызлык ис- емнәрне таный белү; диалогик сөйләм күнекмәләренә ия булу.	[щ’], [ч’] авазлы сүзләрне тыңлау һәм кабатлау; шигырьне уку һәм эчтәлеге буен- ча сорауларга җавап бирү; шигырьдән ил исемнәрен табып язу һәм истә калдыру ; вакыт белдерүче сүзтезмәләрне уку һәм	Сүзлек эше.	

			сөйләшү үткәрергә күнектерү.				тәрҗемәдә алардан файдалану.		
86	Фигыльләрне төрле заман формалары. Эльдорадо иле.	1	Фигыльләрне төрле заманнарда дөрес кулланырга өйрәтү; затсан кушымчаларын кабатлату; текстның эчтәлеген аңлауга ирешү. Хыяллар турында сөйләшергә күнектерү.	Хыялларның тормышка ашучан булуын аңлый белү.	Кешеләрнең хыяллары турында әйтә алу.	Фигыльнең заман формаларын диалогик сөйләмдә дөрес куллана алу; кирәкле җөмлә калыпларыннан файдалана алу.	Төрле заман формаларындагы фигыльләрне тыңлау һәм кабатлау; текстны сәнгатьле итеп уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; кирәкле кушымчаларны куеп, сүзтезмәләрне язу; темага бәйле күмәк сөйләшү оештыру.	Иң зур хыяллар турында җөмләләр төзеп язу.	
87	Исем фигыльләр. Китап.	1	Исем фигыльләрнең әйтелешен һәм ясалышын аңлату; чыгыш килешендәге исемнәрне кабатлау. Хялдагы илне тасвирларга өйрәтү.	Китапларның хәзинә булуын аңлау.	Укытучы һәм сыйныфташларны тыңлый һәм аңлый белү сәләтенә ия булу.	Актив лексиканы һәм аларның грамматик формаларын сөйләмдә дөрес куллана алу, укылганның эчтәлеген аңлата алу.	Исем фигыльләрне дөрес әйтү; шигырьне уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; чыгыш килешендәге исемнәрне тамыр һәм кушымчаларга аерып язу; җөмләләрне тәрҗемә итү; җөмләләрне дәвам итеп уку.	Китап уку турында хикәя язу.	
88	Җөмләнең баш кисәкләре. Белемгә омтылыш.	1	Җөмләнең баш кирәкләре, аларның җөмләдәге урынын, ярашу үзенчәлекләрен аңлату; боерык фигыльләрне кабатлау; белем алу төрләре турында сөйләшергә күнектерү.	Белемнең һәрвакыт кирәклеген аңлау.	Уку эшчәнлеген оештыра белү.	Ия белән хәбәрне табып әйтә алу, сөйләмдә боерык фигыльләрдән дөрес файдалана алу, укылганның төп эчтәлеген аңлый алу.	Фигыльләрне дөрес әйтү; текстны сәнгатьле итеп уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; җөмләләрне күчереп язу һәм ия белән хәбәрен табып әйтү; боерык фигыльләрне уку, чагыштыру һәм сорауларга җавап бирү.	Боерык фигыльләр белән 3 җөмлә төзеп язу.	
89	Исемнәрдән исемнәр ясалышы.	1	Укучыларның бәйләнешле сөйләм	*Телләр белгән- илләр гизгән* мәкаленең	Әңгәмәдәшнең фикерен	Ясалма исемнәрне сөйләмдә дөрес кул-	Сүзтезмәләрне дөрес әйтү, текстны уку һәм	Шигырьне	

	Телләр белү.		күнекмәләрен активлаштыру, ясалма исемнәрне кабатлау, эсперанто теле турында сөйләшергә өйрәтү.	мәгънәсен аңлау.	тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү.	лана алу, укылган текстның төп эчтәлеген аңлап, сөйләшүдә катнаша алу.	эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; фиркер алышуда катнашу; яңа сүзләр ясап әйтү; шигырьне сәнгатьле итеп уку; мәкальләрне уку һәм истә калдыру.	сәнгатьле итеп уку.	
90	Фигыльләрдән тамырдаш сүзләр ясау. Космоска сәяхәт.	1	Фигыль тамырыннан яңа сүзләр ясалу мөмкинлекләрен аңлату; космос һәм космонавтлар турында әңгәмә үткәрергә өйрәтү.	Күренекле космонавтлар белән горурлана белү.	Дөрес җавапны эзләп таба һәм күрсәтә белү.	Фигыльләрдән тамырдаш сүзләр ясый һәм сөйләмдә аларны урынлы куллану алу; укылган текстның төп эчтәлеген аңлата алу.	Тамырдаш сүзләрне дөрес әйтү; текстны сәнгатьле итеп уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; сораулар куеп, җөмләләрне уку; мәзәкләрне уку һәм русча сөйләү.	Шигырьне яттан сөйләү.	
91	*х* хәрефле сүзләр. Көньяк полюс.	1	*х* хәрефле сүзләрне әйтү үзенчәлекләрен аңлату; ъ, ь хәрефләре кергән сүзләрне дөрес язу күнекмәләре булдыру. Көньяк полюс турында сөйләшү үткәрергә күнектерү.	Аралашу барышында үзара аңлашуга ирешә белү.	География дәресләрендә алган белемнәргә таянып, дөрес җавапны эзләп таба һәм күрсәтә белү.	*х* хәрефле сүзләрне дөрес әйтә һәм яза белү; күмәк сөйләшүдә катнаша һәм үз фикереңне әйтә алу.	Сүзләрне тыңлау һәм дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү, фикер алышу; сәяхәтче сүзен төрле килешләрдә куеп, җөмләләрне уку; яңа сүзләр ясап язу; нокталар урынына ь һәм ъ хәрефләрен куеп. сүзләрне язу.	Сүзлек диктанты.	
92	Рус һәм татар телләре өчен уртак сүзләр. Су астынданиләр бар?	1	Рус һәм татар телләре өчен уртак сүзләр турында аңлатма бирү, сөйләм ситуациясенә туры килгән репликаларны әйтергә күнектерү; лексик-грамматик күнек-	Төрле һөнәр ияләренә ихтирамлы булу.	Укылган текстның эчтәлегенә бәя бирә белү.	Сорауларга телдән һәм язмача җавап бирә белү; сөйләм репликаларын дөрес формалаштыра алу.	Хаталар өстендә эш. Сүзләрне тыңлау һәм дөрес әйтү; текстны сәнгатьле итеп уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; рус һәм татар телләре өчен уртак сүзләрне табып	Коммуникатив биремнәр	

			мәләрне ныгыту.				әйтү; тиешле сүзләрне тексттан табып, җөмләләрне язу; табышмакларның җавабын табып әйтү; сорауларга җавап язу һәм ситуатив репликаларны әйтү.		
Бигрәк матур җәй! – 10 сәг.									
93	җ хәрефле сүзләр. Җәйге көннәр.	1	Җ хәрефе кергән тамырдаш сүзләрне дөрес әйтергә һәм язарга өйрәтү; сорау-җавап репликаларын активлаштыру. Җәйнең билгеләрен әйтергә өйрәтү.	Җәйгә соклана белү.	Күмәк эштә катнаша алу.	җ хәрефе кергән сүзләрне дөрес әйтә алу; җәйге табигать турында сораулар бирә һәм җавап кайтара алу.	җ хәрефле сүзләрне тыңлау һәм кабатлау; шигырьне сәнгатьле итеп уку һәм аннан җәйнең билгеләрен табып, 10 җөмлә төзеп язу; уку һәм фигыльләрне тәрҗемә итү; кирәкле сүзләрне куеп, сорауларны уку һәм аларга җавап бирү; шигырьдән антонимнарны табып әйтү.	.	
94	ң хәрефле сүзләр. Җәйге урман.	1	ң хәрефле сүзләрне дөрес әйтергә өйрәтү; укучыларның уку һәм бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен ныгыту.	Дәрес материалына кызыксынчан булу	Дөрес җавапны эзләп таба һәм күрсәтә белү.	ң хәрефле сүзләрне дөрес әйтә алу; җәйге урман тормышы турында телдән сөйли алу.	ң хәрефле сүзләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм , сорауларга җавап бирү; кирәкле сыйфатларны тексттан алып язу; тамырдаш сүзләрне табып әйтү; җөмләләрне күчереп язу һәм баш кисәкләрен табып күрсәтү	Шигырьне яттан сөйләү.	
95	Артыклык дәрәҗәсендәге сыйфатларны кабатлау кабатау.	1	Үзләштерелгән лексиканы һәм грамматик формаларны сөйләм калыплары, текст аша	Табигатьнең матурлыгына соклана белү.	Һава торышы турында белгәннәрне әйтә белү.	Артыклык дәрәҗәсендәге сыйфатларны, төрле килешләрдәге ис-	Сүзләрне дөрес әйтү; текстны уку, һәм болыт турында сөйләү; текстан сыйфатларны	Болытлар турында диалог	

	Һава торышы.		активлаштыру; Әйләнә-тирә мохит турында сөйләшергә күнектерү.			емнәрне дөрес кул-лана белү; әйләнә-тирә мохитне тасвирлый белү.	табып әйтү; кирәкле сүзләрне куеп язу; кушымчаларны куеп, җөмләләрне язу.	төзү.	
96	Кушма сүзләрне кабатлау. Яңгыр.	1	Кушма сүзләрнең яса-лышын һәм язылышын аңлату; укылган текстның эчтәлеге буенча сөйләшү үткәрергә күнектерү.	Яңгырның тереклек өчен файдалы бу-луын белү.	Укылган текстның эчтәлегенә бәя бирә белү.	Кушма сүзләрне сөйләмдә дөрес кул-лана белү; текстны уку һәм төп эчтәле-ген әйтеп бирә алу.	Кушма сүзләрне дөрес әйтү; текст белән та-нышып чыгу һәм төп эчтәлеген сөйләү; ку-елган сораулар буенча фикер алышу; җөмләнең хәбәр һәм иясен табып әйтү; та-бышмакларны уку һәм җавапларын әйтү	*Көнба-тыш* сүзенә кергән хәре-фләрдән яңа сүзләр ясап язу.	
97	Антонимнарны кабатлау. Җәйге каникулда.	1	Антонимнарны сөйләмдә кулланырга өйрәтү; сәнгатьле уку һәм фикер алышу күнекмләләрен үстерү.	Җәйге каникулларга шатлана белү.	Җәйге кани-куллар ту-рында башка-ларның фи-керләрен ачыклый белү.	Җәйне тасвирлый, сорауларга җавап бирә белү.	Антонимнарны дөрес әйтү; шигырьне уку һәм эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү; дәрестәге икенче шигырьне сәнгатьле итеп уку.	Сүзлек эше.	
98	Бәйлекләрне ка-батлау. Серле урыннар.	1	Синонимик формалар-ны кабатлап үтү; серле урыннар турында әңгәмә үткәрергә өйрәтү.	Туган якның та-бигать байлыклары-на соклана белү.	Татар һәм рус телендәге предлогларны һәм бәйлек-ләрне чагы-штыра алу.	Актив лексиканы һәм грамматик фор-маларны сөйләмдә куллана алу, татар җөмләсе үзенчәлек-ләрен белү.	Синонимнарны дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сора-уларга җавап бирү; фикер алышу; кирәкле кушымчаларны куеп, җөмләләрне язу, тәрҗемә эше.	Ши-гырьне яттан сөйләү.	
99	Хәзерге заман хикәя фигыльләрне ка-батлау. Балык тоту.	1	Хәзерге заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә куллану күнекмәләрен үстерү. Җәйге шөгыльләр турында әңгәмә корырга күнек-терү.	Сөйләшү барышын-да үзара аңлашуга ирешә алу.	Дөрес җавап-ны эзләп таба һәм күрсәтә белү.	Сөйләмне лексик һәм грамматик як-тан дөрес оештыра алу.	Хәзерге заман хикәя фигыльләрне дөрес әйтү; текстны уку һәм сорауларга җавап бирү; фикер алышу; җөмләләргә кирәкле сүзләрне өстәп язу; сүзтезмәләр төзеп	Тест..	

							әйтү; юнәлеш киле-шендәге сүзләрне уку һәм ясалышын аңлату.		
100	Тамырдаш сүзләр. Җәйге шөгыльләр.	1	Тамырдаш сүзләрне кабатлау; бәйләнешле сөйләм үстерү күнек-мәләрен ныгыту. Җәйге шөгыльләр турында фикер алышырга өйрәтү.	Җәйге шөгыльләргәкызык-сынучан булу.	Парларда һәм төркемдә эшли белү.	Тамырдаш сүзләрне куллана белү; укылган шигырьнең эчтәлеге буенча фикер алыша алу; текст төзи белү.	Тамырдаш сүзләрне дөрес әйтү; шигырьне уку һәм эчтәлеге буен-ча сорауларга җавап бирү; шигырждән 1 заттагы фигыльләрне язып алу; тиешле кушымчаларны куеп. сүтезмәләрне язу; җөмләләрне дәвам итеп уку; текстка исем кую.	Җәйге шөгыльл әр ту-рында кечкенә хикәя язу.	
101	Йорт кошлары һәм хайваннары атамалары.	1	Тезмә һәм парлы ис-емнәрнең кулланы-лышын кабатлау. Йорт кошлары һәм хайван-нары атамаларын сөйләмдә кулланырга күнектерү.	Йорт кошлары һәм хайваннарына игътибарлы булу.	Кошлар һәм хайваннар турындагы белемнәрне тормышта куллана алу.	Йорт кошларының һәм хайваннарының атамаларын дөрес әйтә белү, аларны сөйләмдә куллана алу.	Йорт кошлары һәм хайваннарының атама-ларын дөрес әйтү; текстны уку һәм эчтәлеге буенча сорау-ларга җавап җиру; йорт хайваннары ата-маларын парлап язу; әйтемнәрне уку һәм мәгънәләрен аңлату; кирәкле кушымчалар-ны куеп, шигырьне күчереп язу; сы-намышларны тәрҗемә итү.	Кон-троль диктант язу.	
102	Үзләштергән белемнәрне гому-миләштерү.	1	Үзләштерелгән лексик – грамматик белем-нәрне гомумиләштереп кабатлау, яңа сөйләм ситуацияләрендә алар-дан файдалану.	Сыйныфташларның җавабын тыңлый һәм үз фикереңне әйтә белү.	Алган белем-нәрдән сөйләмдә файдалана алу.	Телдән аралашуда катнаша алу, укылган текстның эчтәлегенә карата үз фикереңне белдерә һәм сорауларга җавап бирә алу..	Хаталар өстендә эш. Коммуникатив би-ремнәрне үтәү.		

РУС ТЕЛЕНДӘ УРТА (ТУЛЫ) ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ МӘКТӘПЛӘРЕНЕҢ РУС ТӨРКЕМЕНДӘГЕ 5 НЧЕ СЫЙНЫФ УКУЧЫЛАРЫ ӨЧЕН ТАТАР ТЕЛЕ БУЕНЧА БЕЛЕМ БИРҮ ПРОГРАММАСЫ

Дәреслек: Хәйдарова Р.З. Татар Теле. 5 сыйныф: рус телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек. – Казан: «Татармультфильм», 2014.

Аңлатма язуы

5 нче сыйныфлар өчен татар теленнән эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “Об образовании в Российской Федерации”).
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “Об образовании” № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8).
3. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халыктелләре турында”гы 126-ФЗ нчы номерлы Законы (24.07.1998).
4. РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы приказы, 30 нчы август, 2013 нче ел №115 (“Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – начального общего, основного общего и среднего общего образования”).
5. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (Закон Республики Татарстан от 08.07.1992 № 1560-XII (ред. от 03.03.2012г.) “О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан”).
6. “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законы, 2004нче ел, 1нче июль.
7. “2014-2020 нче елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы”, 2013 нче ел, 25 нче октябрь, 794 нче карар.
8. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).
9. Татарстан Республикасында 2012-2020 нче елларда фән һәм мәгариф үсеше турында “Дәүләт программасы”.
10. 2010-2015 нче елларда Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү стратегиясе “Киләчәк” программасы.

5 нче сыйныф өчен "Татар теле " курсының эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укыту программасы”, (төзүче-авторлары: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л. Малафеева. - Казан, 2014.), 5 нче сыйныф өчен Р.З.

Хәйдарова тарафыннан эшләнгән (Казан: “Татармультфильм”, 2014.) Татарстанның Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән дәреслеккә нигезләнеп төзелде.

Дәреслек: Татар теле. 5 сыйныф: рус телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек. – Казан: “Татармультфильм”, 2014.

Рус балаларына татар телен укытуның төп максаты

Рус балаларына татар телен укытуның төп максаты - гамәли максат: телне аралашу чарасы буларак үзләштерү өчен, укучыларга гаилә-көнкүрешкә, уку хезмәтенә бәйле сөйләм ситуацияләре кысаларында белем бирү һәм күнекмәләрен үстерү.

Бурычлары:

- Укучыларда татар сөйләмен тыңлап аңлау күнекмәләрен булдыру.
- Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү.
- Дөрес язу һәм язма сөйләм күнекмәләрен булдыру.
- Төрле жанрдагы татар текстларын аңлап укуга өйрәтү.
- Татар теленең фонетик, орфоэпик, лексик, грамматик нигезләрен һәм үзенчәлекле тел күренешләрен гамәли үзләштерү.
- Татар теле дәресләрендә, белем бирү белән бергә, **тәрбияви бурычны** да үтәү мөһим.
- Аңа ирешү өчен, татар сөйләм этикеты үрнәкләрен кулланып, әңгәмә корырга, фикер йөртергә, хәбәр итәргә күнектерү.
- Татар дөньясына караган милли традицияләр, ризыклар, бәйрәмнәр, уеннар, халык авыз иҗаты үрнәкләре белән таныштыру һәм татар әдәбияты, сәнгате, мәдәнияте турында мәгълүмат җиткерү .

Белем дәрәҗәсенә таләпләр:

- сорауны формалаштыра белү һәм тулы җавап бирә белү;
- дәреслектә бирелгән тематик кысаларда татарчадан – русчага, русчадан – татарчага тәрҗемә итә белү;
- күчереп язу *(уку елы башында 50 сүзле текст (язма күләме – 55-60 сүз), уку елы ахырында 60 сүзле текст);*
- фикер йөртү элементлары кертеп, әзер план буенча бирелгән диалог, монолог язу
- изложение язу;
- эчтәлекне аңлап, тиешле тизлектә, дөрес уку: уку елы башында – 70-80 сүз; уку елы ахырында – 80-90сүз;

Күнекмәләргә таләпләр:

Гомуми белем мәктәбендә татар теле дәресләре укучыларның сөйләм телен үстерүгә юнәлтелә, бу исә аларның **тыңлап аңлау, сөйләү һәм сөйләшү, уку, язу һәм язма сөйләм күнекмәләрен формалаштыруны** үз эченә ала.

- **тыңлап аңлау** – аерым авазларны, иҗек калыпларын, сүзләр, сүзтезмәләр, җөмләләрне, бәйләнешле текстларны ишетеп, мәгънәләрен һәм эчтәлекләрен аңларга өйрәтү;
- **диалогик сөйләмгә өйрәткәндә**, укучыларның көндәлек тормышын чагылдыра торган табигый темаларга сөйләшүләрен формалаштыру;
- **монологик сөйләмгә өйрәткәндә** аерым кешеләрне, әйберләрне табигать күренешләрен, хайваннарны тасвирлауга, сыйныф, мәктәп, авыл, шәһәр тормышы

һ. б. турында хәбәр итүгә, укылган (тыңланган) текстның эчтәлеген план буенча сөйләп бирү күнекмәләрен формалаштыру;

- **укуга өйрәткәндә**, татар хәрефләрен танып, алар белдергән авазларны дөрес әйтү, дәреслектәге текстларны сәнгатьле итеп, йөгерек һәм аңлап уку күнекмәләре булдыру;
- яңа сүзләрне сүзлектән табу;
- **язуга өйрәткәндә,** сүзләрне иҗекләргә бүлеп, юлдан юлга дөрес күчерү кагыйдәләрен үзләштерү, сөйләмдә актив кулланыла торган сүзләрне орфографик дөрес язу күнекмәләрен үстерү;
- **язма сөйләмгә өйрәткәндә**, терәк сүзләр, сүзтезмәләр һәм үрнәк җөмләләргә нигезләнеп, өйрәнелә торган лексик тема яки бирелгән ситуация буенча җөмләләр яза белү.

Укучыларда **фонетик күнекмәләр** булдыру өчен, түбәндәгеләргә игътибар итү мөһим: татар теленә генә хас булган авазларның әйтелешен үзләштерү; татар һәм рус телләрендә уртак булган, ләкин әйтелешләре белән аерылган авазларны чагыштырып өйрәнү; авазларны сүзләрдә, сүзтезмәләрдә, җөмләләрдә, бәйләнешле сөйләмдә дөрес әйтүгә ирешү. Бу төр күнекмәләр булдыру өстендә эзлекле эшләү генә укучыларның сөйләмендәге фонетик хаталарны бетерергә мөмкинлек бирә.

Укучыларның **лексик күнекмәләрен** үстерү өчен, сүзләрнең әйтелешен, язылышын, мәгънәсен, ясалышын, башка сүзләр белән бәйләнешен, сөйләмдә кулланышын үзләштерү шарт. Моның белән бәррәттән, татар һәм рус сүзләрнең мәгънә ягыннан аермаларын күрсәтеп бару да, рус телендә эквивалентлары булмаган сүзләрне аңлатып бирү дә сорала.

Укучыларның **грамматик күнекмәләрен** үстерү – төрле сүз төркемнәренең морфологик формалары, ясалышлары белән таныштыру, сүзләрнең җөмләдә үзара бәйләнеш чараларын үзләштерү һәм кагыйдәләрен белү дигән сүз. Татар телен икенче тел буларак укытканда, лексик-грамматик материалны синтаксик нигездә үзләштерү принцибына таянып эш итү кирәк, чөнки сүзләр башка сүзләр белән бәйләнештә булганда гына, җөмлә, гомумән, сөйләм барлыкка килә.

Укыту фәненең уку планында тоткан урыны

5 нче сыйныфта телне гамәли үзләштерү нәтиҗәсендә укучыларда татар теленең күп мәдәниятле дөньядагы роле һәм мөһимлеге турында күзаллаулар формалаша. Татар мәдәниятенең укучылар өчен булган катламы белән танышу башка мәдәниятләргә карата ихтирам хисе уята, укучыларга үз мәдәниятләрен дә тирәнрәк аңларга һәм объектив бәяләргә мөмкинлек бирә.

Укыту планында каралганча, татар теле дәресләре өчен эш программасы атнага 3 сәгать исәбеннән, елга 102 сәгатькә төзелде.

Укытуның көтелгән нәтиҗәләре

Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:

- шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге тудыру;
- әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау;
- әдәби әсәрләрдәге төрле тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирү;
- “гаилә”, “туган ил”, “мәрхәмәтлелек”, төшенчәләрен кабул итү, укучыда “башкаларга карата түземлелек, кайгыртучанлык”, “кеше кадерен белү” кебек хисләр формалашу.

Метапредмет нәтиҗәләре:

Төп гомуми белем бирү баскычында татар теле һәм әдәбиятын укыту, танып белү чарасы буларак, укучыларның фикер йөртү, интеллектуаль һәм иҗади сәләтләрен үстерүгә, шулай ук, реаль тормышта туган проблемаларны хәл итү өчен кирәк булган универсаль уку гамәлләрен (танып белү, регулятив, коммуникатив) формалаштыруга хезмәт итә.

Укучыларда мәгълүмати җәмгыятьтә яшәү һәм эшләү өчен кирәкле күнекмәләр үстерелә. Укучылар текст, күрмә-график рәсемнәр, хәрәкәтле яисә хәрәкәтсез сурәтләр, ягъни төрле коммуникацион технологияләр аша тапшырыла торган мәгълүмати объектлар белән эшләү тәҗрибәсе ала; презентацион материаллар әзерләп, зур булмаган аудитория алдында чыгыш ясарга өйрән*ә; у*кучыларда, компьютер яисә МКТнең башка чаралары белән эш иткәндә, сәламәтлеккә зыян китерми торган эш алымнарын куллана алу күнекмәләре формалаша.

Танып-белү гамәлләре:

- фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;
- иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм булдыру;
- объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгеләү;
- төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;
- тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллану.

Регулятив гамәлләр:

- дәрескә кирәкле уку-язу әсбапларын әзерли һәм алар белән дөрес эш итә белү;
- дәрестә эш урынын мөстәкыйль әзерли белү һәм тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү;
- уку хезмәтендә үзеңә максат куя, бурычларны билгели белү;
- эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтиҗәле эш алымнарын таба белү;
- уку эшчәнлеге нәтиҗәләрен контрольгә ала белү;
- билгеләгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү;
- укудагы уңышларның, уңышсызлыкларның сәбәбен аңлый, анализлый һәм, кирәк булганда, төзәтмәләр кертә белү;
- ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләрне формалаштыру.

Коммуникатив гамәлләр:

- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
- әңгәмәдәшең белән аралашу калыбын төзү;
- аралаша белү сәләтен үстерү (аралашучанлык, хислелек, эмпатия хисләре);
- парларда һәм күмәк эшли белү;
- мәгълүматны туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу;
- әңгәмәдәшең белән сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү.

Предмет нәтиҗәләре:

- укучыларның коммуникатив компетенциясен (аралашу осталыгын) үстерү, ягъни татар телендә сөйләшүчеләр белән телдән яки язмача аралашу күнекмәләре булдыру;

- коммуникатив бурычлар куя һәм хәл итә белү, адекват рәвештә арашуның вербаль һәм вербаль булмаган чараларыннан, сөйләм этикеты үрнәкләреннән файдалана алу, итагатьле һәм киң күңелле әңгәмәдәш булу;
- “Татар теле һәм әдәбияты” предметына карата уңай мотивация һәм тотрыклы кызыксыну булдыру һәм шулар нигезендә белем алуның алдагы баскычларында татар телен уңышлы үзләштергә шартлар тудыру.

Курсның эчтәлеге

1. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәре.
2. Тартым һәм килеш белән төрләнгән исемнәрнең берлек һәм күплек сандагы кушымчаларын аера белү.
3. Тамыр, кушма парлы, тезмә исемнәрнең ясалышы, аларның сөйләмдә кулланууын кабатлау.
4. Исемнәргә кушымчалар ялгану тәртибе.
5. Сыйфат дәрәҗәләре белән таныштыру, аларны сөйләмдә куллану.
6. Микъдар, тәртип, җыю саннарын аера белү.
7. Мин, син, ул зат алмашлыкларының, төшем килешләрендә сөйләмдә куллана белү.
8. Зат алмашлыкларының урын-вакыт килешендә сөйләмдә куллану.
9. Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнеше.
10. Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән төрләнеше.
11. Билгесез үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше белән танышу.
12. Боерык фигыльнең барлыкта һәм юклыкта 2нче затта төрләнешен сөйләмдә куллану.
13. Фигыльнең инфинитив формасын сөйләмдә куллану.
14. Фигыльнең инфинитив формасын модаль сүзләр (кирәк, кирәкми, ярый, ярамый, телим) белән сөйләмдә куллану
15. **Чөнки, ләкин** теркәгечләрен сөйләмдә куллану.
16. **Өчен, шикелле** бәйлекләрен, **ян, өс, ас** бәйлек сүзләрен сөйләмдә куллану.
17. Кереш сүзләрне **(минемчә, синеңчә, әлбәттә, кызганычка каршы, бәхеткә каршы, киресенчә, минем фикеремчә**) сөйләмдә куллану.

Тематик планлаштыру

Тематик эчтәлек, сәгатьләр саны	**Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат**
Без мәктәптә (27 сәг.) Дәресләр расписаниесе, дәресләр әзерләү, өй эше эшләү. Билгеләр. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә, саклап тоту. Китапханәдә.	Уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын, санын, кирәклеген хәбәр итә белү (сорау), үзеңә сорап алу, иптәшеңә тәкдим итә белү. Беренче сентябрь - Белем бәйрәме турында сөйли белү. Дәресләр расписаниесе буенча нәрсә эшләгәнне әйтә белү. Өй эшен әзерләү, әзерләмәүнең сәбәбен әйтә белү. Ни өчен яхшы, начар билгеләр алу турында сөйләшү. Уку-язу әсбаплары, аларны саклап тоту турында киңәш бирә белү. Китапханәчедән кирәкле китапларны сорап ала белү
Мин – өйдә булышчы (34 сәг.) Без эти-әнигә булышабыз. Өйдәге эшләр. Без бергә эшлибез. Өй хезмәте өчен	Үзеңнең көндәлек режимың турында сөйли белү. Вакытны сорый, әйтә белү. Өйдә эшләгән эшләрне әйтә, сорый, куша белү. Эш эшләргә риза булуыңны, булмавыңны белдерү. Өй эшләрендә үзеңә булышырга, ярдәм итәргә сорый, нәрсә эшләргә кирәк

рәхмәт белдерү һәм мактау. Кем эшләми - шул ашамый.	икәнен әйтә белү. Кибеткә барырга куша, нәрсә алырга икәнен әйтә, сорый белү. Өйдәге эшләрне эшләргә киңәш бирә, яхшы эшләр өчен мактый белү. Өйдәге хезмәттә катнашуга карап, кешеләргә бәя бирә белү
Дуслар белән күңелле (26 сәг.) Минем дустым бар. Дус була белү сыйфатлары. Дуслар белән итәгатьле сөйләшү. Дуслар, өлкәннәр белән телефоннан сөйләшү әдәбе. Дуслар белән туган көн үткәрү. Кибеттән ризыклар алу. Табын әзерләү. Табын янында үз-үзеңне тоту	Дустыңның барлыгын, кемнәр белән дус икәнеңне, аларның нинди булуын әйтә белү. Кайда, кайчан дуслашкан, дусның нинди булуын, бергә нишләгәнне сөйли белү. Чын дусның авыр хәлдә калдырмавын, бер-береңә ярдәм итү турында сөйләшү. Дусларны телефоннан уйнарга чакыра, туган көнгә итагәтле чакыра белү. Дуслар белән туган көнгә әзерләнү, кибеттән ризыклар алу, кибетче белән сөйләшә белү. Татар халык ашларын, нәрсәләр ярату, яратмауны әйтә белү. Табын әзерләү турында сөйләшү. Табын янында үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен сөйли белү
Дүрт аяклы дусларыбыз (8 сәг.) Дүрт аяклы дусларның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре.	Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре турында сөйләшә белү. Этләр турында кызыклы мәгълүмат әйтә белү.
Без спорт яратабыз (7 сәг.) Тән әгъзалары. Табибта. Сәламәт булу кагыйдәләре. Спорт белән шөгыльләнү	Тән әгъзаларының исемнәрен, нәрсә авыртуын, авыртмавын табибка әйтә, сорый белү. Спорт төрләрен аера, үзеңнең нинди спорт төрен яратканыңны, нинди спорт түгәрәгенә йөргәнеңне, физкультура дәресендә нәрсә эшләгәнеңне әйтә белү. Сабантуйдагы милли уеннарны әйтә, Сабантуйга бару, катнашу турында сөйләшү

Укытуның материаль-техник һәм мәгълүмати тәэмин ителеше

1. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан расланган “Рус мәктәпләрендәге рус телендә сөйләшүче балаларга татар телен һәм әдәбиятын укыту гомуми белем бирүнең дәүләт стандарты”.
2. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Төп гомуми белем бирү мәктәбенең рус телендә сөйләшүче балаларга татар телен һәм әдәбиятын коммуникатив технология нигезендә укыту программасы”, төзүче-авторлары: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л. Малафеева. – Казан, 2014.
3. Хәйдәрова Р.З., Әхмәтҗанова Г.М. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмаларында татар теле укыту. 5нче сыйныф (Укытучылар өчен методик кулланма). – Казан, “Татармультфильм”, 2014.
4. Хәйдәрова Р.З., Әхмәтҗанова Г.М. Гомуми белем бирү оешмаларында рус телле балаларның татар теленнән белемнәрен контрольгә алу буенча биремнәр җыентыгы. – Яр Чаллы, 2014.
5. Харисов Ф.Ф. Татар телен чит тел буларак өйрәтүнең фәнни-методик нигезләре. – Казан, “Мәгариф”, 2008.

Өстәмә әдәбият

1. Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле укыту, 5нче сыйныф. Авторлары: Р.З.Хәйдәрова, Л.Ә. Гыйниятуллина, Г.И.Газизуллина. – Казан, “Татармультфильм”, 2014.
2. Фатыйхова Р.Н. Татар теленнән диктантлар, контроль эшләр, тестлар. – Казан, “Гыйлем” нәшрияты, 2009.
3. Насибуллина Р.Н. “Татарский язык в таблицах и схемах для русскоязычных учащихся начальных классов”. – “Мәгариф” нәшрияты, 2007.
4. Максимов Н.В. “Урта мәктәптә татар теле укыту: Фонетика. Морфология.”Укытучылар өчен методик кулланма. – Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2004.

5. “Фән һәм мәктәп”, “Мәгариф” журналлары, “Мәгърифәт”, “Ачык дәрес” газеталары.

Мәгълүмат чыганаклары

http://www.ed.gov.ru
Белем бирү буенча федераль агентлык
http://www.apkppro.ru РФ мәгариф хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм профессиональ әзерләү академиясе
http://www.lexed.ru Федеральный центр образовательного законодательства
http://www.rustest.ru Федераль тест үткәрү үзәге
http://www. tatedu.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы
http://www.edu. kzn.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы Белем порталы
http://www.mon.tatar.ru
http://www.shoolexpo.ru
http://. belem.ru
http://. tatar.ru ТР рәсми серверы
http://. Tat. Tatar - inform.ru ТР мәгълүмат агентлыгы
http://. intertat.ru ТР электрон газетасы
http://. xat.ru Татар хат алышу хезмәте
http://. suzlek.ru on- line русча сүзлек
http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе
http://. Tatar.com.ru татар теле сүзлекләр һәм үзөйрәткечләр
http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар
http://. tataroved.ru Татар тарихы: төрки – татар дөньясы
http://. selet.ru “Сәләт” яшьләр
http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе
http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар

Программа материалының бүленеше

	1 нче чирек	**2 нче чирек**	**3 нче чирек**	**4 нче чирек**	**еллык**
Дәрес	27	21	30	24	**102**
Теманы өйрәнү	23	17	26	19	**85**
Изложение	1		1		**2**
Сочинение		1	1	1	**3**
Контроль эш	2	1	1	1	**5**
Мөстәкыйль эш				1	**1**
Дәреснең берничә минутында үткәрелгән эшләр					
Биремле диктант		1		1	**2**
Сүзлек диктанты	1	1	1	1	**4**

Кушымта

Календарь-тематик план [1]

№	Дәрес темасы	Дәрес тибы	Төп эчтәлек	Планлаштырылган нәтиҗәләр			Укучылар эшчәнлеге төре	Кон-троль төре	Үткәрү вакыты	
				шәхескә кагы-лышлы нәтиҗәләр	метапредмет нәтиҗәләре	предмет нәтиҗәләре			план	фак-тик
Без мәктәптә - 27 сәгать										
1	Яңа уку елы котлы булсын!	ЛКК	Исәнләшү, саубуллашу, яхшы теләкләр әйтү өчен кулланыла торган сүзләр, син алмашлыгын юнәлеш һәм төшем килешләрендә куллану	Күршең белән хезмәттәшлек итү, аны бәйрәм белән котлау	Алдагы уку елында алган белемнәрне дәрестәге ситуацияләрдә урынлы куллану	Өлкәннәр һәм кечкенәләр белән исәнләшү, саубуллашу кагыйдәләре. Бәйрәм белән котлый, бер-береңә комплимент әйтә белү	Схема буенча җөмләләр төзү			
2	Исәнләшү кагыйдәләре.	Д/МС	Исәнләшү, саубуллашу, бер – береңә комплимент әйтү өчен кулланыла торган сүзләр	Күршең белән хезмәттәшлек итү.	Исәнләшү, саубуллашу, котлау сүзләрен сөйләмдә куллана белү	Белем бәйрәме турында әңгәмә кора белү. Белем бәйрәме турында сөйләү.	Үз хезмәтеңне оештыра белү			
3	“Мәктәптә” темасына караган лексик-грамматик материал.	ЛКК	Уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын, кайда икәнлекләрен әйтә белү, үзеңә сорый белү	Мәктәпкә, белем алуга карата ихтирамлы караштa булу, белем алуга кызыксыну уяту	әңгәмәдәшең белән сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын, кайда икәнлекләрен әйтә белү, үзеңә сорый белү	Парларда эшли белү			
4	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	ЛГКК	Мин, син алмашлыкларын юнәлеш һәм төшем килешләрендә куллану, исемнәрнең килеш белән төрләнешен кабатлау	дәрескә кирәкле уку-язу әсбапларын әзерләү һәм аларга сакчыл караш булдыру	Үзләштерелгән белемнәрне тормыштагы вакыйгаларда куллану өчен файдалану	Мәктәптә белем бәйрәме турында сөйли белү. Парлап һәм төркемнәрдә эшләү.	Лексик минимумны телдән тикшерү. Схема буенча җөмләләр төзи белү	Практик эш		

[1] Укыту-методик тәэмин итү буларак укытучы календарь-тематик планны бирә ала

5	“Мәктәптә Белем бәйрәме” текстындагы лексик-грамматик материал.	ЛКК	Белем бәйрәме турында әңгәмә оештыру. Бәйрәм турында сөйләшү. Темага кагылышлы лексика өстендә эшләү	шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге тудыру	Логик фикерләүне үстерү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен таба белү	Мәктәптә белем бәйрәме турында сөйли белү. Россиянең, Татарстанның дәүләт гимны турында сөйләшү	Фронталь әңгәмә, индивидуаль тикшерү			
6	Мәктәптә Белем бәйрәме.	Д/МС	Текст өстендә эш, биремнәр үтәү	әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	Үзләштерелгән белемнәрне тормыштагы вакыйгаларда куллану өчен файдалану	Тема буенча әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү	Мөстәкыйль эшли белү			
7	Сүзлек диктанты. Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	ЛКК	Исемнәрнең килеш белән төрләнешен кабатлау, аны ныгытуга биремнәр үтәү	“башкаларга карата түземлелек, кайгыртучанлык хисләре формалаштыру	әңгәмәдәшең белән сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Исемнәрнең күплек санда тартым белән төрләнешен сөйләмдә дөрес куллану	Сүзлек диктанты язу. Парларда эшли белү	Сүзлек диктанты		
8	Исемнәрнең берлек санда тартым белән төрләнеше.	ГКК	Исемнәрнең берлек санда тартым белән төрләнешен искә төшерү. Язма эш, хата, хаталы, хатасыз, мисал, мәсәлә сүзләрен кулланылышка кертү	кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып әдәпле аралаша белү сәләтен үстерү	Үрнәк буенча парлап эшләү, сорауларга җавап бирү, гомуми нәтиҗә чыгару	әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү	Күнегүләр эшли алу, күрсәтмәлеле ктән файдалана белү			
9	Тартымлы исемнәрнең сөйләмдә кулланылышы.	Д/МС	Тартымлы исемнәрне сөйләмдә дөрес куллану	Сыйныфташлары на карата ихтирамлы караштa булу	Тема буенча аралаша белү сәләтен үстерү	*“Минем мәктәбемдә”* төзелмәсен сөйләмдә дөрес куллану	Парларда эшли белү, диалоглар төзү			
10	Исемнәрнең күплек санда тартым белән төрләнеше.	ГКК	Исемнәрнең күплек санда тартым белән төрләнешен белү.	Сыйныфташлары на карата ихтирамлы караштa булу	Аерым фикерләрне исбатлый яки кире кага белү, тормыш	Исемнәрнең күплек санда тартым белән төрләнешен сөйләмдә дөрес куллану	Таблица белән эшли белү			

					тәҗрибәсен куллану					
11	**Кереш контроль эш**	ЛГКТ	Алган белемнәрне куллануны тикшерү, аны кулланууга контроль эш	әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	уку эшчәнлеге нәтиҗәләрен контрольгә ала белү	Өйрәнелгән лексиканы һәм грамматиканы кулланып, тарату материаллары белән мөстәкыйль эшләү	мөстәкыйль эшләү	**контроль эш**		
12	Хаталар өстендә эш. Боерык фигыль.	ЛГКФ	Хаталар өстендә эш, боерык фигыльнең белдерелүе турында сөйләшү. Аларны кулланып, җөмләләр төзү өстендә эш.	боерык фигыльләрне кулланып, әдәпле аралаша белү	иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм булдыру	боерык фигыльләрне сөйләмдә куллана белү, шигырьне сәнгатьле уку, эчтәлеген сөйли белү	Хаталар өстендә эш, сәнгатьле уку, аутентив материал белән эшли белү			
13	Боерык фигыльнең зат-сан белән төрләнеше.	ГКФ	Боерык фигыльнең зат-сан белән төрләнешен бирү	кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып, боерык фигыльләрне кулланып, әдәпле аралаша белү сәләтен үстерү	әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү	*“Әйт әле”, ”әйтче”, “әйтегез әле”* төзелмәләре	Схема буенча җөмләләр төзи белү			
14	Әдәпле сөйләм формалары.	Д/МС	*“Әйт әле”, ”әйтче”, “әйтегез әле”* төзелмәләрен сөйләмгә кертү	әдәпле аралашу күнекмәләре булдыру	әңгәмәдәшең белән сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Өйрәнгән лексика буенча җөмләләр төзи белү	Парларда эшли белү			
15	Исемнәрнең ясалышы.	ЛКФ	Исемнәрнең ясалышы турында төшенчә бирү, материалны ныгыту өстендә эш. Тема буенча лексик минимум белән танышу	Китапка карата сакчыл караш булдыру һәм китап укуга кызыксыну уяту	Үрнәк буенча парлап эшләү, сорауларга җавап бирү, гомуми нәтиҗә чыгару	Тамыр һәм ясалма исемнәрне аера белү. Ясалма исемнәрне дөрес тәрҗемә итү, сөйләмдә урынлы куллану	Таблица белән эшли белү			

16	Китап-минем дустым, киңәшчем.	Д/МС	Х. Шабановның ”Китап” шигыре белән танышу, ситуатив күнегүләр эшләү	Китапны кадерләү, аның киңәшче, дус икәнлегенә басым ясау	Үрнәк буенча парлап эшләү, сорауларга җавап бирү, гомуми нәтиҗә чыгару	Китапны кадерләп тоту турында киңәш бирә белү. Китапның киңәшче, дус икәнен раслап сөйли белү	Сәнгатьле уку			
17	Хәзерге заман хикәя фигыль.	ГКФ	Фигыль. Хәзерге заман хикәя фигыльнең белдерелүе турында сөйләшү. Аларны кулланып, җөмләләр төзү өстендә эш.	“башкаларга карата түземлелек, кайгыртучанлык хисләре формалаштыру	төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү	Хәзерге заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә куллана белү. Сораулар, җөмләләр төзи һәм тәрҗемә итә белү	Таблица белән эшли белү			
18	Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлык формасында зат - сан белән төрләнеше.	ГКФ	Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлыкта зат-сан белән төрләнеше. Балалар өчен язылган шигырьләрдән өзекләр уку	Укучыларда матур әдәбият әсәрләрен укуга кызыксыну булдыру	Әңгәмәдә катнашу, сорауларга җавап бирү, парлап һәм төркемдә эшли белү	Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлык формасын сөйләмдә куллана белү	Аутентив материал белән эшли белү			
19	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасында зат - сан белән төрләнеше.	ГКФ	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклыкта зат-сан белән төрләнеше. Күнегүләр эшләү	Табигатькә карата сакчыл караш булдыру	Тема буенча аралаша белү сәләтен үстерү	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасын сөйләмдә куллана белү	Язма сөйләм күнекмәләрен камилләштер ү			
20	Билгеле үткән заман хикәя фигыль.	ГКК	Билгеле үткән заман хикәя фигыльләр белән танышу. Грамматик күнегүләр эшләү	Укыту-укуга карата ихтирамлы караш булдыру,укучыла рны яхшы укуга өндәү	Үрнәк буенча эшләү, сорауларга җавап бирү, үзләштерелгән белемнәрне куллана белү	Билгеле үткән заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә куллана белү. Җөмләләр төзи һәм тәрҗемә итә белү	Чагыштыра һәм гомумиләште рә белү (рус һәм татар телен)			
21	“Олегның нигә кәефе юк?” тексты буенча	ЛГКК	“Олегның нигә кәефе юк?” тексты буенча лексик-грамматик	“башкаларга карата түземлелек,	Логик фикерләүне үстерү, сәбәп-	Үзләштерелгән белемнәрне куллана белү.	фронталь әңгәмә			

	лексик-грамматик материал.		материал белән танышу, күнегүләр эшләү	кайгыртучанлык хисләре формалаштыру	нәтиҗә бәйләнешләрен таба белү					
22	“Олегның нигә кәефе юк?” тексты буенча эш.	Д/МС	“Олегның нигә кәефе юк?” тексты буенча эшләү	күршеңә ярдәм итүдә таныш-белү инициативасы күрсәтү	биремнәрне язма үтәү	Хикәяне сәнгатьле уку, эчтәлекне сөйли белү. Олегка бәя бирә белү	Язма сөйләм күнекмәләрен камилләштер ү			
23	Изложение. «Үкенеч”	ЛГКК	БСҮ Изложение язу өстендә эш.	Укуга карата ихтирамлы караш булдыру, укучыларны яхшы укуга өндәү	логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү	Ишеткәнне аңлап яза белү. Ишетеп аңлау Күнекмәләрен камилләштерү. Эзлекле сөйләү, план буенча фикерләрне туплау һәм язма формада җиткерә белү	Изложение язу	Изложе ние		
24	Хаталар өстендә эш. Сан төркемчәләре.	ЛГКФ	Хаталар өстендә эш. Сан төркемчәләре турында белешмә бирү, саннарны куллану күнекмәләре өстендә эш, биремнәр үтәү	Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	Эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтиҗәле эш алымнарын таба белү	Саннарны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү, аерым фикерләрне исбатлый һәм кире кага белү	Хаталар өстендә эш			
25	*Сан + исем* төзелмәсе.	ГКК	Сан төркемчәләрен белү, ситуатив күнегүләр эшләү	Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	Алган белемнәрне гомумиләштерер гә өйрәтү	алган белемнәрне тикшерү максатыннан күнегүләр эшләү	индивидуаль тикшерү			
26	**“Без мәктәптә” темасына контроль эш.**	ЛГКТ	Алган белемнәрне куллануны тикшерү, аны куллануга контроль эш	әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	уку эшчәнлеге нәтиҗәләрен контрольгә ала белү	Укчыларның фикерләү дәрәҗәсен үстерү, алган белемнәрне системалаштыру	мөстәкыйль эшләү	**контро ль эш**		
27	Хаталар өстендә эш. "Без мәктәптә"	Д/МС	Хаталар өстендә эш. Мәктәп темасына караган лексик-	“башкаларга карата түземлелек,	Үз фикереңне логик эзлеклелектә	*чөнки, ләкин* теркәгечләрен сөйләмдә куллану,	Хаталар өстендә эш			

	бүлеген кабатлау.		грамматик материал. *чөнки, ләкин* теркәгечләре	кайгыртучанлык хисләре формалаштыру	әйтә белү, Парлап һәм төркемнәрдә эшләү.	үзләштерелгән белемнәрне куллана белү			
Мин – өйдә булышчы- 34 сәгать									
28	“Минем иртәнге режимым” темасы буенча лексик-грамматик материал.	ЛГКК	Иртәнге режим темасы буенча лексик-грамматик материал, Л. Леронның “Хәерле иртә” шигыре белән танышу	Текст героена бәя бирә белү	Әңгәмәдәшенне ң фикерен тыңлый белү, аралашу күнекмәләре формалаштыру	Алынган белемнәрне гамәли куллану. Шигырь героеның иртәнге режимы турында сөйли белү	Схема белән эшли белү		
29	Минем иртәнге режимым.	Д/МС	“Иртәнге режим” темасы буенча лексик-грамматик материал, ситуатив күнегүләр эшләү	*тәртипле, тәрбияле* төшенчәләрен аңлап кабул итү	Алган белемнәрне системалаштыр ырга өйрәтү	Көндәлек режимны сөйли белү, вакытны сорый һәм әйтә белү	Парларда эшли белү		
30	Сәгать ничә? конструкциясе.	ГКФ	Сәгать ничә? Сәгать ничәдә? сораулары. Күнегүләр эшләү	Вакыттан дөрес файдалана белү	Әңгәмәдәшең белән аралашу калыбын төзү, сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Сорау җөмлә формаларын модельләштерү. Төркемнәрдә диалогик сөйләм оештыру	Төркемнәрд ә, парларда эшләү		
31	Минем көндәлек режи-мым.	Д/МС	Көндәлек режим турында сөйләшү, ситуатив күнегүләр эшләү	Күршеңә ярдәм итүдә таныш-белү инициативасы күрсәтү	Әңгәмәдәшенне ң фикерен тыңлый белү, аралашу күнекмәләре формалаштыру	Көндәлек режим турында сөйли белү	Мөстәкыйл ь эшли белү күнекмәләр ен камилләште рү		
32	Сүзлек диктанты. Билгеле үткән заман хикәя фигыль.	ЛГК	Сүзлек диктанты. Билгеле үткән заман хикәя фигыльне искә төшерү. Көндәлек режим, йорт эшләре турында сөйләшү	Вакытны дөрес бүлү, укучыларда хезмәткә карата уңай караш булдыру	Төркемнәрдә өй эшләре турында сөйләшү, сөйләм күнекмәләрен ныгыту	Билгеле үткән заман хикәя фигыльләрне сөйләмдә куллана белү. Җөмләләр төзи һәм тәрҗемә итә белү	Сүзлек дик-танты язу. Чагыштыра һәм гому-миләштерә белү	Сүзлек диктант ы		
33	Мин - өйдә булышчы.	Д/МС	Укучыларның сүзлек байлыгын арттыру	Әңгәмәдәшеңә ярдәм итүдә	Уку эшчәнлеген оештыра белү,	Өй эшләрендә үзеңә булышырга, ярдәм	Хикәя төзү		

				танып-белү инициативасы күрсәтү	нәтиҗәле эш	итәргә сорый, нәрсә эшләргә кирәген әйтә белү, тема буенча диалогка чыгу				
34	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең зат - сан белән төрләнеше.	ГКФ	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең зат – сан белән төрләнеше. Күнегүләр эшләү	Укучыларда ярдәмчеллек сыйфатлары булдыру	Әңгәмәдәшеңне ң фикерен тыңлый һәм үз фикереңне дөрес итеп әйтә белү	Алдагы дәресләрдә алган белемнәрне актив кулланышка кертү	Таблица белән эшли белү			
35	Сочинение. “Мин - өйдә булышчы”	МС	Өй хезмәтенә караган лексика.	Хезмәткә карата ихтирамлы караш булдыру, укучыларны эш сөяргә өндәү	тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллану	План нигезендә тыңланган текст буенча сөйли белү. Төркемнәрдә сөйләшү, гомуми нәтиҗә чыгару	Мөстәкыйль эшли белү	сочинение		
36	Илнур белән Рәсимнең иртәнге режимы.	ЛКФ	Илнур белән Рәсимнең иртәнге режимы турында сөйләшү	Вакытны дөрес бүлү, укучыларда хезмәткә карата уңай караш булдыру	Уку эшчәнлеген оештыра белү, нәтиҗәле эш күнекмәләрен ныгыту	Мәктәпкә кадәр булган вакытта укучының режимы турында сөйләшү . Төркемнәрдә өй эшләре турында сөйләшү күнекмәләре булдыру	Парларда һәм төркемнәрдә эшли белү			
37	Илнур белән Рәсимгә чагыштырма характеристика.	Д/МС	Илнур белән Рәсимгә характеристика бирү	Укчыларның фикерләү дәрәҗәсен үстерү, текст геройларының гамәлләренә бәя бирә белү	Әңгәмәдәшеңне ң фикерен тыңлый, аңлый һәм аңа туры килерлек җавап бирә белү	Алган белемнәрне актив кулланышка кертү, тема буенча диалогка чыгу	Чагыштыра һәм гомумиләштерә белү			
38	Кереш сүзләр.	ЛГКК	Кереш сүзләр белән танышу, *чөнки* теркәгеченең мәгънәсе һәм кулланылышы турында төшенчә бирү	Укучыларда телне өйрәнергә теләк булдыру	Аерым темаларга караган сорауларга җавап бирә белү	Кереш сүзләрне, *чөнки* теркәгечен сөйләмдә куллана белү	Язма сөйләм күнекмәләрен камилләштерү			

39	Без киңәшләр бирәбез. Биремле диктант.	Д/МС	Гомуми нәтиҗә чыгару. Хаталарны булдырмау өстендә эш	Әхлакый кагыйдәләргә таянып, яшьтәшләреңә киңәш бирү	Үзлектән уку һәм тәрҗемә итү, нәтиҗә чыгара белү Уку, тәрҗемә итү, таблица ярдәмендә сөйләү	Яхшы эшләр өчен бер-береңне мактый белү, эш эшләргә киңәш бирә белү, өй эшләрен эшләргә кирәклеген әйтә белү	Биремле диктант язу	Биремл е диктант		
40	Инфинитив.	ГКФ	Фигыльнең инфинитив формасын өйрәнү, күнегүләр эшләү	Әхлакый кагыйдәләргә таянып, яшьтәшләреңә киңәш бирү	Мәгълүматны туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу	Фигыльнең инфинитив формасын сөйләмдә куллану. Алган белемнәрне тикшерү максатыннан, язма күнегүләр эшләү	Таблица белән эшли белү			
41	Инфинитив + модаль сүзләр (*кирәк, кирәкми, ярый, ярамый, телим)*	ЛГКК	Инфинитив + *кирәк, кирәкми, ярый, ярамый* төзелмәләре. Ситуатив күнегүләр эшләү	Әхлакый кагыйдәләргә таянып, яшьтәшләреңә киңәш бирү	Сорау җөмлә формаларын модельләштерү	Бирелгән төзелмәләрне файдаланып, төркемнәрдә өй эшләре турында сөйләшү күнекмәләре булдыру	Парларда һәм төркемнәрд ә эшләү			
42	Без әнигә булышабыз.	Д/МС	“Мин өйдә булышчы” циклы лексикасын кабатлау. Текст белән танышу. Күнегүләр эшләү.	Әти-әнигә, аларның хезмәтенә карата ихтирамлы караштა булу, аларга ярдәм итү теләге тудыру	Әңгәмәдәшең белән аралашу калыбын төзү, сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Өйдәге ярдәмеңне әйтә, тәкъдим итә, үзеңә ярдәм сорый белү. Хикәяне сәхнәләштерә белү, үз фикереңне әйтә белү	Парларда эшләү			
43	Ничек мактарга? Мактау сүзләре.	ЛКК	Мактау сүзләре. Ситуатив күнегүләр эшләү	Туганнарыңны, яшьтәшләреңне җылы сүз белән куандыра, мактый белү	Эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра белү	Мактау сүзләрен сөйләмдә актив куллану	Язма сөйләм күнек-мәләрен камил-ләштерү			
44	**Контроль эш.** “Мин - өйдә булышчы”	ЛГКТ	Алган белемнәрне куллануны тикшерү, аны куллануга контроль эш	әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген	уку эшчәнлеге нәтиҗәләрен контрольгә ала белү	Укчыларның фикерләү дәрәҗәсен үстерү, алган белемнәрне системалаштыру	мөстәкыйль эшләү	**контро ль эш**		

				аңлау						
45	Хаталар өстендә эш. “Рәсим” хикәясендәге лексик-грамматик материал.	Д/МС	Хаталар өстендә эш. “Рәсим” хикәясендәге лексик-грамматик материал белән танышу	Хезмәткә карата ихтирамлы караш булдыру	Эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра белү	Укучыларның фикерләү дәрәҗәсен үстерү, алган белемнәрне системалаштыру.	Хаталар өстендә эшләү			
46	Рәсимнең хатасы.	Д/МС	Хаталарны булдырмау өстендә эшләү, “Өйдәге хезмәт” темасына лексиканы кабатлау.	өлкәннәргә хөрмәт хисе формалаштыру	Үз фикереңне логик эзлеклелектә әйтә белү, Төркемнәрдә сөйләшү, сорауларга җавап бирү	Диалогны хикәягә әйләндерә белү. Образга бәя бирергә өйрәнү. Бүлышырга теләк белдерә белү.	Образга бәя бирү			
47	“Рәсим” хикәясе буенча монолог төзү.	Д/МС	Рәсимгә бәя бирү. Ситуатив күнегүләр эшләү	Өлкәннәр хезмәтенә карата ихтирамлы булу, аларга ярдәм итү теләге тудыру	Телдән сорауларга җавап бирү, фронталь тикшерү, бирелгән текстны дәвам иттерү	Өйдәге ярдәмеңне әйтә, тәкъдим итә, үзеңә ярдәм сорый белү	Монолог төзү			
48	Без – өйдә ярдәмчеләр.	ЛКК Д/МС	Хикәя язу, хикәядәге сөйләм үрнәкләре	Хезмәткә карата ихтирамлы караш булдыру, укучыларны эш сөяргә өндәү	Әңгәмәдәшең белән аралашу калыбын төзү, сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Үзлектән уку һәм тәрҗемә итү , телдән сорауларга җавап бирү, бирелгән текстны дәвам иттерү, хикәя яза белү	Хикәя язу			
49	*Өчен* бәйлеге.	ГКФ	*Өчен* бәйлеге, зат алмашлыклары, *Минем өчен, синең өчен*... төрләнеше	Укучыларны эш сөяргә өндәү, әхлак тәрбиясе бирү	Төркемнәрдә сөйләшү, сорауларга җавап бирү. Үз фикереңне дөрес итеп әйтә белү	Фронталь әңгәмә, индивидуаль тикшерү, бирелгән сүзләрне кулланып, җөмләләр төзи алу	Язма сөйләм күнекмәләрен камилләштерү			
50	Ю. Ермолаев-	ЛГКК	Ю. Ермолаевның	Хезмәткә карата	Уку, парлап һәм	Булышырга чакыра	Мөстәкыйл			

	ның “Ике пи-рожный” хикәясендәге лексик-грамматик ма-териал.		“Ике пирожный” хикәясендәге лексика белән танышу	ихтирамлы караштa булу, башкаларга ярдәм итү теләге тудыру	төркемнәрдә эш, индивидуаль биремнәр, рәсемнәр буенча сөйләү	белү, ничек булышканны әйтә белү	ь эшли белү			
51	Ю. Ермолаевның “Ике пирожный” хикәясе.	Д/МС	Ю. Ермолаевның “Ике пирожный” хикәясе. Текст белән эш	Хезмәткә карата ихтирамлы караштa булу, башкаларга ярдәм итү теләге тудыру	Мәгълүматны туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу	Ю. Ермолаевның “Ике пирожный” хикәясе буенча таблица белән эшли белү, план төзү	Таблица белән эшли белү			
52	Сүзлек диктанты. Ю. Ермолаевның “Ике пирожный” хикәясен сәхнәләштерү	Д/МС	Сүзлек диктанты. Ю. Ермолаевның “Ике пирожный” хикәясен сәхнәләштерү	Әхлак тәрбиясе бирү	Алган белемнәрне гомумиләштерерг гә өйрәтү	План буенча әкиятнең эчтәлеген сөйләү, сәхнәләштерү	Сүзлек диктанты язу	Сүзлек диктант ы		
53	Лексик-грамматик күнегүләр эшләү.	ЛГКК	Кереш сүзләрне актив кулланылышка кертү. Күнегәләр эшләү	Укучыларда телне өйрәнергә теләк булдыру	Парлап эшләү күнекмәләрен камилләштерү, аралаша белү сәләтен үстерү	Укучыларның фикерләү дәрәҗәсен үстерү, үз фикереңне әйтә белү	Чагыштыра һәм гомумиләш терә белү			
54	Изложение. «Кунак апа”	ЛГКК	БСҮ Изложение язу өстендә эш.	Дустыңа карата хөрмәт хисе формалаштыру	логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү	Ишеткәнне аңлап яза белү. Эзлекле сөйләү, план буенча фикерләрне туплау һәм язма формада җиткерә белү	Изложениея зу	Изложе ние		
55	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы.	ЛКФ	Хаталар өстендә эш. Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы. Грамматик күнегүләр эшләү	Ипине зурлау, аңа карата хөрмәт хисе булдыру	Хәзерге заман хикәя фигыльнең барлык һәм юклык формасын сөйләмдә куллана белү	Әңгәмә, сорауларга җавап бирү, язма тикшерү. Ипи пешерү турында сөйли белү	Хаталар өстендә эшләү			

56	“Тавык, Тычкан һәм Көртлек” әкиятендәге лексик-грамматик материал.	ЛГКК	“Тавык, Тычкан һәм Көртлек” әкиятендәге лексика белән танышу	Хезмәткә карата ихтирамлы караштa булу	Әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңлый һәм аңа туры килерлек җавап бирә белү	Тема буенча бирелгән сөйләм үрнәкләрен кулланып, сөйли белү һәм сорауларга җавап бирә белү	Парларда эшләү			
57	“Тавык, Тычкан һәм Көртлек” әкияте.	Д/МС	“Тавык, Тычкан һәм Көртлек” әкияте. Текст белән эш	Хезмәткә карата ихтирамлы караштa булу, башкаларга ярдәм итү теләге тудыру	Мәгълүматны туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу	“Тавык, Тычкан һәм Көртлек” әкияте буенча план төзү	План буенча сөли белү			
58	Без әкият сөйлибез	Д/МС	“Тавык, Тычкан һәм Көртлек” әкиятен сәхнәләштерү	Әхлак тәрбиясе бирү	Алган белемнәрне гомумиләштерергә өйрәтү	План буенча әкиятнең эчтәлеген сөйләү, сәхнәләштерү	Татар халык әкиятләре			
59	Ипи ничек пешә?	Д/МС	Ипи пешерү турында сөйләшү	Әхлак тәрбиясе бирү	Үзләштергән белемнәрне системага салырга өйрәтү	Фронталь әңгәмә, индивидуаль тикшерү, бирелгән сүзләрне кулланып, ипи пешерү турында сөйли белү	Таблица белән эшләү			
60	Билгесез үткән заман хикәя фигыльнең зат – сан белән төрләнеше.	ГКК	Билгесез үткән заман хикәя фигыльнең зат – сан белән төрләнеше. Грамматик күнегүләр эшләү	Укыту-укуга карата ихтирамлы караш булдыру,укучыларны яхшы укуга өндәү	Үрнәк буенча эшләү, сорауларга җавап бирү, үзләштерелгән белемнәрне куллана белү	Билгесез үткән заман хикәя фигыльләрне кулланып, хикәя образларына бәя бирә белү, эчтәлеген сөйли белү	Чагыштыра һәм гомумиләштерә белү			
61	“Мин – өйдә булышчы” темасын кабатлау.	Д/МС	Тема буенча өйрәнгән лексиканы кабатлау. Әкият язу	Әкият геройларының гамәлләренә бәя бирү	Алган белемнәрне гомумиләштерергә өйрәтү	Фронталь әңгәмә, индивидуаль тикшерү, бирелгән текстны кулланып, әкиятне дәвам итү	Иҗади эш			
Дуслар белән күңелле – 26 сәгать										
62	“Минем дусларым” темасы буенча лексик-	ЛГКФ	“Минем дусларым” темасы буенча лексика белән танышу. Күнегүләр эшләү	*Дуслык, дуслар* төшенчәләрен аңлап кабул итү	Әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый белү, аралашу	Тема буенча бирелгән сөйләм үрнәкләрен кулланып, дусларың турында сөйли белү	Парларда һәм төркемнәрдә эшләү			

	грамматик материал.				күнекмәләре формалаштыру					
63	Минем дусларым бар.	Д/МС	Лексика белән эш. Хикәя төзү	Дусларыңа бәя бирә белү.	Әңгәмәдәшең белән аралашу калыбын төзү, сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	“Минем дусларым бар” темасын дәреслектәге план буенча сөйли белү, дуслашырга тәкъдим итә белү.	Хикәя төзү			
64	Сочинение. “Минем дустым”	Д/МС	Дустыңа бәя бирү, хикәя язу.	Дустыңа карата уңай караш, ихтирам тәрбияләү	Алган белемнәрне системалаштыр ырга өйрәтү	Дустың турында, аның шәхси сыйфатлары турында сөйли белү.	Язма сөйләм күнек-мәләрен камил-ләштерү	сочине ние		
65	Сыйфат. Сыйфат дәрәҗәләре.	ГКФ	Сыйфатны искә төшерү, сыйфат дәрәҗәләрен өйрәнү.	Сыйфатларны кулланып, дустыңа уңай бәя бирү	Әңгәмәдәшеңне ң фикерен тыңлый белү, аралашу күнекмәләре формалаштыру	Сыйфатларны, сыйфат дәрәҗәләрен сөйләмдә актив куллану	Күнегүләр эшләү			
66	Сыйфат дәрәҗәләренең сөйләмдә кулланылышы	ГКК	Сыйфат дәрәҗәләрен сөйләмдә куллану, күнегүләр эшләү.	Дусларыңны, яшьтәшләреңне җылы сүз белән куандыра, мактый белү	Эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра белү	Сыйфатларны, сыйфат дәрәҗәләрен кулланып, дустыңны мактый белү	Күнегүләр эшләү			
67	“Язгы каникул” хикәясендәге лексик-грамматик материал	ЛГКК	“Язгы каникул” хикәясе буенча лексика белән танышу. Фигыль формаларын кабатлау.	Әхлакый кагыйдәләргә таянып, яшьтәшләреңә киңәш бирү	Әңгәмәдәшеңне ң фикерен тыңлый белү, аралашу күнекмәләре формалаштыру	Киңәш һәм боеруны белдерү формаларын истә калдыру	Таблица белән эшләү			
68	“Язгы каникул” хикәясе.	ЛГКК	“Язгы каникул” тексты белән эшләү.	Яшьтәшьләрең белән аралашканда дөрес итеп киңәш бирә, боера белү.	Мәгълүматны туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу	Киңәш һәм боеруны белдерү формалары, диалогтан монологка чыгу	Текст белән эшләү			

69	Боеруны һәм үтенечне белдерү.	Д/МС	Боеруны һәм үтенечне белдерүче җөмләләр .	Яшьтәшьләрең белән аралашканда киңәш бирүне, үтенүне дөрес куллана белү	Әңгәмәдәшенне ң фикерен тыңлый һәм үз фикереңне дөрес итеп әйтә белү	Үтенеч һәм боеруны белдерү формаларын сөйләмдә актив куллану	Ситуатив күнегүләр эшләү			
70	Без матур сөйләшәбез.	Д/МС	Әдәпле сөйләм үрнәкләре белән эшләү.	Әдәпле сөйләшергә өйрәтү	Уку эшчәнлеген оештыра белү, нәтиҗәле эш күнекмәләрен ныгыту	Киңәш, үтенеч һәм боеруны белдерү формаларын сөйләмдә куллану.	Парларда эшли белү			
71	“Дусларга ни өчен күңелсез?”	Д/МС	“Язгы каникул” тексты буенча күнегүләр эшләү	Тексттагы геройларның үз-үзләрен тотышына карата фикереңне әйтә белү.	Әңгәмәдәшенне ң фикерен тыңлый, аңлый һәм аңа туры килерлек җавап бирә белү	Өйрәнелгән лексик-грамматик материалны кулланып сөйләм оештыру.	Күнегүләр эшләү Язма сөйләм күнекмәләр ен камилләште рү			
72	Иҗади эш. “Язгы каникул” хикәясен үзгәртеп язу.	ГКФ	Ситуациядән чыгып, “Язгы каникул” хикәясен үзгәртеп язу.	Иптәшләреңә карата уңай караш, ихтирам тәрбияләү	Алган белемнәрне гомумиләштерер гә өйрәтү	Фронталь әңгәмә, индивидуаль тикшерү, бирелгән текстны кулланып, хикәяне үзгәртеп язу	Иҗади эш (хикәя язу)			
73	Телефоннан сөйләшү этикеты.	Д/МС	Телефоннан сөйләшү этикеты белән танышу, диалоглар белән эш.	Телефоннан сөйләшкәндә әдәплелек кагыйдәләрен истә тоту	Тема буенча әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңлый һәм аңа туры килерлек җавап бирә белү	Телефоннан сөйләшү кагыйдәләре. белән әңгәмә кора белү.	Әңгәмә кору			
74	**“Дуслар белән күңелле” темасы буенча контроль эш.**	ЛГКТ	Алган белемнәрне куллануны тикшерү, аны куллануга контроль эш	Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	уку эшчәнлеге нәтиҗәләрен контрольгә ала белү	Алган белемнәрне практикада куллана белү	мөстәкыйль эшләү	**контроль эш**		
75	Хаталар өстендә	ЛГКК	Контроль эштә	Шәхесара һәм	Мәгълүматны	Нәрсә ашарга	Хаталар			

	эш. Татар халык ашлары		җибәрелгән хаталар өстендә эш. Татар халык ашлары белән танышу.	мәдәниятара аралашуда татар халык ризыкларына карата ихтирамлы караш булдыру	туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу	яратканыңны әйтә, сорый белү, ризык исемнәрен сөйләмгә кертү	өстендә эш		
76	Минем яраткан ризыгым	Д/МС	Яраткан ризыклар турында сөйләм күнекмәләре булдыру.	Ризыкка карата уңай караш, ихтирам тәрбияләү	Әңгәмәдәшең белән аралашу калыбын төзү, сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Яраткан ризыгың турында сөйли белү.	Күнегүләр эшләү		
77	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	ГКК	Исемнәрнең килеш белән төрләнешен искә төшерү, өйрәнү.	Укучыларда телне өйрәнүгә кызыксыну уяту	Белемнәрне системага салу күнекмәләрен камилләштерү	Исемнәрнң килеш кушымчаларын сөйләмдә дөрес куллана белү.	Парларда эшли белү		
78	Туган көн – иң күңелле бәйрәм.	Д/МС	“Туган көн – иң күңелле бәйрәм” хикәясе өстендә эш.	Туганнарыңа, дусларыңа ихтирам хисе булдыру	Әңгәмәдәшең белән аралашу калыбын төзү, сөйләшүне башлый, дәвам итә, тәмамлый белү	Тема буенча сөйләм күнекмәләре булдыру. Кибетнең эш сәгатьләрен әйтә белү.	Парларда эшли белү		
79	“Гүзәл Ләйсәннәрдә” хикәясе	Д/МС	“Гүзәл Ләйсәннәрдә” хикәясе белән эш	Табын янында әдәплелек кагыйдәләрен истә тоту	Хикәянең эчтәлеген сөйли белү, табын янында үз-үзеңне тоту буенча киңәшләр бирә белү	Табынга чакыра, кыстый, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен формалаштыру	Текст белән эшләү		
80	Без табын әзерлибез	ЛГКК	Табын әзерләү турында сөйләшү	Табын янында әдәплелек кагыйдәләрен истә тоту	Сөйләм берәмлекләрен логик эзлеклелеккә салу	Табын әзерләү буенча сөйләм күнекмәләре булдыру	План төзү		
81	Мин салатлар	ЛГКК	Биремле диктант.	Башкаларга	Укытучының	Ризык әзерләгәндә	Биремле	Биремл	

	ясыйм. Биремле диктант.		Сүзләр белән эшләү, тема буенча сөйләм күнекмәләре булдыру.	карата кайгыртучанлык, хөрмәт хисләре формалаштыру	күрсәтмәләрен аңлап үти белү	нәрсәләр кулланганны сөйли белү	диктант.	е диктант		
82	Туган көнгә чакыру	Д/МС	Терәк сүзләр белән эшләү, тема буенча сөйләм күнекмәләре булдыру	Әхлак тәрбиясе бирү	Укучыларның сүзлек байлыгын арттыру, тема буенча сөйләм берәмлекләрен логик тәртипкә салу	Туган көнгә чакыру яза белү. Туган көн уеннары. Рәсем буенча хикәя төзү	Мөстәкыйль эшләү			
83	Сочинение. “Туган көн - күңелле бәйрәм”	ЛГКК	Туган көн темасына караган лексика.	Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	иҗади һәм эзләнү характерындагы проблемаларны мөстәкыйль рәвештә чишү	Алдагы дәресләрдә өйрәнелгән лексик-грамматик материалны кулланып сочинение язу	Иҗади эш	сочинение		
84	Бәйлек сүзләр.	ЛКК	Бәйлек сүзләр белән эшләү. Күнегүләр эшләү	*Чисталык, пөхтәлек* төшенчәләрен аңлап кабул итү	Укучыларның сүзлек запасын баету, фикерләрне логик чылбырга салу	Бәйлек сүзләрнең килеш белә Мәгълүматны туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу	Күнегүләр эшләү			
85	“Табын янында” хикәясе	ЛГКК	Текст белән эшләү	Әдәплелек, табын янында үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен искә төшерү, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	Мәгълүматны туплау өчен, күмәк эшчәнлектә катнашу, тиешле мәгълүматны билгеләү, анализлау	Хикәя эчтәлеге буенча сөйләм күнекмәләре булдыру	Текст белән эшләү			
86	Без табын янында	ЛКК	Текст буенча күнегүләр эшләү	Әдәплелек, табын янында үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен искә төшерү,	Коммуникатив мәсьләдән чыгып, фикерне төгәл итеп җиткерү	Табын янында үз-үзеңне тоту турында сөйләшү, киңәшәр бирә белү. тема буенча сөйләм күнекмәләре	күнегүләр эшләү			

				аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау		булдыру				
87	“Дуслар белән күңелле” темасы буенча лексик-грамматик материалны кабатлау	Д/МС	“Дуслар белән күңелле” темасына караган лексик-грамматик материал	*Дус, дуслык* төшенчәләрен аңлап кабул итү, укучыларда башкаларга карата кайгыртучанлык, кеше кадерен белү кебек хисләр формалаштыру	Укучыларның сүзлек запасын баету, парлап эшләү күнекмәләрен камилләштерү	Бәйлек сүзләрне кулланып сорауларга җавап бирү, тәрҗемә итү, тема буенча сөйләм күнекмәләрен ныгыту	индивидуаль тикшерү			
Дүрт аяклы дусларыбыз – 8 сәгать										
88	Дүрт аяклы дусларыбыз, аларның гадәтләре.	ЛКФ	“Дүрт аяклы дусларыбыз” темасына караган лексик-грамматик материал. Күнегүләр эшләү	Хайваннарга карата кайгыртучанлык хисләре формалаштыру	Этләрне классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгеләү	Этнең барлыгы, юклыгы, этнең кемнеке икәнен әйтә белү, этләрнең гадәтләре турында сөйли белү	Биремнәр эшләү			
89	Дүрт аяклы дусларыбыз, аларның кыяфәтләре, токымнары.	ЛКФ	Тема буенча яңа сүзләр белән танышу	Дүрт аяклы дусларга карата кайгыртучанлык хисләре формалаштыру	Сөйләм берәмлекләрен логик тәртипкә салу	Этләрнең токымнары, кыяфәтләре, кушаматлары турында сөйли, сорый белү	Төркемнәрдә эшләү			
90	Минем дүрт аяклы дустым. Сүзлек диктанты	Д/МС	Сүзлек диктанты Тема буенча бирелгән сүзләр белән эшләү	Дүрт аяклы дусларга карата кайгыртучанлык хисләре формалаштыру	Тема буенча үз фикереңне белдерә алу	Этләрнең гадәтләре турында сорый, сөйли белү	Таблица белән эшләү	Сүзлек диктанты		
91	Минем этем	Д/МС	Сүзләр белән эшләү, тема буенча хикәя төзү	Этләргә карата җаваплылык хисләре формалаштыру	Укучыларның сүзлек запасын баету, парлап эшләү күнекмәләрен камилләштерү	Парларда һәм аерым укучыларның эшен бәяләү	хикәя төзү			
92	Мөстәкыйль эш.	ЛГКК	Тема буенча	Хайваннарга	Укучыларның	Үзләштерелгән	Мөстәкыйл	Мөстәк		

	“Минем дүрт аяклы дустым”		лексиканы кабатлау.	карата җаваплылык хисләре формалаштыру	сүзлек запасын баету, парлап эшләү күнекмәләрен камилләштерү	белемнәрне куллана белү	ь эшләү	ыйль эш		
93	*Мин,син* зат алмашлыкларының килешләр белән төрләнеше.	ГКФ	Хаталар өстендә эш Сөйләм үрнәкләре буенча җөмләләр төзү. *Мин, син* зат алмашлыклары	Этләргә карата кайгыртучанлык, мәрхәмәтлелек сыйфатлары булдыру	билгеләнгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү, җибәрелгән хаталарны төзәтә белү	*Мин, син* зат алмашлыклары белән эшләү, тема буенча сөйләм күнекмәләре булдыру.	Хаталар өстендә эш			
94	Х.Гардановның ”Акыллы Карабай” хикәясендәге лексик-грамматик материал	ЛГКК	Х.Гардановның”Акыллы Карабай” хикәясендәге лексика белән танышу. Рәсемнәр буенча эш, сорауларга җавап бирү	Этләргә карата кайгыртучанлык, мәрхәмәтлелек сыйфатлары булдыру	Бирелгән тексттан төп мәгълүматны аерып алу, аның эчтәлегенә бәя бирә белү	Х.Гардановның”Акыллы Карабай” хикәясендәге лексиканы сөйләмдә куллану	Лексика белән эшләү			
95	Гардановның ”Акыллы Карабай” хикәясе	Д/МС	Текст белән эш	Этләргә карата кайгыртучанлык, мәрхәмәтлелек сыйфатлары булдыру	Сөйләм берәмлекләрен логик тәртипкә салу	Хикәянең эчтэлеген сөйли белү.	Текст белән эшләү			
Без спорт яратабыз – 7 сәгать										
96	Минем сәламәтлегем.	ЛКФ	Тән әгъзалары исемнәре. Исемнәрне сөйләмдә куллану	Үз сәламәтлегенә карата кайгыртучанлык формалаштыру	Әңгәмәдәшең белән сөйләшүне оештыра белү	Тән әгъзалары исем-нәрен, кайсы җирең-нең авыртканын табибка әйтә белү, иптәшеңнән кайсы җире авыртканын сорый белү	Төркемнәрдә эшләү			
97	Мин табибта.	Д/МС	Мин – табибта... Ситуатив күнегүләр эшләү	Табиблар хезмәтенә карата хөрмәт хисе формалаштыру	мәгълүматны туплау өчен күмәк эшчән-лектә катнашу	Үзләштерелгән белемнәрне куллана белү	Парларда эшләү			
98	Спорт төрләре.	ЛКФ	Спорт төрләре,	Укучыларда	Ихтыяр көче,	Нинди спорт төре	Аутентив			

			яраткан спорт уены турында сөйләшү	спорт яки физкультура белән шөгыльләнү теләге булдыру	максатчанлык, активлык кебек сыйфатларга ия булуга ирешү	яратканны сорый, әйтә белү. Спорт уеннарына чакыра белү, нишләргә кирәклеген әйтә белү	материал белән эшли белү			
99	**Йомгаклау (еллык) контроль эше.**	ЛГКК	Алган белемнәрне кулланыны тикшерү, аны куллануга контроль эш	Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау	уку эшчәнлеге нәтиҗәләрен контрольгә ала белү	Алган белемнәрне практикада куллана белү	мөстәкыйль эшләү	Контроль эш		
100	Хаталар өстендә эш. Сәламәт булу өчен нишләргә кирәк?	ЛГКК	Булат Мотыйгуллинның “Сәламәт булыйк” шигыре	Үз сәламәтлегеңә карата кайгыртучанлык формалаштыру	Сөйләм берәмлекләрен логик тәртипкә салу	Йомгаклау (еллык) контроль эшендә җибәрелгән хаталарны төзәтү. Сәламәт булу өчен бер-береңә киңәшләр бирә белү.	Хаталарга анализ ясау			
101	Сабантуй бәйрәме. ***Татар халкының милли уеннары.***	Д/МС	Сабантуй бәйрәме, Сабантуй уеннары турында сөйләшү Фигыльләрне искә төшерү.	шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда татар теленә, халкыбызның милли бәйрәмнәренә карата ихтирамлы караш булдыру	укучыларның сүзлек запасын баету, тема буенча иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм булдыру	Сабантуй бәйрәме, андагы уеннар турында сөйли белү. Сабантуйга чакыра белү				
102	Үткәннәрне гомумиләштерел кабатлау.	Д/МС	Тема буенча алган белемнәрне ныгыту. Фигыльләрне кабатлау. Рәсемнәр белән эш	Татар теленә хөрмәт тәрбияләү	Үз фикереңне белдерә алу, логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү	Татарча дөрес итеп сөйләшә белү. УУГен мөстәкыйль рәвештә куллана белү. Өйрәнелгән лексик-грамматик материлны кулланып, бирелгән темаларга сөйләшә белү.	Рәсемнәр белән эшләү			

ТАТАР УРТА (ТУЛЫ) ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ МӘКТӘПЛӘРЕНЕҢ 5 НЧЕ СЫЙНЫФ УКУЧЫЛАРЫ ӨЧЕН ТАТАР ТЕЛЕННӘН ЭШ ПРОГРАММАСЫ

(Татар теле: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5 нче сыйныфы өчен укыту әсбабы / Ч.М.Харисова, Н.В.Максимов, Р.Р. Сәйфетдиновов – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2015 буенча)

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

5 нче сыйныфлар өчен татар теленнән эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “Об образовании в Российской Федерации”).
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “Об образовании” № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8).
3. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халыклары телләре турында”гы 126-ФЗ нчы номерлы Законы (24.07.1998).
4. РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы приказы, 30 нчы август, 2013 нче ел №115 (“Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – начального общего, основного общего и среднего общего образования”).
5. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (Закон Республики Татарстан от 08.07.1992 № 1560-XII (ред. от 03.03.2012г.) “О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан”).
6. “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законы, 2004нче ел, 1нче июль.
7. “2014-2020 нче елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы”, 2013 нче ел, 25 нче октябрь, 794 нче карар.
8. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).
9. Татарстан Республикасында 2012-2020 нче елларда фән һәм мәгариф үсеше турында “Дәүләт программасы”.
10. 2010-2015 нче елларда Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү стратегиясе “Киләчәк” программасы.

5 нче сыйныф өчен "Татар теле" курсының эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Татар телендә гомуми төп һәм урта белем бирү мәктәпләре өчен ана теленнән программа (5 – 9 нчы сыйныфлар), төзүче-авторлары:

Г.Р.Галиуллина, М.М. Шәкүрова) – Казан, 2013, 5 нче сыйныф өчен Ч.М.Харисова, Н.В.Максимов Сәйфетдиновов, Р.Р. тарафыннан төзелгән (Казан: Татарстан китап нәшрияты 2012), Татарстанның Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән укыту әсбабына нигезләнеп төзелде.

Дәреслек: Татар теле: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5 нче сыйныфы өчен укыту әсбабы Ч.М.Харисова, Н.В.Максимов Сәйфетдиновов, Р.Р. – Казан: Татарстан китап нәшрияты 2012.

Татар теленнән белем бирүнең төп максаты:

Федераль дәүләт стандарты таләпләрен тормышка ашыру белән бергә, укучыларда лингвистик (тел), коммуникатив (аралашу), милли мәдәният өлкәсенә караган культурологик (мәдәни) компетенцияләр булдыру. Укучының үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү.

Бурычлары:

- Укучыларның башлангыч мәктәптә фонетик, орфоэпик, орфографик, лексик, грамматик нигезләреннән алган белемнәрен системалаштыру, катлаулырак формаларда өйрәтүне дәвам итү.
- Укучыларның иҗади һәм мөстәкыйль фикерли алу мөмкинлекләрен үстерү, үз фикерләрен дәлилләргә күнектерү.
- Телнең төп грамматик чараларын сөйләм процессында куллануга ирешү.
- Татар әдәби тел нормаларын һәм стилистик мөмкинлекләрен ачык күзаллауга, аларны тиешенчә куллана белергә өйрәтү, сөйләм эшчәнлегенең үзара аралашу чарасы икәнен аңлату.
- Баланың үзен тәрбияләү, үзе белән идарә итү, үз фикерен яклый алу сәләтен үстерү.
- Укучының үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү.
- Җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләренә, әхлак нормаларына төшендерү.
- Укучыларның иҗади сәләтләрен үстерү.
- Сөйләм культурасы булдыру.

Белем дәрәҗәсенә таләпләр:

- Исем, фигыль, зат алмашлыкларын таба белү, аларның морфологик үзенчәлекләрен билгели алу.
- Сүзтезмәләрне, аларның төрләрен аера белү.
- Морфологик анализ ясау үзенчәлекләрен үзләштерү.
- Синтаксик анализ ясау элементларын үзләштерү.
- Фонетик, сүз ясалышы һәм лексик закончалыкларны күрә белү.
- Сүзне катлаулы тел берәмлеге буларак бәяләүгә ирешү.
- Төрле тип сүзлекләрнең төзелү принципларын үзләштерү.
- Укылган текстның эчтәлеген аңлау, үз мөнәсәбәтеңне белдерү.
- Укылган текстка бәйле рәвештә телдән һәм язмача фикер белдерү.
- Сыйныфташлары һәм укытучы белән фикер алышу, үз фикерен дәлилли белү.
- Тәкъдим ителгән темага телдән һәм язмача бәйләнешле текст төзү.

– Телдән һәм язма сөйләм үзенчәлекләрен аера белү һәм урынлы куллану.

Күнекмәләргә таләпләр: (уку елы башында):

- татар графикасы үзенчәлекләрен, татар алфавитын белү;
- татар теленең авазларын һәм хәрефләрен, аларның әйтелеш һәм язылыш үзенчәлекләрен аңлау;
- сүзләрне иҗекләргә бүлү, сүз басымын билгеләү;
- сүзнең мәгънәле кисәкләрен аера белү;
- өйрәнелгән сүз төркемнәрен бер-берсеннән аера һәм аларның үзенчәлекләрен аңлата белү;
- сүзтезмә һәм җөмләне аеру, җөмләнең әйтү максаты буенча төрләрен аеру;
- җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен аеру;
- авазларга, сүзләрнең мәгънәле кисәкләренә, сүз төркемнәренә һәм җөмләгә өйрәнгән күләмдә характеристика бирү;
- бирелгән җөмләләрне аңлап һәм дөрес итеп укый белү;
- 35-40 сүздән торган 9-11 җөмләле текстны дөрес итеп күчереп язу;
- фонетик, лексик, грамматик биремле күнегүләрне башкару;
- укылган (тыңланган) текстка карата сораулар куя белү, текст эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирә алу;
- зур булмаган текстның эчтәлеген сөйләү;
- диалогик һәм монологик формада аралашу күнекмәләрнә ия булу;
- төрле төрдәге диктант, изложение, сочинение язу;
- көндәлек аралашуга бәйле татар сөйләм этикеты формаларын дөрес куллану;
- татар теленең орфоэпик нормалары нигезендә аралаша алу;
- тел чараларының төрле жанрдагы әсәрләрдә кулланылу үзенчәлекләрен күрә белү;
- татар һәм рус телләренең уртак һәм аермалы якларын күрә белү, сөйләм барышында ике тел чараларын бутамау;
- татар теленнән алган белемне башка фәннәрне үзләштерүдә файдалана белү.

Бер минутка 85-95 сүздән торган текстны дөрес итеп укый, эчтәлеген аңлый һәм сөйли алу; чиста һәм матур итеп 60 билге (хәреф) яза белү.

Күнекмәләргә таләпләр (уку елы ахырына)

- сузык һәм тартык авазлар арасындагы аерманы аңлату; о, ы, ә, я, ю, е, ё, в, к, г хәрефләре белдергән авазларга аңлатма бирү; ул хәрефләрне һәм ь, ъ хәрефләренең язылышын аңлату; сузык һәм тартык авазларга хас булган фонетик законнар күзәтелгән сүзләрне дөрес әйтү һәм язу;
- өйрәнелгән темаларга бәйле рәвештә сүзләргә фонетик һәм лексик анализ ясау, аларга төзелеше һәм ясалышы ягыннан характеристика бирү; гади җөмләләргә синтаксик анализ ясау; бирелгән үрнәкләргә нигезләнеп, гади һәм кушма җөмләләр төзи белү;
- бирелгән таныш сүзләрнең мәгънәләрен аңлату; башлангыч сыйныфта өйрәнгәннәрне истә тотып, өйрәнелгән орфограммаларны табу; җөмләдәге сүзләрнең язылышын аңлату, җөмлә ахырында һәм кушма җөмләдә тиешле тыныш билгеләрен кую;
- татар теленең үз сүзләрен һәм алынма сүзләрне аеру, мәгънәләрен аңлау; төрле сүзлекләрдән файдалана белү; фрезеологик әйтелмәләрнең мәгънәләрен аңлау;

- сүзләрнең мәгънәле кисәкләрен табу һәм аларга аңлатма бирү, аларны шартлы билгеләр белән күрсәтү; ясалышы ягыннан төрләрен билгеләү;
- текстның темасын һәм төп фикерен аңлау, гади план төзеп, эчтәлеген сөйләү; сочинение һәм изложение язу; телдән һәм язма сөйләмдә фикерләрне тәэсирлерәк итеп белдерү өчен, синонимнарны файдалана белү;
- эш кәгазьләре төрләреннән хат, мәкалә, белешмә яза белү.
- Бер минутка 16-17 сүз (90-95 хәреф) язу, 70-110 сүз (160-250 иҗек, 415-650 хәреф) уку.

Уку фәненең уку планында тоткан урыны

Мәктәптә татар теле предметы әһәмиятле предметларның берсе**.** Татар мәктәпләрендә татар балаларына татар телен өйрәтү үз телләрен өйрәнүгә кызыксыну, омтылыш уятуга, мәхәббәт хисләре тәрбияләүдә әһәмиятле роль уйный.

Укыту планында каралганча, татар теле дәресләре өчен эш программасы атнага 3 сәгать исәбеннән елга 105 сәгатькә төзелде.

Укытуның көтелгән нәтиҗәләре

Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:

- шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү:
- милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру;
- әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү;
- күршеңә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү;
- үз алдыңа максат кую, аңа ирешү юлларын эзләү;
- уңышларыңа яки уңышсызлыкларыңа, аларның сәбәпләренә дөрес бәя бирү;
- индивидуаль эшчәнлек стилен формалаштыру:
- төрле мәгълүмат чараларын (сүзлекләр, Интернет ресурслар һ.б.) танып-белү һәм аралашу вакытында куллану;
- активлыкка, мөстәкыйль, иҗади фикер йөртергә, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген башкару, шәхес буларак формалашуны дәвам итү;
- үзең алган белем күнекмәләрен тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү.

Метапредмет нәтиҗәләр:

Танып-белү гамәлләре:

- танып-белү юнәлешендәге максатларны билгеләү;
- укучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра
- белүе, бәяләве, үзенең кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве;
- мөстәкыйль рәвештә теманы, куелган проблеманы ача белү, фикер йөртү;
- уку мәсьәләсе тирәсендә логик фикерләү;
- фикерләүдә логик чылбыр төзү;
- тема тирәсендәге төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү;

Коммуникатив УУГ

- тыңлый белү;
- диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу;
- сыйныфташлары һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү;

- төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү;
- үз фикерен дәлилли белү, тормыштан мисаллар китерү;
- төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау;
- үз фикерен тулы һәм төгәл итеп әйтә белү;
- күмәк эш вакытында уртак фикергә килү;
- мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек итүдә инициативасы күрсәтү;
- укылган текстлар буенча сораулар бирә алу;
- бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау, фикер әйтү автор фикере белән чагыштыру;
- үз эшен контрольдә тоту, сыйныфташларына ярдәм итү;
- коммуникатив күнекмәләрнең кеше тормышындагы ролен билгеләү;
- үз фикерләрен телдән һәм язмача җиткерә белү;
- башкаларны тыңлый, киңәш бирә белү;
- сыйныфташлары каршында төрле темаларга, башкарылган проектлар буенча чыгыш ясау;
- иптәшеңнең гамәлләрен бәяләү, күршең белән хезмәттәшлек итү.

Регулятив УУГ:

- дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын мөстәкыйль формалаштыру;
- проблеманы аңлап гипотеза чыгару, үз фикереңне дәлилләр китереп раслый белү, телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен аерып алу, нәтиҗәләрне формалаштыру;
- максатка ирешү юлларын билгеләү;
- үз эшчәнлегеңнең нәтиҗәле булуына ирешү, үз эшчәнлегеңне контрольгә алу;
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләренең җавапларын бәяләү;
- кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу;
- эшләнгән эшкә бәя бирү, сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.

Предмет нәтиҗәләр:

- фонетик, сүз төзелеше һәм лексик берәмлекләр белән эш итүне ныгыту;
- орфоэпик һәм орфографик кагыйдәрне үзләштерү, гамәли куллана белү;
- сүзнең лексик мәгънәсен билгели һәм сөйләмдә урынлы куллана белү;
- тел материалы белән логик фикерләүне сорый торган эш төрләрен башкару;
- исем, фигыль, зат алмашлыкларын табарга өйрәтү, аларның морфологик үзенчәлекләрен һәм җөмләдә кулланылышын аңлау;
- сүз төркемнәрен дөрес язу, аларны сөйләмдә дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү;
- сүзтезмәләрне аера белү, алардагы ияртүче һәм иярүче сүзне билгеләп, бәйләүче чараларны күрсәтү;
- әйтү максаты буенча төрле җөмләләрне аера белү, аларны дөрес интонация белән әйтү, алардан соң тиешле тыныш билгеләре кую осталыгы һәм күнекмәләре булдыру;
- сүзләрдән – җөмләләр, җөмләләрдән бәйләнешле текст төзү осталыгы булдыру;
- морфологик, синтаксик анализ ясау элементларын үзләштерү;
- телдән һәм язма сөйләмне синонимнар, фразеологизмнар белән баету, бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләрдән дөрес файдалана белү, сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәләрен урынлы куллану;

- өрле теллəрдəн кергəн сүзлəрнең мəгънəлəрен аңлап куллану һəм дөрес əйтү күнекмəлəре булдыру;
- сөйлəм эшчəнлеге төрлəре буенча ныклы күнекмəлəр булдыруны дəвам итү;
- телдəн һəм язма сөйлəм осталыгы һəм күнекмəлəрен камиллəштерү;
- укучыларны иҗади эшчəнлеккə тарту, проект эшлəре белəн кызыксындыру.

Тематик планлаштыру

Дəрес №	Дəрес темасы	Дəрес саны	Укучы лар эшчəнлеге
1.	Тел ул – халыкларның иң əһəмият-ле аралашу чарасы	1	Кереш сүз, əңгəмə. Сораулар буенча төркемнəрдə эш. Терəк схема ясау
2.	Башлангыч сыйныфларда үткəннəрне кабатлау	1	Күнегүлəр эшлəү.Сүз төркемнəрен кабатлау
3.	Башлангыч сыйныфларда үткəннəрне кабатлау	1	Җөмлə кисəклəрен кабатлау
4.	**БСҮ “Җəй нəрсəсе белəн матур?” дигəн темага сочинение язу**	1	
5.	Хаталар өстендə эш. Сүз төркемнəре турында гомуми төшенчə	1	Мөстəкыйль һəм ярдəмче сүз төркемəрен искə төшерү.
6.	Исем. Ялгызлык һəм уртаклык ис-емнəр.	1	Ялгызлык һəм уртаклык исемнəрне ае-ра белү өчен күнегүлəр эшлəү.
7.	Берлек һəм күплек сандагы ис-емнəр	1	Исемнең терəк схемасын ясау. Күнегүлəр эшлəү
8.	Исемнəрнең килеш белəн төрлəнеше	1	Килеш сорауларын һəм кушымчаларын дөрес билгелəр гə өйрəнү
9.	Үткəннəрне кабатлау буенча дик-тант (№1)	1	«Исем» темасындагы өйрəнгəн кагыйдəлəргə күнегүлəр эшлəү
10.	**БСҮ Изложение**	1	Хикəянең эчтəлеге буенча план төзү. Изложение язу. Исемнəрнең килешлə рен күрсəтү
11.	Хаталар өстендə эш. Алмашлык. Зат алмашлыклар	1	Язма эштə җибəрелгəн хаталар өстендə эшлəү. Алмашлык турында аңлату, нинди сүз төркемен алмаштырып килүдəн чыгып, төркемчəлəргə бүлү. Күнегүлəр эшлəү
12.	Сорау алмашлыклары	1	Сорау алмашлыкларының килеш белəн төрлəнешен аңлату, күнегүлəр эшлəү
13.	Сан. Берəмлеклəрне һəм дистəлəрне белдерə торган саннар	1	Күнегүлəр эшлəү
14.	Сөйлəмдə сан алмашлыклары: ничə? ничəнче? ничəшəр? күпме? никадəр?	1	Күнегүлəр эшлəү
15.	**Тикшерү диктанты**	1	Күнегүлəр эшлəү
16.	Хаталар өстендə эш. Сыйфат	1	Язма эштə җибəрегəн хаталар өстендə эшлəү. Аңлату.

			“Сүз төркемнәре” таблицасы буенча эш. Тактада эшләү
17.	Синоним һәм антоним сыйфатлар	1	Лексика бүлеген искә төшерү: антоним, синоним, искергән сүзләр буенча күнегүләр эшләү
18.	Фигыль. Фигыльнең барлык-юклык төре	1	Эшнең башкарылу-башкарылмавыннан чыгып, барлык-юклык төрен аңлату, телдән күнегүләр эшләү
19.	Фигыльнең нигезе	1	81 нче күнегү дәге рәсем буенча эшләү
20.	Боерык фигыль	1	План буенча хикәянең эчтәлеген сөйләү
21.	Хикәя фигыль	1	«Казан – спорт шәһәре» дигән темага кечкенә хикәя язу
22.	Шарт фигыль	1	Күнегүләр эшләү
23.	Исем темасына карата контроль диктант	1	Диктант язу
24.	Хаталар өстендә эш. Рәвеш турын-да төшенчә	1	Күнегүләр эшләү. Диалог төзетү
25.	Вакыт, урын, сәбәп-максат рәвешләре	1	Хикәянең эчтәлеген сөйләү
26.	Антоним рәвешләр. Сөйләмдә рәвеш алмашлыклары	1	Урын һәм вакыт хәлләрен кулланып хикәя төзү
27.	Үткәннәрне кабатлау	1	Күнегүләр эшләү. Авыр очракларны аңлату
28.	***Бәйләнешле сөйләм үстерү.*** **Контроль изложение**	1	Укытучы укыганны тыңлау, гади план төзү һәм сөйләп карау. Караламага язу, акка күчерү
29.	Рәвешләрне кабатлау	1	Язма эштә җибәрелгән хаталар өстендә эшләү. Рәвешләр турында катлаулы таблица бенча эшләү
30.	Җөмлә. Укучыларның сәнгатьле уку һәм укыганның эчтәлеген аңлау дәрәҗәләрен өйрәнү	1	Җөмләләргә синтаксик анализ ясау элементлары белән таныштыру: җөмләнең баш кисәкләрен билгеләү. Күнегүләр эшләү
31.	Әйтелү максаты ягыннан җөмлә төрләре. Хикәя җөмлә	1	Җыйнак җөмләләр, җөмләнең баш кисәкләрен билгеләү. Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
32.	**“Туган ягым” темасына сочине-ние**	1	124 нче күнегүдәге текст өстендә эшләү
33.	Сорау җөмлә	1	Күнегүләр эшләү. “Кем кемгә охшаган” дигән темага хикәя язү
34.	Боерык җөмлә. Җөмлә ахырына куела торган тыныш билгеләре. Тыныш билгесе һәм интонация	1	Аңлату, әңгәмә. Күнегүләр эшләү
35.	Гади җөмлә. Җөмләнең баш кисәкләре:ия һәм хәбәр	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
36.	Кушма җөмлә	1	Күнегүләр эшләү
37.	**Өйрәтү диктанты. Җыйнак җөмлә.**	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
38.	Җөмләдә баш кисәкләрнең кайсы сүз төркемнәре белән белдерелүе,	1	Җыйнак җөмләләр, җөмләнең баш кисәкләрен билгеләү. Аңлату, әңгәмә,

	урыны.		күнегүләр эшләү
39.	Зат алмашлыгы белән белдерелгән анықланмыш	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
40.	Зат алмашлыгы белән белдерелгән аныклагыч янына куела торган тыныш билгесе	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
41.	Җәенке җөмлә	1	Җөмләләргә морфологик-синтаксик анализ ясау.
42.	Җөмләнең иярчен кисәкләре. Аергыч		Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
43.	Тәмамлык. Сүзтезмәдә ияртүче һәм ияртүче кисәк	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
44.	Хәлләр. Вакыт һәм урын хәле.	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
45.	Хәлләр. Күләм, максат, рәвеш хәле.	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
46.	**Контроль диктант. (2 нче чиреккә йомгак)**	1	Диктант язу
47.	Хаталар өстендә эш. Шарт һәм кире хәлләр	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
48.	БСҮ.Сөйләм төрләре: сыйфатлама, хикәяләү һәм фикер йөртү турында башлангыч төшенчә	1	Аңлату
49.	Җөмләнең тиңдәш кисәкләре: тиңдәш ияләр, хәбәрләр, аергычлар, тәмамлыклар, хәлләр.	1	Күнегүләр эшләү
50.	Тиңдәш кисәкләр арасына куела торган тыныш билгеләре һәм теркәгечләр	1	Күнегүләр эшләү
51.	**“Җөмлә кисәкләре” темасына контроль диктант**	**1**	Диктант язу.
52.	Фонетика һәм орфоэпия турында төшенчә. Сөйләм органнары. Авазларның ясалышы	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
53.	Сузык һәм тартык авазлар таблицасы	1	Сузык авазларга характеристика (терәк схема ясау). Күнегүләр эшләү. Тартык авазлар турында катлаулы таблица бенча эшләү, шуңа нигезләнеп, гади таблица ясау
54.	Сингармонизм законы	1	Аңлату, әңгәмә
55.	Сүзләрнең язылышы һәм әйтелеше туры килгән һәм туры килмәгән очраклар. А хәрефе язылып та, [ә] авазы әйтелү очраклары	1	Аңлату, әңгәмә
56.	Ы хәрефе язылып та, [о] авазы; Беренче иҗектә ө хәрефе язылып, калган иҗекләрдә е язылу	1	Күнегүләр эшләү
57.	Ы+й хәрефләре язылып та, [и] авазы әйтелү очраклары	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү. Биремле карточкалар буенча эш
58.	Сөйләмдә тартык авазларның үзгәреше. [г],[гъ], [к], [къ] авазлары алдыннан килгәндә [н]авазының [ң] ла-	1	Язма эштә җибәрелгән хаталар өстендә эшләү Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү

	шуы. [к],[къ] авзлары кргән сүзләрнең дөрес язылышы.		
59.	[W] авазы әйтелгән сүзләрнең дөрес язылышы.[йә],[йү], [йу], [йы] авазлары әйтелгән сүзләрнең дөрес язылышы	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
60.	Ь, ъ хәрефләренең дөрес язылышы.[ң], [х], [h] авазлары әйтелгән сүзләрнең дөрес әйтелеше	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
61.	Үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау**. Фонетик анализ**	1	Татар телендәге сузык һәм тартык авазларга өлешчә характеристика бирә белү
62.	**Фонетика темасына диктант**	**1.**	Грамматик биремле диктант язу
63.	Диктантны укучылар белән бергәләп тикшерү. Язмадагы хаталарны табу, төзәтү күнекмәләре	1	Диктантта һәм грамматик биремнәрдә җибәрелгән хаталарны тишереп, анализ ясау, искә төшерү, белемнәрне ныгыту
64.	Сүз байлыгы һәм сөйләм культурасы	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
65.	Сүз байлыгы һәм сөйләм культурасы	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
66	Сүзнең лексик мәгънәсе	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
67-68.	**“Туган телем – иркә гөлем” дигән темага сочинене**	2	Аңлату, әңгәмә
69.	Бер һәм күп мәгънәле сүзләр	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
70.	Сүзнең туры һәм күчерелмә мәгънәләре	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
71.	Омонимнар	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
72.	Синонимнар	1	Күнегүләр эшләү
73.	Антонимнар	1	Аңлату, күнегүләр эшләү
74.	Якын кешеләргә, дусларга, танышларга хат язу күнекмәләре	1	Аңлату, әңгәмә
75.	Фразеологик әйтелмәләр	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү. Тәрҗемә эше
76.	**“Лексика” темасына диктант**	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
77.	**Хаталар өстендә эш**	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
78.	**Үткәннәрне кабатлау**	1	Аңлату, әңгәмә
79-80.	Татар теленең сүзлек составы. Гомумтөрки сүзләр, гарәп, фарсы, рус теленнән,рус теле аша башка телләрдән алынган сүзләр	2	Аңлату, әңгәмә
81-82.	**Изложение язу**	2	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
83.	Изложениене бергәләп тикшерү. (Сөйләм һәм стиль хаталарын табу, төзәтү күнекмәләре, редакцияләү күнегүләре.)	1	
84-85.	Татар теленең кулланылыш өлкәсе ягыннан сүзлек составы. Гомумхалык сүзләре. Әдәби тел сүзләре. Диалекталь сүзләр,	2	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү

	атамалар (терминнар)		
86.	**Өйрәтү диктанты.** Татар теленең кулланылыш дәрәҗәсе ягыннан сүзлек составы.	1	Күнегүләр эшләү
87.	Сөйләм формалары: Монологик һәм диалогик сөйләм	1	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү
88.	Текст, аның темасы. Төп уй. Гади план төзү	1	Текст өстендә эшләү
89.	Сүзлекләр. Сүзлекләрдән файдалану күнегүләре	1	Аңлатмалы һәм орфографик сүзлекләр турында һәм алардан файдалана белергә өйрәтү. Интернет аша турыдан-туры эшләүче (онлайн) һәм цифрлаштырылган сүзлекләр белән таныштыру
90.	Картинада төсләр ярдәмендә бирелгән эчтәлекне сүзләрдән файдаланып язу. Яңгыр яву күренешен сүз белән сурәтләү.	1	Сүзләрдән дөрес файдаланып эшләү
91-92.	**И.И.Левитанның “Яз. Су ташыган чак” картинасы буенча сочинение – тасвирлама язу**	2	Картина буенча эшләү
93.	Лексикология бүлеген кабатлау. Лексик анализ ясау үрнәге	1	Аңлату, күнегүләр эшләү
94.	“Лексикология бүлеге буенча грамматик биремле диктант	1	Диктант язу
95-96.	**БСҮ Изложение язу.** **Текстта бирелгән эчтәлекне кыскартып сөйләү, төп уйны аңлау**	1	Изложение тексты буенча план төзү, язу
97.	Изложениене һәм сочинениене бергәләп тикшерү, язмадагы орфографик, пунктуацион, грамматик хаталарны, сөйләм һәм стиль хаталарын табу, төзәтү күнекмәләре	1	Ялгышлар өстендә эшләү
98.	Укучыларның аңлап уку тизлеген, сәнгатьле итеп уку һәм укыганның эчтәлеген аңлау дәрәҗәләрен өйрәнү	1	Тизлеккә уку
99-100.	Ел буе үткәннәрне кабатлау	1	Аңлату, күнегүләр эшләү
101.	**Контроль диктант**	1	Диктант эшләү
102-104.	Хаталар өстендә эш. Тестлар эшләү	1	Тест
105.		1	Аңлату, күнегүләр эшләү

Укытуны матди- техник яктан һәм мәгълумати яктан тәэмин итү

Укытуны матди-техник яктан тәэмин итү нигезенә түбәндәгеләр керә

- белем һәм тәрбия бирү өчен барлык шартлар да тудырылган, санитария һәм янгыннан саклану нормаларына туры килгән уку бинасы булу;
- әдәбиятны өйрәнү өчен җитәрлек күләмдә дәреслекләр һәм өстәмә методик ярдәмлекләр белән тәэмин ителгән китапханә;

- электрон китапханә, башка электрон ресурслар, татарча сайтлардан куллану мөмкинлеге булган компьютер классы;
- лингафон кабинеты;
- электрон һәм басма күрсәтмә әсбаплар, дәреслекләр;
- мультимедиа укыту программалары, компьютер программалары;
- укучыларының белемнәрен тикшерү программалары;
- төрле типтагы сүзлекләр, энциклопедияләр;
- белешмә материаллар;
- балалар өчен чыгарылган газета һәм журналлар;
- интерактив тикшерү программалары;
- татар сайтлары (belem.ru; tatarile.org.com).

Әдәбият исемлеге

1. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә татар телен һәм әдәбиятын укыту программасы (татар балалары өчен): 1-11 нче сыйныфлар. – Казан: Мәгариф, 2010.
2. Укыту фәннәре буенча эш программалары: татар теле: методик тәкъдимнәр. Төп гомуми белем мәктәбе. – Казан: ДБО “Белем сыйфаты мониторингының республика үзәге, 2013. – 116 б.
3. Сафиуллина Ф. С. Хәзерге татар әдәби теле. Югары һәм урта уку йортлары өчен дәреслек. – Казан: “Мәгариф” нәшр., 2006.
4. Хәбибуллина З.Н., Нәбиуллина Г.Ш. Диктантлар җыентыгы: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5 – 11 сыйныфлары өчен:Укытучылар өчен кулланма. – Казан: Мәгариф нәшр., 2006.
5. Шәмсетдинова Р.Р. Татар теле: Күнегүләр. Анализ үрнәкләре. Тестлар. – Казан: Татар. кит.нәшр., 2005. – 160 б.
6. Татар теленең аңлатмалы сүзлеге. 3 томда. – Казан: Татар.кит.нәшр., 1977, 1979, 1981.

Өстәмә әдәбият

1 Р.Н. Фатыйхова. Татар теленнән диктантлар, контроль эшләр, тестлар. – Казан, “Гыйлем” нәшрияты, 2009.

2 Н.В. Максимов. “Урта мәктәптә татар теле укыту: Фонетика. Морфология.”Укытучылар өчен методик кулланма. – Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2004.

3 “Фән һәм мәктәп”, “Мәгариф” журналлары, “Мәгърифәт”, “Ачык дәрес” газеталары.

Мәгълүмат чыганаклары

http://www.ed.gov.ru
Белем бирү буенча федераль агентлык
http://www.apkppro.ru РФ мәгариф хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм профессиональ әзерләү академиясе
http://www.lexed.ru Федеральный центр образовательного законодательства
http://www.rustest.ru Федераль тест үткәрү үзәге

http://www. tatedu.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы
http://www.edu. kzn.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы Белем порталы
http://www.mon.tatar.ru
http://www.shoolexpo.ru
http://. belem.ru
http://. tatar.ru ТР рәсми серверы
http://. Tat. Tatar-inform.ru ТР мәгълүмат агентлыгы
http://. intertat.ru ТР электрон газетасы
http://. xat.ru Татар хат алышу хезмәте
http://. suzlek.ru on-line русча сүзлек
http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе
http://. Tatar.com.ru татар теле сүзлекләр һәм үзөйрәткечләр
http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар
http://. tataroved.ru Татар тарихы: төрки- татар дөньясы
http://. selet.ru “Сәләт” яшьләр
http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе
http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар

Электрон ресурслар: “Бала” китапханәсе, “Татар мультфильмнары”, мультимедиа укыту программалары; электрон китапханә; татар сайтлары (belem.ru, tatarile.org.com).

Кушымта

Календарь-тематик план[1]

Атнага – 3 сәгать (елына – 105 сәгать).
Диктант язу – 8 сәгать (саны - 8);
Изложение язу – 4 сәгать (барысы – 4 изложение, икесе – контроль изложение);
Сочинение язу – 4 сәгать (барысы – 4 сочинение, 2– контроль сочинение) + өй сочинениеләре.

Дәрес №	Дәрес темасы	Дәрес саны	Дәрес тибы	Планлаштырылган нәтиҗә			Укучылар эшчәнлеге	Контроль эш төрләре	Үткәрү вакыты	
				метапредмет	предмет	шәхескә кагылышлы			План буенча	Факт буенча
1	Тел ул – халыкларның иң әһәмиятле аралашу чарасы.	1	Белемнәрне гомумиләштерү дәресе	Әңгәмәдәшең белән контакт урнаштырырга өйрәнү.	Телнең аралашу чарасы булуын аңлата алу, тел гыйлеменең тармакларын белү.	Укучыда укуга, ана теленә карата уңай мөнәсәбәт тәрбияләү	Кереш сүз, әңгәмә. Сораулар буенча төркемнәрдә эш. Терәк схема ясау.			
2	Башлангыч сыйныфларда үткәннәрне кабатлау	1	Катнаш дәрес.	Сорау куя, әңгәмәдәшеңнең хәлен сорый, кире кага, раслый белү. Парларда эшли белү	Тел гыйлеменең морфология һәм орфография бүлекләре турында һәм сүз төркемнәре буенча гомуми мәгълүматларга ия булу.	Тел дәресләрендә өйрәнгән белемне гамәлгә күчерү теләге булдыру.	Күнегүләр эшләү.Сүз төркемнәрен кабатлау.	Сүзлек диктанты		
3	Башлангыч сыйныфларда үткәннәрне кабатлау.	1	Белемнәрне гомумиләштерү дәресе	Укучыларда белем алуга, укымышлы булуга кызыксыну уяту.	Сүз төркемнәрен билгели белү.	Кабатлау процессында ана теленең әһәмиятен аңлау.	Җөмлә кисәкләрен кабатлау			

[1] Укыту-методик тәэмин итү буларак укытучы календарь-тематик планны бирә ала

4	**БСҮ “Җәй нәрсәсе белән матур?” дигән темага сочинение язу**	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Бирелгән репликалардан текст төзү.	Башлангыч сыйныфларда өйрәнелгән орфография һәм тыныш билгеләре кагыйдәләрн дөрес кулланып мөстәкыйль язу күнекмәләре булу.			Сочинение		
5	Хаталар өстендә эш. Сүз төркемнәре турында гомуми төшенчә.	1	Белемнәрне системалашты ру дәресе	Биремне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Сүз төркемнәрен аера белү.	Татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Мөстәкыйль һәм ярдәмче сүз төркемәрен искә төшерү.			
6	Исем. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр.	1	БСҮ	Рус һәм татар телендә чагыштырып өйрәнү	Уртаклык һәм ялгызлык исемнәрне, берлек һәм күплек сандагы исемнәрне тексттан таба белү.	Татар теленә, бөек халкына карата горурлык хисе уяту.	Ялгызлык һәм уртаклык исемнәрне аера белү өчен күнегүләр эшләү.			
7	Берлек һәм күплек сандагы исемнәр.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү	Рус телендә берлек һәм күплек сан төшенчәләләре.	Бирелгән сүзләрдән – җөмләләр, җөмләләрдән бәйләнешле текст төзү осталыгы булу.	Язма һәм телдән сөйләмне ныгыту өстендә эшләүгә омтылш булдыру.	Исемнең терәк схема сын ясау. Күнегүләр эшләү.			
8	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Рус телендә килеш кушымчалары.	Исемнәрнең килешләр белән төрләнешен, җөмләдә кулланылышын аңлау. Килеш кушымчаларын	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү. Тел дәресләрендә өйрәнгән белемне гамәлгә күчерү	Килеш сорауларын һәм кушымчаларын дөрес билгеләргә өйрәнү.	Килешләр буенча карточкалар белән эш		

					дөрес язу һәм аларны җөмләдә дөрес куллана белү	теләге булдыру.			
9	Үткәннәрне ка-батлау буенча дик-тант (№1)	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	Исемнәрне килеш белән төрләнеш кагыйдәләрен камилләштерү.	Үз-үзеңне бүяләү, үзанализга омтылыш булдыру.	«Исем» темасындагы өйрәнгән кагыйдәләргә күнегүләр эшләү	Диктант		
10	**БСҮ Изложение**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Логик фикер йөртү	Гади план буенча текст эчтәлеген төгәл итеп яза белү.	Матур әдәби сөйләм күнекмәләренә ия булырга омтылыш тәрбияләү.	Хикәянең эчтәлеге буенча план төзү. Изложение язу. Исемнәрнең килешләрен күрсәтү.	Изложение		
11	Хаталар өстендә эш. Алмашлык. Зат алмашлыклары.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу	Зат алмашлыклары, аларның мәгънәләре, килешләр белән төрләнешендәге үзенчәлекләрне белү. Алмашлык-ка морфологик анализ ясау эле-ментлары белән таныш булу.	Телнең фикер үсешендә әһәмиятен аңлау.	Язма эштә җибәрелгән хаталар өстендә эшләү. Алмашлык турында аңлату, нинди сүз төркемен алмаштырып килүдән чыгып, төркемчәләргә бүлү. Күнегүләр эшләү.			
12	Сорау алмаш-лыклары	1	Бәйләнешле сөйләм үстерү	Биремне үтәүнең дөреслеген тик-шерү	Сорау алмашлыклары турында мәгълүматлы булу.	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	Сорау алмашлыкларын ың килеш белән төрләнешен аңлату, күнегүләр эшләү	Тест		

13	Сан. Берәмлек-ләрне һәм дистәләрне бел-дерә торган сан-нар.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Рус һәм татар телендәге сан үзенчәлекләре	Сан турында мәгълүматлы бу-лу, куллану	Татар теле дәресләрен үзләштерүгә җаваплылык булдыру.	Күнегүләр эшләү.			
14	Сөйләмдә сан ал-машлыклары: ничә? ничәнче? ничәшәр? күпме? никадәр?	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Рус һәм татар телендәге сан үзенчәлекләре	Сан һәм саналмыш төшенчәләрен белү.	Язма һәм телдән сөйләмне ныгыту өстендә эшләүгә омтылш булдыру.	Күнегүләр эшләү			
15	**Тикшерү диктанты.**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Грамматик күнекмәләрне кабатлау.	Үтелгән материалның тулысынча үзләштерелүе. Башлангыч сыйныфларда өйрәнелгән орфография һәм тыныш билгеләре кагыйдәләрен дөрес кулланып мөстәкыйль язу күнекмәләре булу.	Үз-үзеңне бүяләү, үзанализга омтылыш булдыру.	Күнегүләр эшләү.	Диктант		
16	Хаталар өстендә эш. Сыйфат.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Рус, инглиз һәм татар телендәге сыйфатларны чагыштыру	Сыйфат һәм хәбәр булып килгән сыйфатларның үзенчәлекләрен белү.	Татар теле дәресләрен үзләштерүгә җаваплылык булдыру.	Язма эштә җибәрелгән хаталар өстендә эшләү. Аңлату. “Сүз төркемнәре” таблицасы буенча эш. Тактада эшләү.	Тест		
17	Синоним һәм ан-тоним сыйфатлар.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Татар теленең башка фәннәрне өйрәнү һәм белем алу чарасы икәнен аңлау	Синоним һәм антоним сый-фатларны дөрес билгели белү.	Сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү теләген үстерү.	Лексика бүлеген искә төшерү: антоним, синоним, искергән сүзләр			

							буенча күнегүләр эшләү			
18	Фигыль. Фигыль-нең барлык-юклык төре.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Биремнәрне үтәгәндә үз эшчәнлегеңне планлаштыра белү.	Боерык һәм хикәя фигыльләрне таба белү. Хәзерге, үткән һәм киләчәк заман хикәя фигыльләрне дөрес куллана белү, аларның зат-сан белән төрләнешен аңлау. Фигыльгә морфологик ана-лиз ясау эле-ментлары белән таныш булу.	Татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Эшнең башкарылу-башкарылмавынн ан чыгып, барлык-юклык төрен аңлату, телдән күнегүләр эшләү.	Тест. Карточкалар буенча индивидуаль эш.		
19	Фигыльнең нигезе	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Укучыларның танып белү активлыгын үстерү.	Фигыль нигезен дөрес билгели белү.	Белем алу про-цессында ана те-ленед әһәмиятен аңлау.	81 нче күнегү дәге рәсем буен-ча эшләү.			
20	Боерык фигыль.	1	Белемнәрне гомумиләштер ү дәресе.	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	Боерык фигыльләрдә дөрес итеп басым куярга өйрәнү.	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	План буенча хикәянең эчтәлеген сөйләү.			
21	Хикәя фигыль	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Сорауларга җавап бирү.	Хикәя фигыльнең төрле заман фор-маларын куллана белү.	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	«Казан – спорт шәһәре” дигән темага кечкенә хикәя язу.	Тест		
22	Шарт фигыль	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе	Сөйләм телен үстерү.	Төп фигыльгә бәйләнеп килүен аңлату	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	Күнегүләр эшләү			
23	Исем темасына	1	Укучыларның	Алган	Үтелгән	Үз-үзеңне бүяләү,	Диктант язу	Контроль		

	карата контроль диктант.		үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану. Үз-үзенә контроль ясау.	материалның тулысынча үзләштерелүе. Башлангыч сыйныфларда өйрәнелгән орфография һәм тыныш билгеләре кагыйдәләрен дөрес кулланып мөстәкыйль язу күнекмәләре булу	үзанализга омтылыш		диктант		
24	Хаталар өстендә эш. Рәвеш турында төшенчә.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	Рәвеш турында мәгълүматлы бу-лу.	Һәр татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Күнегүләр эшләү. Диалог төзетү.			
25	Вакыт, урын, сәбәп-максат рәвешләре.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Игътибарлылык һәм кызыксынучанлык үстерү.	Сөйләмдә рәвеш алмашлыкларын куллана белү.	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	Хикәянең эчтәле-ген сөйләү.			
26	Антоним рәвешләр. Сөйләмдә рәвеш алмашлыклары.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Чагыштырып өйрәнү	Антоним рәвешләрен бил-гели алуларына ирешү.	Язма һәм телдән сөйләмне ныгыту өстендә эшләүгә омтылыш булды-ру.	Урын һәм вакыт хәлләрен кулла-нып хикәя төзү.	Мөстәкыйль эш.		
27	Үткәннәрне ка-батлау.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Үз-үзенә кон-троль ясау.		Татар теленең сүзлек составын өйрәнүнең әһәмиятен аңлату.	Күнегүләр эшләү. Авыр очракларны аңлату.	Тест		
28	***Бәйләнешле сөйләм үстерү.*** **Контроль изло-жение**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Эшне вакытында башлау һәм төгәлләү.	Укытучы укыганны тыңлау, гади план төзү һәм сөйләп карау. Караламага язу, акка күчерү.	Матур әдәби сөйләм күнекмәләренә ия булырга омтылыш тәрбияләү.	Укытучы укыганны тыңлау, гади план төзү һәм сөйләп карау. Караламага язу,	Контроль из-ложение.		

							акка күчерү.			
29	Рәвешләрне ка-батлау.	1	Белемнәрне гому-миләштерү һәм систе-малаштыру дәресе.	Төшенчә, термин, кагыйдә, закончалыкларн ы аңлап эш итә белү	Язма эштә җибәрелгән хаталар өстендә эшләү. Рәвешләр турында катлаулы таблица бенча эшләү	Сүз байлыгын, әһәмиятен аңлы куллану күнекмәсе булдыру.	Язма эштә җибәрелгән хаталар өстендә эшләү. Рәвешләр турында катлаулы таблица бенча эшләү .	Мөстәкыйль эш.		
30	Җөмлә. Укучы-ларның сәнгатьле уку һәм укыган-ның эчтәлеген аңлау дәрәҗәләрен өйрәнү.	1	БСҮ	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	Җөмләнең грамматик нигезен таба, тиңдәш хәбәрле гади җөмләләрне кушма җөмләдән аера белү. Бирел-гән сүзләрдән – җөмләләр, җөмләләрдән бәйләнешле текст төзү осталыгы булу.		Җөмләләргә синтаксик анализ ясау элементлары белән таныштыру: җөмләнең баш кисәкләрен билгеләү. Күнегүләр эшләү			
31	Әйтелү максаты ягыннан җөмлә төрләре. Хикәя җөмлә.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Дөрес итеп сөйләм төзи белү.	Әйтү максаты буенча төрле җөмләләрне (хикәя, сорау, боеру һәм тойгылы) аера белү, аларны дөрес интонация белән әйтү, алардан соң тиешле тыныш билгеләре кую осталыгы һәм күнекмәләре булу	Сүз байлыгын, әһәмиятен аңлы куллану күнекмәсе булдыру.	Җыйнак җөмләләр, җөмләнең баш кисәкләрен билгеләү. Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү	Кечкенә күләмле дик-тант язу.		
32.	**“Туган ягым” темасына сочи-**	1	Укучыларның үсешен	Эзләнү таләп итә торган	Текстны тиешле интонация белән	Тел байлыгын, грамоталылыкны	124 нче күнегүдәге текст	Сочинение		

	нение		контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	мәсьәләләрне чишү юлларын эзләү.	дөрес итеп укый белү. *Бәйләнешле сөйләм үстерү*: төрле жанрдагы текстларны сәнгатьле итеп уку күнекмәләрен үстерү.	арттыру өстендә эшләүне булдыру. Иптәшләрнең фикеренә, эшчәнлегенә уңай мөнәсәбәт булдыру.	өстендә эшләү.			
33.	Сорау җөмлә.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	Сорау җөмләләрне төзи һәм дөрес интонация белән укый алуларына ирешү.	Сүз байлыгын, әһәмиятен аңлы куллану күнекмәсе булдыру.	Күнегүләр эшләү. “Кем кемгә охшаган” дигән темага хикәя язу.			
34.	Боерык җөмлә. Җөмлә ахырына куела торган тыныш билгеләре. Тыныш билгесе һәм интонация.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе	Дөрес итеп сөйләм төзи белү.	Әйтелү максаты ягыннан җөмлә төрләрен дөрес билгели алуларына ирешү	Сүз байлыгын, әһәмиятен аңлы куллану күнекмәсе булдыру.	Аңлату, әңгәмә. Күнегүләр эшләү	Карточкалар буенча мөстәкыйль эш.		
35.	Гади җөмлә. Җөмләнең баш кисәкләре:ия һәм хәбәр.	1	Белемнәрне гомумиләштерү дәресе	Чагыштырып нәтиҗә ясау.	Җөмләнең грамматик нигезен табып, баш кисәкләрен билгели алу.	Ана телендә алган белемне башка фәннәрдә куллану теләге булдыу.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
36.	Кушма җөмлә.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Биремне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Кушма җөмләләрнең нигезен билгели алуларына ирешү.	Татар теле дәресләрен үзләштерүгә җаваплылык булдыру.	Күнегүләр эшләү.			
37.	**Өйрәтү диктанты. Җыйнак җөмлә.**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Үз-үзеңә җөмләдән бәйләнешкә кергән җөмләләрне аерып чыгару	Җыйнак җөмләләрне аера белүләренә ирешү.	Татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Өйрәтү диктанты		
38.	Җөмләдә баш	1	Катнаш дәрес.	Алган	Җөмләнең баш	Мөһим	Җыйнак	Мөстәкыйль		

	кисәкләрнең кайсы сүз төркемнәре белән белдерелүе, урыны.			белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	кисәкләрен дөрес итеп билгеләү.	нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	җөмләләр, җөмләнең баш кисәкләрен билгеләү. Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	эш.		
39.	Зат алмашлыгы белән белдерелгән аныкланмыш.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне чишү юлларын эзләү.	Аныклагычларны дөрес билгели алуларына ирешү.	Татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
40.	Зат алмашлыгы белән белдерелгән аныклагыч янына куела торган ты-ныш билгесе.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү.	Биремне үтәүнең дөреслеген тик-шерү.	Зат алмашлыгы белән белдерелгән аныклагыч янына куела торган тыныш билгеләрен өйрәтү.	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
41	Җәенке җөмлә.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне чишү юлларын эзләү.	Җөмлә кисәкләрен дөрес билгеләү	Тел дәресләрендә өйрәнгән белемне гамәлгә күчерү теләге булдыру.	Җөмләләргә морфологик-синтаксик анализ ясау.			
42	Җөмләнең иярчен кисәкләре. Аергыч.		Катнаш дәрес.	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу.	Аергычларның сорауларын истә калдырырга.	Иптәшләрнең фикеренә, эшчәнлегенә уңай мөнәсәбәт булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Тест		
43	Тәмамлык. Сүзтезмәдә иярүче һәм ияртүче кисәк.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү.	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	Сүзтезмәдә исемне ачыклап килгән кисәкләрне билгели алу.	Тел дәресләрендә өйрәнгән белемне гамәлгә күчерү теләге булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Тест		
44	Хәлләр. Вакыт һәм урын хәле.	1	Яңа белемнәрне	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне	Вакыт һәм урын хәлләрен аера	Татар теле дәресләрен	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Тест. Карточкалар		

			үзләштерү дәресе.	истә тотып гамәлләр кылу.	белүләренә ирешү.	үзләштерүгә җаваплылык булдыру.		буенча индивидуаль эш		
45	Хәлләр. Күләм, максат, рәвеш хәле.	1	Катнаш дәрес	Эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне чишү юлларын эзләү.	Күләм,максат,Рәвеш хәлен аера белү, сораулары.	Татар теленең теоритик мәгълүматын үзләштерүгә терәк булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
46	**Контроль диктант.(2 нче чиреккә йомгак)**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе.	Үз-үзеңә җөмләдән бәйләнешкә кергән сүзләрне аерып чыгару.		Үз-үзеңне бүяләү, үзанализга омтылыш булдыру.	Диктант язу.	Контроль диктант		
47	Хаталар өстендә эш. Шарт һәм кире хәлләр.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү.	Эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне чишү юлларын эзләү.	Хәлләрне тәмамлыклардан аера белүләренә ирешү.	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
48	БСҮ.Сөйләм төрләре: сыйфатлама,хикәяләү һәм фикер йөртү турында башлангыч төшенчә.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Дөрес итеп сөйләм төзи белү.	Төрле төрдәге хикәяләр төзү.	Укучыда телне өйрәнү кирәклеген аңлау күнекмәләре булдыру.	Аңлату			
49.	Җөмләнең тиңдәш кисәкләре:тиңдәш ияләр, хәбәрләр, аергычлар, тәмамлыклар, хәлләр.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Үз-үзеңә җөмләдән бәйләнешкә кергән сүзләрне аерып чыгару.	Барлык җөмлә кисәкләренең дә тиңдәшләнеп килә алуын аңлау.	Төркемдәшләренә хөрмәт хисе булдыру.	Күнегүләр эшләү.	Карточкалар буенча мөстәкыйль эш		
50.	Тиңдәш кисәкләр арасына куела торган тыныш билгеләре һәм теркәгечләр.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда	Тиңдәш кисәкләр арасына тыныш билгеләрен дөрес куя белү.		Күнегүләр эшләү.			

				куллану.						
51.	**“Җөмлә кисәкләре” темасына контроль диктант**	**1**	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе.	Үз-үзеңә җөмләдән бәйләнешкә кергән җөмлә кисәкләрен аерып чыгару.		Үз-үзеңне бүяләү, үзанализга омтылыш булдыру.	Диктант язу.	Контроль диктант		
52.	Фонетика һәм орфоэпия турында төшенчә. Сөйләм органнары. Авазларның ясалышы.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Дөрес итеп сөйләм төзи белү.	Тел гыйлеменең фонетика һәм орфоэпия бүлекләре турында мәгълүматлы булу. Авазлар һәм хәрефләрне аера белү. Сөйләм барлыкка китерүче органнар турында мәгълүматлы булу.	Һәр татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү			
53.	Сузык һәм тартык авазлар таблицасы.	1	Катнаш дәрес.	Эзләнү таләп итә торган мәсьәләләрне чишү юлларын эзләү.	Төрле авазларның ясалу урынын белү.	Һәр татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.Таблица лар белән эшләү күнекмәләре барлыкка китерү.	Сузык авазларга характеристика (терәк схема ясау). Күнегүләр эшләү. Тартык авазлар турында катлаулы таблица бенча эшләү, шуңа нигезләнеп, гади таблица ясау	Телдән белемнәрне тикшерү		
54	Сингармонизм законы**.**	1	Катнаш дәрес.	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.	Татар телендәге сингармонизм күренешенең асылына төшенү: рәт гармониясе һәм ирен	Һәр татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Аңлату, әңгәмә	Телдән белемнәрне тикшерү		

					гармониясе турында мәгълүматлы булу. Редукция күренешенен белү. Сузыкларга хас фонетик закончалыкларны өлешчә фонетик анализда күрсәтә алу.					
55	Сүзләрнең язылышы һәм әйтелеше туры килгән һәм туры килмәгән очраклар. А хәрефе язылып та, [ә] авазы әйтелү очраклары.	1	Катнаш дәрес.	Дөрес итеп сөйләм төзи белү.	Сүзләрнең язылышын аңлау	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Аңлату, әңгәмә.	Авазлар, аларның төрләре, характеристика бирү, контроль тест		
56	Ы хәрефе язылып та, [о] авазы; Беренче иҗектә ө хәрефе язылып, калган иҗекләрдә е язылу.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Анализ ясый белү.	Тар әйтелешле [о] һәм киң әйтелешле [о], тар әйтелешле [э] һәм киң әйтелешле [э], тар әйтелешле [ы] һәм киң әйтелешле [ы] авазларын дөрес әйтә, транскрипциядә дөрес күрсәтә белү.	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Күнегүләр эшләү.	Сүзлек диктанты		
57.	Ы+й хәрефләре язылып та, [и] авазы әйтелү очраклары.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Анализ ясый белү.	Кагыйдәләрне гамәлдә куллана белү.	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү. Биремле карточкалар буенча эш.	Карточкалар буенча индивидуаль эш		
58.	Сөйләмдә тартык	1	Яңа	Дөрес итеп	[к], [г] һәм [к], [ғ]	Укучының	Язма эштә	Сүзлек		

	авазларның үзгәреше. [г], [гъ], [к], [къ] авазлары алдыннан килгәндә [н]авазының [ң] лашуы. [к], [къ] авзлары кргән сүзләрнең дөрес язылышы.		белемнәрне үзләштерү дәресе.	сөйләм төзи белү.	тартыклары кергән сүзләрне дөрес әйтү, транскрипциядә күрсәтә белү	үзләштергән белемнең кирәклеген аңлау.	җибәрелгән хаталар өстендә эшләү. Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	диктанты		
59	[W] авазы әйтелгән сүзләрнең дөрес язылышы. [йә], [йү], [йу], [йы] авазлары әйтелгән сүзләрнең дөрес язылышы.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Үз-үзеңә җөмләдән бәйләнешкә кергән сүзләрне аерып чыгару.	[w] һәм [в] тартыклары кергән сүзләрне дөрес әйтү һәм дөрес язу, транскрипциядә күрсәтә белү.	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Мөстәкыйль эш		
60	Ь, ъ хәрефләренең дөрес язылышы. [ң], [х], [һ] авазлары әйтелгән сүзләрнең дөрес әйтелеше.	1	Белемнәрне гому-миләштерү дәресләре.	Анализ ясый белү.	Һ, Х, [н] һәм [ң] тартыклары кергән сүзләрне дөрес әйтү һәм дөрес язу.	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Мөстәкыйль эш		
61.	Үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау**. Фонетик анализ.**	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу.	Тулы фонетик анализ ясау күнекмәләренә ия булу.	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	Татар телендәге сузык һәм тартык авазларга өлешчә характеристика бирә белү.	Карточкалар буенча мөстәкыйль эш		
62.	**Фонетика темасына диктант.**	**1.**	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе		Фонетика буенча алган белемнәрне гамәлдә куллану күнекмәләре булу.	Үз-үзеңне бүяләү, үзанализга омтылыш булдыру.	Грамма тик биремле диктант язу.	Диктант		
63.	Диктантны укучылар белән бергәләп тикшерү.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып	Грамоталы язуның тотрыклы системасын бул-	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Диктантта һәм грамматик биремнәрдә	Дөрес язу күнекмәләрен камилләштерә		

	Язмадагы хаталарны табу, төзәтү күнекмәләре.		дәресе.	гамәлләр кылу.	дыру.		җибәрелгән хаталарны тишереп, анализ ясау, искә төшерү, белемнәрне ныгыту.	алу		
64.	Сүз байлыгы һәм сөйләм культура-сы.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Игътибарлылык һәм кызыксынучанлык үстерү.	Билгеле бер телдәге сүзләр һәм әйтелмәләр җыелмасының шул телнең лексикасы дип, телнең лексикасын өйрәнүче фәннең лексикология дип аталуын белү. Сүзнең лексик мәгънәсен ачыклау юлларын белү.	Телнең фикер үсешендә әһәмия-тен аңлау.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Дәреслектәге сорауларга җавап бирү		
65.	Сүз байлыгы һәм сөйләм культура-сы.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Дөрес итеп сөйләм төзи белү.		Сүз байлыгын, әһәмиятен аңлы куллану күнекмәсе булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү	Дәреслектәге сорауларга җавап бирү		
66	Сүзнең лексик мәгънәсе	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Игътибарлылык һәм кызыксынучанлык үстерү.		Татар теле дәресләрендә яңа белемгә ия булу теләге булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
67-68	**“Туган телем – иркә гөлем” ди-гән темага сочи-нене.**	2	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Эчтәлекне аңлау, төшенү күнекмәләре. Сочинение яза, нәтиҗә ясый белү		Тел байлыгын, грамоталылыкны арттыру өстендә эшләүне булдыру. Иптәшләрнең фикеренә,	Аңлату, әңгәмә	Сочинение		

						эшчәнлегенә уңай мөнәсәбәт булдыру.				
69	Бер һәм күп мәгънәле сүзләр.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу.	Телнең сүзлек составындагы сүзләрнең бер яки күп мәгънә белдерүен, күп мәгънәлелекнең полисемия күренеше дип аталуын, күп мәгънәле сүзләр арасында мәгънә уртаклыгы булуны белү, мисаллар ярдәмендә аңлата белү.	Сүзне дөрес куллана белүнең әһәмиятен аңлау.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
70.	Сүзнең туры һәм күчерелмә мәгънәләре.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Рус һәм татар телендәге үзенчәлекләре.	Сүзнең предметны, күренешне, аларның үзенчәлекләрен турыдан-туры атаган вакытта белдерә торган мәгънәсе сүзнең туры мәгънәсе булун; бер предметны яки күренешне ачыклап бирү өчен, аңа охшаган икенче предмет яки күренешнең билгеләрен	Сүзне дөрес кул-лана белүнең әһәмиятен аңлау.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Карточкалар буенча мөстәкыйль эш		

					күчереп куллану нәтиҗәсендә күчерелмә мәгънә барлыкка килүне белү, аңлата алу. Сүзнең туры һәм күчерелмә мәгънәләрен аера белү.					
71.	Омонимнар.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Рус һәм татар телендә омонимнар	Әйтелешләре һәм язылышлары бер үк, ләкин мәгънәләре бөтенләй башка булган сүзләрнең омоним (аваздаш сүзләр) дип аталуын, аларның төрләрен белү.	Белем алуга омтылыш булды- ру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Тест		
72.	Синонимнар.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Рус һәм татар телендә синонимнар	Уртак мәгънәле, бер-берсеннән мәгънә төсмерләре, язылышлары, стилистик бизәкләре белән генә аерылып торучы сүзләрнең синоним дип аталуын аңлау. Синонимнарның мәгънәви һәм стилистик яктан аермаларын таба белү. Төрле сүз төркеменә караган сүзләрнең	Укучыда телне өйрәнү кирәклеген аңлау күнекмәләре булдыру.	Күнегүләр эшләү.	Тест. Карточкалар буенча индивидуаль эш		

					үзара синонимлаша алмавын мисаллар ярдәмендә дәлилли алу.					
73.	Антонимнар.	1	Катнаш дәрес.	Рус һәм татар телендә антонимнар.	Капма-каршы мәгънәле сүзләрнең антоним дип аталуын, сөйләмдә аларның контраст картиналар бирү өчен кулланылуын белү. Грамматик яктан антоним-нарның бер сүз төркеменә керүләрен аңлау.	Төркемнәрдә ара-лашуның әһәмия-тен аңлап шөгыльләнү	Аңлату, күнегүләр эшләү.	Тест		
74.	Якын кешеләргә, дусларга, та-нышларга хат язу күнекмәләре.	1	БСҮ	Рус һәм татар телендә тәрҗемә итү үзенчәлекләре.	Туганнарга һәм дус-ишләргә хат яза алу. Электрон хатлар турында белү.	Матур әдәби сөйләм күнек-мәләренә ия булырга омтылыш тәрбияләү.	Аңлату, әңгәмә	Инд.биремле карточкалар буенча эш: хат язу		
75.	Фразеологик әйтелмәләр.	1	Катнаш дәрес.	Рус һәм татар телендә тәрҗемә итү үзенчәлекләре.	Үзара тыгыз бәйләнешле берничә сүздән төзелгән, бербөтен мәгънә аңлата торган күчерелмә мәгънәле төзелмә фразеологик әйтелмә дип аталуын,	Телнең серләренә төшенү теләге булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү. Тәрҗемә эше.	Карточкалар буенча мөстәкыйль эш		

					фразеологик бөтеннәрнең (күпчелеге) башка телләргә сүзгә-сүз тәрҗемә ителмичә, шуларга тиң параллель тәгъбирләр ярдәмендә белдерелүен аңлау**.**					
76.	**“Лексика” темасына диктант.**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану.		Үз-үзеңне бүяләү, үзанализга омтылыш булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.	Диктант		
77.	**Хаталар өстендә эш.**	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу.		Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү.			
78.	**Үткәннәрне кабатлау.**	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Бирелгән репликалардан текст төзү.		Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү.	Аңлату, әңгәмә	Тест		
79-80	Татар теленең сүзлек составы. Гомумтөрки сүзләр, гарәп, фарсы, рус теленнән,рус теле аша башка телләрдән алынган сүзләр.	2	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе. Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Татар теленең башка фәннәрне өйрәнү һәм белем алу чарасы икәнен аңлау.	Татар теленә гарәп, фарсы, рус телләреннән һәм рус теле аша башка телләрдән кергән сүзләр турында мәгълүматлы булу. Яңа сүзләрнең телдә электән яшәп	Укучыда укуга, ана теленә карата уңай мөнәсәбәт тәрбияләү. Сүзне дөрес куллана белүнең әһәмиятен аңлау.	Аңлату, әңгәмә	Дәреслектәге сорауларга җавап бирү.		

					килә торган сүзләргә кушымчалар ялгау, сүзләрне кушу, я кыскарту юлы белән ясалуларын мисаллар ярдәмендә аңлата алу. Гарәп һәм фарсы телләреннән кергән сүзләрне татар теленең үз сүзләреннән аеруның уңайлы ысулларын белү.					
81.-82	**Изложение язу.**	2	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Логик фикер йөртү.	Сөйләм һәм язма телен, хәтер һәм фикерләү сәләтен үстерү, рухи дөньяңны баету өстендә эшли белү	Матур әдәби сөйләм күнекмәләренә ия булырга омтылыш тәрбияләү.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү	Изложен ие		
83.	Изложениене бергәләп тикшерү. (Сөйләм һәм стиль хаталарын табу, төзәтү күнекмәләре, редакцияләү күнегүләре.)	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу.		Төркемнәрдә аралашуның әһәмиятен аңлап шөгыльләнү. Сүзне дөрес куллана белүнең әһәмиятен аңлау.				
84-85.	Татар теленең кул-ланылыш өлкәсе ягыннан сүзлек составы. Гомумхалык	2	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Татар теленең башка фәннәрне өйрәнү һәм белем алу чарасы икәнен аңлау.	Кулланылыш өлкәсе ягыннан татар теленең сүзлек составы төркемнәре:	Сүз байлыгын, әһәмиятен аңлы куллану күнекмәсе булдыру.Сүзне	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү	Мөстәкыйль эш. Тестлар эшләү		

	сүзләре. Әдәби тел сүзләре. Диалекталь сүзләр, атамалар (терминнар).				гомумхалык сүзләр, диалекталь сүзләр, профессиональ сүзләр һәм атамаларны аера белү. Гомумхалык сүзләренең гомум аңлаешлы һәм кулланылышлы сүзләр булуын, диалекталь сүзләрнең билгеле бер территориядә яшәүче халыкның әдәби телгә кабул ителмәгән үзенчәлекле сүзләре булуын белү. Профессиональ сүзләрнең билгеле бер профессия кешеләре тарафыннан кулланыла торган сүзләр булуын; атамаларның фән, техника һәм башка өлкәгә караган, бер генә мәгънәгә ия булган сүзләр булуын аңлау.	дөрес куллана белүнең әһәмиятен аңлау.				

					Мисаллар ярдәмендә аңлата белү.					
86.	**Өйрәтү диктан-ты.** Татар теленең кулланылыш дәрәҗәсе ягыннан сүзлек составы.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Биремнәр үти алу. Эшкә уңай мотивациябулды ру.	Телнең сүзлек составының үзгәреп торуын аңлау. Тарихи сүзләрнең кулланылыштан төшеп калган предмет, күренешләрнең исемнәре булуы, ә хәзерге көндә дә булган предмет, күренешләрнең искергән атамалары архаизм булуын аңлата алу. Искергән сүзләрне тарихи сүзләр һәм архаизмнарга бүлә белү. Телдә барлыкка килә торган яңа сүзләрнең неологизмнар булуын белү	Сүзне дөрес куллана белүнең әһәмиятен аңлау	Күнегүләр эшләү.	Өйрәтү диктанты		
87.	Сөйләм формала-ры: Монологик һәм диалогик сөйләм.	1	Яңа белемнәрне үзләштерү дәресе.	Үз-үзеңә җөмләдән бәйләнешкә кергән сүзләрне аерып чыгару.	Диалог һәм моно-логны аера белү.	Уку процессында катнашучыларга уңай мөнәсәбәт булдыру.	Аңлату, әңгәмә, күнегүләр эшләү			
88.	Текст, аның тема-сы. Төп уй. Гади	1	Яңа белемнәрне	Хикәя төзи, нәтиҗә ясый	Текстның төп уен таба белү	Сыйныфташлары фикерен адекват	Текст өстендә эшләү			

	план төзү.		үзләштерү дәресе.	белү.		кабул итәргә өйрәнү.				
89.	Сүзлекләр. Сүзлекләрдән файдалану күнегүләре.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Татар теленең башка фәннәрне өйрәнү һәм белем алу чарасы икәнен аңлау.	Сүзләрне җыю, тәртипкә салу һәм сүзлекләр төзү турындагы фәннең лексикография дип аталуын, сүзлекләрнең аңлатмалы һәм телара төрләргә бүленүен аңлау. Орфографик, орфоэпик, синонимнар, фразеологик, диалектологик, әдәбият белеме, ике телле һәм күп телле тәрҗемәле сүзлекләрне аера белү. Сүзлекләр белән иркен эш итә белү. Электрон сүзлекләр турында мәгълүматка ия булу. Әңгәмә кору, үз фикереңне яклап, әңгәмә-бәхәс формасында сөйләшү күнекмәләренә ирешүдә даими	Сүз байлыгын, әһәмиятен аңлы куллану күнекмәсе булдыру.	Аңлатмалы һәм орфографик сүзлекләр турында һәм алардан файдалана белергә өйрәтү. Интернет аша турыдан-туры эшләүче (онлайн) һәм цифрлаштырылган сүзлекләр белән таныштыру.	Карточкаларда гы биремнәр буенча сүзлекләр белән эш		

					эшли белү.					
90.	Картинада төсләр ярдәмендә бирелгән эчтәлекне сүзләрдән файдаланып язу. Яңгыр яву күренешен сүз белән сурәтләү.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Татар теленең башка фәннәрне өйрәнү һәм белем алу чарасы икәнен аңлау.	Төсләрне сүзләр белән сурәтли белү	Кирәкле мәгълүматны эзләп табу күнекмәсен үстерү.	Сүзләрдән дөрес файдаланып эшләү.			
91-92	**И.И.Левитанның “Яз. Су ташыган чак” картинасы буенча сочинение – тасвирлама язу.**	2	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Биремнәр үти алу. Эшкә уңай мотивациябулдыру.	Картинада төсләр ярдәмендә бирелгән эчтәлекне сүзләр ярдәмендә бирә алу.	Сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү теләген үстерү.	Картина буенча эшләү	Сочинение		
93.	Лексикология бүлеген кабатлау. Лексик анализ ясау үрнәге.	1	Лексикология буенча белемнәрен системалаштыру.	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу.	“Лексикология һәм сөйләм культурасы” бүлеге буенча алган белемнәрне гамәлдә куллану күнекмәләрен камилләштерә алу.	Мөһим нәтиҗәләрне истә калдыру теләген үстерү. Тел дәресләрендә өйрәнгән белемне гамәлгә күчерү теләге булдыру.	Аңлату, күнегүләр эшләү.	Карточкалар буенча мөстәкыйль эш		
94.	“Лексикология бүлеге буенча грамматик биремле диктант.	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Биремнәр үти алу. Эшкә уңай мотивациябулдыру.	Лексикология һәм сөйләм культурасы бүлеге буенча алган белемнәрне гамәлдә куллану күнекмәләре булу.	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту. Кирәкле мәгълүматны эзләп табу күнекмәсен үстерү.	Диктант язу.	Диктант		
95-96	**БСҮ Изложение язу. Текстта бирелгән эчтәлекне кыскартып сөйләү,төп уйны аңлау.**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү дәресе	Логик фикер йөртү.	Лексикология һәм сөйләм культурасы бүлеге буенча алган белемнәрне гамәлдә куллану	Матур әдәби сөйләм күнекмәләренә ия булырга омтылыш тәрбияләү.	Изложение тексты буенча план төзү, язу.	Изложение		

					күнекмәләре булу. Бирелгән темага һәм куелган максатка яраклы рәвештә хикәяләү характерындагы текстларны язмача әзерләү.					
97.	Изложениене һәм сочинениене бергәләп тикшерү, язмадагы орфо-график, пунктуа-цион. Грамматик хаталарны, сөйләм һәм стиль хатала-рын табу, төзәтү күнекмәләре.	1	БСҮ	Биремнәр үти алу. Эшкә уңай мотивациябулды ру.	Грамоталы язу-ның тотрыклы системасын бул-дыру.	Укучыларда грамоталы булу теләге уяту.	Ялгышлар өстендә эшләү			
98.	Укучыларның аңлап уку тизле-ген, сәнгатьле итеп уку һәм укыган-ның эчтәлеген аңлау дәрәҗәләрен өйрәнү.	1	Белем һәм күнекмәләрне камилләштерү дәресе.	Уку тизлегенә нәтиҗә ясый белү	Сәнгатьле уку кунекмәләре бул-дыру.	Үзләштергән белемне аңлату күнекмәсен үстерү.	Тизлеккә уку.			
99-100	Ел буе үткәннәрне кабатлау.	1	Белемнәрен гомумиләштер ү	Гомумиләштерү, нәтиҗә ясау.	Уку елы дәвамында алганнарын гамәлдә куллану күнекмәләрен тикшерү.	Үзләштергән белемне аңлату күнекмәсен үстерү.	Аңлату, күнегүләр эшләү.	Тест		
101	**Контроль дик-тант.**	1	Укучыларның үсешен контрольдә тоту һәм тикшерү	Алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда	ДЙА тестлары эшләү.	Үз-үзеңне бүяләү, үзанализга омтылыш булдыру.	Диктант эшләү.	Контроль дик-тант.		

			дәресе	куллану.						
102-104	Хаталар өстендә эш. Тестлар эшләү.	1	Кабатлау дәресе.	Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу.	Уку елы дәвамында алган белемнәрне гамәлдә куллану күнекмәләрен камилләштерә алу.	Үзләштергән белемне аңлату күнекмәсен үстерү.	Тест	Тест		
105		1	Белемнәрен гомумиләштерү	Гомумиләштерү, нәтиҗә ясау.	ДЙА тестлары эшләү.		Аңлату, күнегүләр эшләү.	Тест		

ЭШ ПРОГРАММАЛАРЫН ТӨЗҮ БУЕНЧА МЕТОДИК ТӘКЪДИМНӘР

(5 НЧЕ СЫЙНЫФ ӨЧЕН “ТАТАР ТЕЛЕ” ПРЕДМЕТЫ БУЕНЧА ЭШ ПРОГРАММАСЫ)

Форм.бум. 60х84 1/16. Гарнитура Times New Roman.
Усл.печ.л. 17
Оригинал-макет подготовлен в редакционно-издательском отделе
Института развития образования Республики Татарстан
420015 Казань, Б.Красная, 68
Тел.:(843)236-65-63 тел./факс (843)236-62-42
E-mail: irort2011@gmail.com